WILLIAM
SHAKESPEARE

VENEDİK TACİRİ

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 2408

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüpanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüpanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamıyacaktır.

23 Haziran 1941
Maarif Vekili
Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

WILLIAM SHAKESPEARE
VENEDİK TACİRİ

ÖZGÜN ADI
THE MERCHANT OF VENICE

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
ÖZDEMİR NUTKU

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2010
Sertifika No: 11213

EDİTÖR
KORAY KARASULU

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
ASLIHAN AĞAOĞLU

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM, OCAK 2012, İSTANBUL
III. BASIM, NİSAN 2013, İSTANBUL

ISBN 978-605-360-454-9 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
KİTAP MATBAACILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
DAVUTPAŞA CADDESİ NO: 123 KAT: 1
TOPKAPI İSTANBUL
(0212) 482 99 10
Sertifika No: 16053

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

CLXIX

WILLIAM SHAKESPEARE

VENEDİK TACİRİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Oyun Üzerine

Venedik Taciri, her ne kadar 1600 yılında basılmış olsa da, kayda girdiği tarih 22 Temmuz 1598'dir.[1] Altı hafta sonra, 7 Eylül'de, Francis Meres'in *Paliadis Tamia* adlı yapıtı kayda alınmıştır. Meres bu yapıtında *Venedik Taciri*'nden Shakespeare'in komedyalarından biri olarak söz etmiştir. Bu da, oyunun olası tarihini saptamak açısından aydınlatıcıdır.

Oyunun tam olarak hangi tarihte yazıldığını saptamak bir hayli zordur. Ancak bazı kaynaklar oyunun yazılış tarihi üzerine ipuçları verebilir. San Andrés adlı bir İspanyol kalyonu fırtına yüzünden Cadiz limanına sığınmış ve Essex Kontu'nun gemileri bir baskında bulunarak, Haziran 1596'da, bütün yüküyle birlikte, bu kalyona ganimet olarak el koymuştur.[2] Sonradan Saint Andrew adı verilen gemi ertesi yıl yine kötü serüvenler yaşamış bunun için de 1596-1597 yıllarında haberlerin başında yer almıştır. Bunun üzerine, Essex Kontu, gemisini tehlikeye atmamak için –*Venedik Taciri*'nde sözü geçen (III/1)– Goodwin sığlığından geçirmemek için büyük çaba harcamıştır.

Başka iki olay da bu oyunun tahminen 1596 ile 1597 yıllarında yazıldığını göstermektedir. Christopher Marlowe'un

---

1 W.W. Greg, *The Editorial Problem in Shakespeare*, Oxford 1942, 123.

2 Bkz. Sir William Slingsby, "A Relation of the Voyage to Cadiz", *The Naval Miscellany I*, ed. J.K. Laughton (1902), s. 25-92.

The Jew of Malta (*Maltalı Yahudi*) 1596 yılında, Shakespeare'e rakip olan Lord Admiral's Men topluluğu tarafından sekiz kez temsil edilmişti.[3] *Venedik Taciri*'nin de, Yahudi konusunun halk arasındaki popülaritesi göz önüne alınarak bu sıralarda yazılmış olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, Swan Tiyatrosu'nun sahibi Francis Langley, kendi tiyatrosunda oynamalarını sağlamak için oyuncularla –o dönem için büyük bir meblağ olan– yüz sterlinlik bir senet yapmıştı. Bu senedin maddelerinde ne olduğu bilinmiyor, ama Shakespeare bu senede karşılık *Venedik Taciri*'ni yazmıştır.[4]

Metin açısından da, bu oyunun yukarıda belirtilen tarihler arasında yazıldığı üzerine bazı ipuçları bulabiliriz. *Oxford Complete Works*'ün editörlerine göre, metin *IV. Henry*'lerinin yazıldığı döneme rastlamaktadır; çünkü imgeler ve nazım henüz yeterli olgunlukta değildir. Kronolojik olarak bir tahmin yürütmek gerekirse lirik dönemden sonra (*Bir Yaz Gecesi Rüyası*, *Romeo ile Juliet*, *II. Richard*) ve *Kral John* ile birinci *IV. Henry*'nin ortaya çıktığı tarihler arasında yazılmıştır. Manzum bölümler, özellikle de V. perdedekiler lirik dönemde yazdığı oyunlardaki nazma benzer. Ancak düzyazı bölümler, Shylock'un "Yahudi'nin gözleri yok mu? Yahudi'nin elleri, organları, bedeni, duyuları, sevgileri, tutkuları yok mu?" sözleri, yazarın ilk büyük komik kişilerinden biri olan *IV. Henry*'deki Falstaff karakterini anımsatır. Büyük ve kişilikli kadın karakterlerinin ilki olan Portia'yı, daha sonra Beatrice, Rosalind ve Viola izlemiştir. Aynı şekilde, yakışıklı ama oldukça beceriksiz romantik kahraman Bassanio'yu, *Kurtı Gürültü*'de Claudio,

---

3 J.R. Brown, *The Merchant of Venice*, The Arden Shakespeare, Oxford 1955, s. xxiv.

4 Bkz. James Shapiro, "Which is *The Merchant* here, which ise *The Jew*," Shakespeare Studies 20, (1988), s. 275-276; William Ingram, *A London Life in the Brazen Age, Francis Langley, 1548-1602*, Cambridge Mass., 1978; C.W. Wallace, "The Swan Theatre and the Earl of Pembroke's Players," *Englische Studien*, 43 (1911, s. 340-395)

Nasıl Hoşunuza Giderse'de Orlando izlemiştir. Olumsuz komik karakterleri ortaya çıkarmada Shakespeare Shylock karakterinden çok şey öğrenmiş ve bunu geliştirerek *On İkinci Gece*'deki Malvolio karakterinde doruğa tırmanmıştır; çünkü burada olumlu ile olumsuzu birbiri içinde göstererek daha karmaşık bir karakter yaratmıştır. Bu da komikliğin yanı sıra burukluk duygusunu da getirmiştir.

Shakespeare'in Semitik Yönelişi

Shakespeare'in özellikle de *Venedik Taciri*'ndeki Yahudilere olan yönelişi sonu gelmeyen tartışmalara yol açmıştır. Royal Shakespeare Company, 1987 yılında, *Venedik Taciri* ile Marlowe'un *Maltalı Yahudi* oyunlarını eşzamanlı sahneye getirmişti. Shakespeare'in oyunu büyük salonda, Marlowe'unki Swan Theatre'da temsil edilmişti. "*Maltalı Yahudi'yi büyük bir kahramanlık komedyası olarak oynayıp Shakespeare'in oyununa bir karşıtlık kurmak ve eleştiriyi silahsız bırakmak istenmişti.*"[5] Bu oyun üzerinde yeni stratejiyi gerçekleştirmek için Güney Afrikalı Yahudi oyuncu Anthony Sher[6] Shylock rolü için seçilmişti. Bunda oldukça başarılı olundu, ama tam değil. Sher, sempatik bir Shylock'tu, Nazi svastikaları ve semitizm karşıtı gevelemelerle tefeci Shylock'un suçlu yanı yumuşatılmak istenmişti. Öte yanda, mahkeme sahnesinde Shylock kana susamış bir biçimde gösterilmişti. Bu sahne olabildiği kadar, pagan dönemlerdeki insan kurban etme ritüeli içinde verilmek istenmişti. Bu ise Yahudilerin dinine aykırı bir durumdu;

---

5 J. L. Halio, *The Merchant of Venice*, Oxford University Press, New York 2008, s. 1.

6 Doğumu 14 Haziran 1949, aktör, yazar, yönetmen ve ressam. 2000 yılında, büyük ve başarılı erkek oyunculara verilen "Sir" unvanını almıştır.

çünkü "Tekvin" (Yaratılış) bölümünün 22. Babı, insan kurban etmeye karşıydı.

Gerek Marlowe'un gerekse Shakespeare'in oyunlarından yazıldıkları dönemdeki atmosferi anlamak mümkündür. Yahudiler, 1290'da, Kral I. Edward'ın emri ile İngiltere'den resmen sürgün edilmişlerdi. Ama bu tahliye umulduğu kadar başarılı olmamıştı. Bazı Yahudiler –ister dönme olsunlar ister olmasınlar– İngiltere'de kalma başarısını göstermişlerdi. Bu sürgün, Oliver Cromwell'in başa geçmesine kadar sürdü. Cromwell, on yedinci yüzyılda, Yahudilere kapıları yeniden açtı. Ne ki, Marlowe ile Shakespeare'in Yahudileri yakından tanıdıklarını söylemek pek doğru olmaz.[7] Essex Kontu'nun Cadiz'de ele geçirdiği kalyonda bulunan Venedikli bir Yahudi tüccar olan Alonso Nunes de Herrera (Abraham Cohen de Herrera) 40 esirle birlikte 1596'da Londra'ya getirilmiş ve 1600'e kadar burada kalmıştır. Her ne kadar Floransa doğumlu da olsa Shylock'a ya da Marlowe'un Barabas'ına benzer yanı yoktu. Her iki yazar da gördüklerine değil, Yahudiler hakkında söylenenlere göre karakterlerini yaratmışlardır. Bu söylentiler ise, Yahudilerin birer yabancı, tefeci, aykırı ırkın temsilcileri olduklarını belirtiyordu.[8] Marlowe'un oyununda Machiavelli'nin ahlakdışılığı, tefecilikten daha önem kazanmıştır.

O dönemde, Avrupa'da Yahudilerin nasıl algılandıkları ya da nasıl muamele gördükleri üzerine net bir bilgimiz yok. Ancak şurası kesin ki o dönemlerde, Yahudileri yurttaşlığa kabul eden tek ülke Osmanlı İmparatorluğu idi. On beşinci yüzyılın sonunda, Katolik İspanya'dan çıkarılan Yahudiler, onları kabul eden Osmanlı İmparatorluğu'na

---

7 Bkz. Lawrence Danson, *The Harmonies of The Merchant of Venice* (1978), s. 60.

8 Bkz. Leo Kirschbaum, "Shylock and the City of God," *Character and Characterization in Shakespeare*, Detroit 1962, s. 7-8.

sığınmış ve imparatorluğun yurttaşı olarak çeşitli mesleklerde işlerini yürütmüşlerdir.[9] Hiçbir Hıristiyan ülke onları kabul etmek istememiştir. Venedik'te ticaretle uğraşan birçok Yahudi olduğu halde yurttaş değil, yabancı sayılıyorlardı. Avrupa'daki Yahudiler, bulundukları ülkenin yöneticisi tarafından korunuyordu. Yurttaşlara verilen haklardan yoksundular. Örneğin, III. Henry'nin ve I. Edward'ın hüküm sürdüğü dönemlerde İngiltere'de kralın koruması altındaydılar. Kral istediği zaman onların mallarına ve paralarına el koyabilir ve ülke dışına sürgün edebilirdi. Ayrıca, Kilise de Yahudilerin ülkede kalmalarına şiddetle karşı duruyordu. Yahudilerin yaşamalarını sağlayan tek güç kralın, dükün ya da yöneticinin varlığıydı.

Genel kanının tersine, bütün Yahudiler tefeci ya da tüccar değildi. Birçok yoksul Yahudi de vardı. Bunlar, hem madden hem de zihnen çok kötü koşullarda yaşamaya çalışıyordu.[10] Ama Hıristiyan olmadıkları için, topluma yararlı olsalar bile (doktor, araştırmacı gibi), Hıristiyan toplumlarda nefret edilen kişilerdi. Elbette, İngiltere'de bu baskı altında Hıristiyanlığı kabul eden Yahudi dönmeleri de vardı. İspanya'da ise Engizisyon'a dayanamayıp Hıristiyan olanlar *Domus Conversorum* (Dönmeler Evi) çatısı altında korumaya alınıyordu. Bu, on üçüncü yüzyılda, kralın desteğini gören Dominikan rahiplerinin Yahudileri Hıristiyanlığa döndürme amacıyla oluşturduğu bir kurumdu. İngiltere'deyse, on sekizinci yüzyılda sonlandırılan Londra'daki Chancery Lane (Adalet ve Eşitlik Geçidi) dönme Yahudilere korunak olmuştu. On üçüncü yüzyılda, Yahudiler İngiltere'den kovulmadan önce, bu gibi kurumlar Londra dışında, Exeter, Oxford, Woodstock, Northampton,

---

9 Bkz. Özdemir Nutku, IV. Mehmet'in Edirne Şenliği, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1972. İkinci baskı 1987.

10 Cecil Roth, "A Day in the Life of a Medieval English Jew," *Essays and Portraits in Anglo-Jewish History*, Philadelphia 1962, s. 36.

Norwich, Bristol gibi kentlerde de kurulmuştu.[11] Kovulmalarının ardından bazı meslek sahibi Yahudiler yeniden İngiltere'ye çağrılmıştır; örneğin, IV. Henry'i tedavi eden doktor ile on altıncı yüzyılda Galler'de maden ocaklarını açan Joachim Gaunse bunlardan ikisidir.[12] VIII. Henry ile I. Elizabeth döneminde az sayıda *marrano*[13] ile kripto Museviler[14] Londra ve Bristol'de yaşamışlardır.[15]

Dinsel oyunlarda Yahudi oyuncular da rol almıştır. Özellikle, çarmıha gerilmeyi konu eden oyunlarda Yahudi hakkında ikircikli bir sonuç ortaya çıkmaktaydı. O hem dehşeti, korkuyu ve nefreti hem de düşünceyi, heyecanı ve aşkı temsil eden biri oluyordu. *Corpus Christi* oyunlarında Yahuda ile Farisiler konusu gelince, Yahudi sıradan insanın inandığı şeyi, onun insan görünümünde bir Şeytan olduğu klişesini desteklemiş olabilir.[16] Öte yanda Musa, Daniel, peygamberler, azizler de bu oyunların olumlu kahramanlarıydı ve bunlar aynı zamanda Hıristiyanlığın da kabul ettiği olumlu figürlerdi. Bu açıdan Yahudiler, Hıristiyanlığın hem dışında hem de içindeydi. Yahudiler Hıristiyan toplumu içinde parya ırk sayıldığı kadar, mutlak Hıristiyan doygunluğu için korunmalıydılar. Böylece, "dual imge" ve Hıristiyan düşüncesi ile duygusunun diyalektiği onların içinde bulundukları bir şeydi.[17]

---

11 A.M. Hyamson, *A History of the Jews in England*, (1908), s. 125-133.

12 Bkz. Cecil Roth, *A History of the Jews in England*, 3 baskı, Oxford 1964, s. 132-148; ayrıca bkz. E.N. Calisch, *The Jew in English Literature*, tıpkıbasım, Port Washington, New York 1969, s. 41-42.

13 Gizli Yahudi, Katolikliği kabul etmeye zorlanmış, ama gizlice kendi dinini uygulayan kişi.

14 Gizli Yahudi, başka bir dinin uygulaması içinde olan ama İbrani dinini gizlice yaşatan kişi.

15 Lucien Wolf, "Jews in Tudor England," *Essays in Jewish History* (1934), s. 73-90.

16 Bkz. *Venedik Taciri*, II/2, Lancelot Gobbo, "Yahudi kesinlikle insan kılığında bir şeytan!" der.

17 Harold Fisch, *The Dual İmage: The Figure of the Jew in English and American Literature*, New York 1971, s. 16-18.

Bu ikili yönelişin anlamı ve İngiltere ya da Avrupa'nın herhangi bir ülkesindeki tarihsel Yahudi aleyhtarlığı *Venedik Taciri*'nde çok belirgindir. Shakespeare, bu oyununda sadece Yahudilerin klişeleşmiş konumlarına değinmemiştir, aynı zamanda Hıristiyan ikiyüzlülüğünü de eleştirmiştir. Shylock'un IV. Perde, 1. Sahnedeki, Hıristiyanların köle anlayışı üzerine konuşması buna bir örnektir:

SHYLOCK

.....

Aranızda satın alınmış birçok köle var.
Eşeklerinize, köpeklerinize, katırlarınıza yaptırdığınız
Ne kadar adi ve aşağılık iş varsa
Aynısını layık görürsünüz onlara da;
Çünkü adamları para verip aldınız.
Peki şimdi size, "Onlara özgürlüklerini verin,
Mirasçılarınızla evlendirin" desem!
Niye bunlar yük altında bu kadar ter döküyorlar?
Onlar da sizler gibi kuş tüyü yataklarda yatsınlar,
Onlar da sizlerin damak tadınızla beslensin!
Cevap olarak "O köleler bizim," dersiniz.

.....

Ancak Marlowe'un Barabas'ı ile Shakespeare'in Shylock'u arasında çok fark vardır. Her iki yazar da aynı tarihsel ve yazınsal arka plana sahiptir. Marlowe, başkişisi yoluyla komik kötülüğü göstermek istemiştir, karakter boyutuyla fazla ilgilenmemiştir. Öte yanda Shakespeare, Shylock'un karmaşık karakteri ve onun adalet anlayışı üzerinde yoğunlaşmıştır. Shylock yalnızca Barabas gibi komik kötülüğün temsilcisi değildir, ondan daha fazla bir karakterdir. İngiliz tiyatrosunun ilk çok boyutlu Yahudisidir; onu canlı ve ilginç yapan da budur.

Bazı eleştirmenler, bu oyunun sadece tefeciliğe değil, tüm Yahudi ırkına zehir zemberek bir saldırı olduğunu yazmışlardır.[18] Bunun kanıtı olarak da, oyun boyunca Shylock'a adıyla değil, Yahudi diye hitap edilmesini göstermişlerdir. Shakespeare'in diğer bütün oyunlarına baktığımızda onun düşünce sisteminde anti-semitik bir eğilim göremeyiz. Shakespeare eldeki verilerle, diğer oyunlarında olduğu gibi bir karakter yaratma yoluna gitmiştir. Dikkatle incelendiğinde *Venedik Taciri* de anti-semitik bir eğilimin temsilcisi değildir. Yazar, her zaman olduğu gibi, insanlar ve insan ilişkileri üzerinde durmuştur. Shylock'tan dolayı yazarı Yahudi aleyhtarı sayarsak, Shakespeare'in yarattığı en kötü karakter olan III. Richard karakteri yüzünden, onu aynı zamanda İngiliz düşmanı da saymamız gerekirdi.

Shylock, Shakespeare'in yarattığı trajikomik bir karakterdir. Her gün hakaret eden, yüzüne tüküren, aşağılayıcı bakışlarla onun Yahudiliğini ve inancını yerin dibine batıran Antonio'nun hiç mi suçu yoktur? Kim olursa olsun böyle bir aşağılama sonucunda –hele bir şey yapabilecek konumda da değilse– o kişiden nefret etmez mi? Kanımca, Shylock'un bu nefretini Antonio'nun tavırları beslemiştir, o da fırsatını buldu mu bunun intikamını almak istemiştir. Ama oyunun sonunda kaybetmiştir.

Bunları yazmamın nedeni, bazı eleştirmenlerin sandığı gibi Shakespeare'in Yahudilere karşı hiçbir önyargısı olmadığını belirtmektir. Shakespeare, duyduklarına dayanarak, bizzat gözlemlemediği bir karakter yaratma yoluna gitmiştir yalnızca.

Yan Olay Dizisi: Jessica ile Lorenzo

Bu, yan olay dizisinin öyküsüne en yakın kaynağı Masuccio'nun *Il novellino*'sunda buluruz. Gerçi Marlowe'un

18 Bkz. D.M. Cohen, "The Jew and Shylock," *Shakespeare Quarterly* 31, (1980), s. 54.

Maltalı Yahudi'sindeki Barabas'ın kızı Abigail de Shakespeare'i ilk olarak Shylock'un kızı için harekete geçirmiş olabilir. Masuccio'nun öyküsünde, Messinalı cimri bir tüccarın, erkek yüzü görmemiş çok güzel bir kızı vardır. Kız, yakışıklı bir şövalye olan Giuffredi Saccano'ya âşık olur, şövalye de bir gün kızı pencerede görünce o anda ona vurulur. Şövalye, bir köle kızla anlaşır ve yaşlı tüccarı atlatıp kızı Carmonia'yı kaçırma planı yapar. Bu planında da başarılı olur. İş bu kadarla kalmaz, Carmonia babasının para ve mücevher dolu sandığını da çalar.[19]

Jessica ile Lorenzo olayını tamamlayan başka bir öykü de Anthony Munday'ın *Zelauto: Or Fountaine of Fame* (1580) adını taşır. Bu hikâyede de, borç karşılığında et kesme olayı yer alır. İki arkadaş, Strabino ile Rodolfo, iki genç kızla, Cornelia ve Brisana ile flört etmektedirler. Zengin bir cimri ve Brisana'nın babası olan Truculento'nun Cornelia'da gözü vardır. İlişkilerinde başarılı olabilmek için iki delikanlı Truculento'dan borç para alırlar. Zamanında ödemedikleri takdirde, sağ gözlerinin altından et kestireceklerini belirten bir senet imzalarlar. Her iki delikanlı amaçlarına ulaşır ama borçlarını zamanında ödeyemezler. Truculento göz koyduğu kızı bu delikanlılar yüzünden elinden kaçırdığına inanarak hemen intikamını almak ister. Mahkemede, avukat kılığına giren Cornelia ve Brisana sevgililerini kurtarırlar. Yine bir damla kan dökmeden bu işi yapamayacağı için Truculento cezalandırılır. Sonunda, Truculento, Rodolfo'yu damadı olarak kabul ederek mirasçısı yapar.[20] Bu iki öykünün birleşimi, Jessica–Lorenzo öyküsüne, başka deyişle Yahudi–Hıristiyan aşkına kaynaklık etmiştir.

---

19 Bkz. Joseph Satin, *Shakespeare and his Sources*, Boston 1966, s. 142-149.

20 Bkz. Geoffrey Bullough, *Narrative and Dramatic Sources of Shakespeare*, 8 cilt (1957- 1975), s. 452-454.

Mücevher Kutusu Öyküsü

Shakespeare, "borca karşı et" öyküsü ile "mücevher kutusu" öyküsünü bir potada eritmiştir. "Borca karşı et" öyküsünün en eski metnini Hint destanı *Mahabharata*'da buluruz. Kral Usinara, kendi etini kesip şahine vererek bir güvercini onun pençelerinden kurtarır. Talmud, aynı minvalde Hazreti Musa'nın bir fedakârlıkta bulunduğunu belirtir. Roma Hukuku'nda borcunu ödeyemeyen kişinin bedeni talep edilebiliyor, hatta ikiye bölünebiliyordu.[21]

Shakespeare, mücevher kutusu öyküsünü, büyük bir olasılıkla, *Gesta Romanorum*'daki "History 32" bölümünden etkilenerek yazmıştır. Bu öykünün psikolojik ve simgesel anlamı vardır. Roma İmparatoru Ancelmus tek oğlunu Ampluy kralının kızıyla evlendirmeyi kabul ediyor. Birçok zorluklardan, hatta gemilerinin batmasından sonra genç kız nihayet imparator sarayına varıyor. Ama imparatorun oğluyla evlenmeden önce bir sınavdan daha geçmesi gerekmektedir. İmparator kızın önüne biri altın, diğeri gümüş ve sonuncusu kurşun üç kutu koyuyor. Altın kutunun üstü çok değerli mücevherler kaplanmıştır, ama içinde insan kemikleri, üstünde de şu yazı vardır: "Beni seçen layığını bulur." Toprak ve kurtçuklarla dolu olan gümüş kutunun üstündeki yazı şöyledir: "Beni seçen ne istiyorsa onu alır." Üstünde, "Beni seçen, Tanrı onun için ne düşünüyorsa o olur," yazılı kurşun kutunun içi ise değerli taşlarla doldurulmuştur. İnancı olan genç prenses kurşun kutuyu seçer ve prensle evlenir. Bu öyküyü okuyan Shakespeare, kutu üzerinde yazıları değiştirmekle kalmamış, bu öyküyü Bassanio-Antonio-Shylock üçgenine kaynaştırmıştır. Borç alan ve arkadaşının yaşamını tehlikeye atan Bassanio bu kutular önünde seçim yapacaklardan biridir.

---

21 A.g.y., s. 446-447.

Sigmund Freud, "üç mücevher kutusu teması" üzerinde durmak için yalnızca *Venedik Taciri*'ni değil, *Kral Lear*'i de model oyun olarak almıştır.[22] Kendisi her ne kadar tragedyayla daha fazla ilgilenmişse de, komedya konusunda da önemli gözlemler yapmıştır. Freud, incelemesine, öykünün yıldız efsanesine olan ilişkisini belirten Eduard Stucken'in yorumu ile başlamıştır. Bu yoruma göre Fas Emiri güneş, Arragon Prensi ay, Bassanio genç bir yıldızdır.[23] Freud biraz daha ileri giderek, yıldız efsanesinin yalnızca insani durumun bir göstergesi olabileceğini, ama asıl önemli olan şeyin efsanenin insani içerikle ilişkisi olduğunu belirtmiştir.

Venedik Taciri'nde, seçecek kişilerin erkek olması temanın tersine çevrildiğini gösterir. Mücevher kutuları, paketler, sandıklar, bavullar vb. kadını simgeler. Antik efsanedeki Paris'in seçiminde olduğu gibi, seçim üç kadın arasındadır. Paris'in seçtiği üçüncü kadın, güzel Aşk Tanrıçası Afrodit'tir. Ama kurşun kutu simgesel olarak bu yönelişi göstermez; ölümü işaret eder. Ama hiçbir insan bilinçli olarak ölümü seçmez.

Görüldüğü gibi insanlar bu efsaneye başkaldırarak Ölüm Tanrıçası'nın yerine, Aşk Tanrıçası'nı yerleştirmişlerdir. Kız kardeşlerin üçüncüsü artık güzel, iyi, en çok arzu edilen ve en sevilen kadındır. Böylece Bassanio'nun seçimi onun kaderi oluyor ve Afrodit figürü Portia ile aşka dayalı bir kader birliği yapıyor. Ama neşe bozan, ölümün simgesi Shylock bertaraf edilmelidir. Özgün mücevher kutusu öyküsündeki prenses ya da et-senet öyküsündeki akıllı kadın gibi, Portia da yapılması gerekeni yapıyor. Böylece iki öykü birbirinin içine girmiş oluyor.

---

22 *The Standard Edition of the Complete Works of Sigmund Freud*, İngilizceye çev. James Strachey, Londra 1958, xii, s. 291-301.

23 Eduard Stucken, *Astralmythen der Hebräer, Babylonier und Äegypter*, Leipzig 1907.

Dinsel ve Klasik Göndermeler

Oyun, hem klasik hem dinsel göndermelerle doludur. Konuşma örgüsüne hangisi özellikle eklendi, hangisi farkında olmadan girdi, bunu bilemeyiz. Elbette, bunların ne kadarının seyirci tarafından algılanacağı da kesin değildir; çünkü bu da seyirci profiline göre değişir. Shylock'un Yakup'tan, Lavan ve boyalı kuzularından (I/3), altın posttan (I/1, III/2 vb.) söz etmesini büyük bir kısım seyirci anlamayabilir. Ayrıca, birçok da ince, tersinlemeye dayanan gönderme vardır. Bu göndermeleri seyirci için anlamlı yapmak yönetmenin becerisine bağlıdır. Ama bütün bunlar oyunun boyutlarını genişletir ve evrensel bir açıya oturtur.

Şaşırtıcı olan şey Shakespeare'in bu dindışı tiyatrosuna bilerek alegorik öğeleri oturtmasıdır. Yazarın gençliğinde Warwickshire'da gördüğü töre ve tansık oyunları 1590'larda hâlâ geçerliğini koruyordu. Marlowe'un *Dr. Fastus*'unda olduğu gibi, Lancelot Gobbo da efendisi Yahudiyi bırakıp bırakmama konusunda kendi kendisiyle tartışır (II/2). Bu komik ara oyunu (interlude), töre oyunlarından alınma bir sahnedir. Bir yanında vicdanı, ötekinde şeytanı ile kaçıp kaçmama hesabı yapar:

"...Vicdanımın sesini dinlersem, efendim Yahudi'nin yanında kalmam gerekiyor, tövbeler olsun, zaten o da bir çeşit şeytan değil mi! Yahudi'den kaçıp gitsem, bağışlayın ama, bu kez de iblisin ta kendisi olan şeytanın emrine girdim demektir. Yahudi kesinlikle insan kılığında bir şeytan; vicdanıma gelince vicdanım öylesine kaskatı bir vicdan ki, Yahudi'nin yanında kalmam için bana öğüt veriyor. Şeytan daha dostça akıl veriyor: kaçıyorum işte Şeytan, tabanlarım emrinde, kaçıyorum." (II/2).

Lancelot, burada, nasıl davranılmasını gerektiğini anlatan bir "Everyman" karakteridir. IV. perdedeki mahkeme sahnesinde Shylock yasaların yanındadır, Portia –yargıç kılığında– merhametli olmanın erdeminden söz eder ve merhameti savunur. Bu sahne, bir Ortaçağ öyküsü olan *Processus Belial*'den (*Belial Davası*) alınmış olabilir. Bu öyküde İblis, cennet mahkemesinde insanlığın ruhunu almak için dilekte bulunur ve bu dileğini adalet yasalarına dayandırır. Meryem Ana araya girer, merhametin Tanrı nimeti olduğunu söyleyerek İblis'e karşı çıkar ve davayı kazanır. Tartışma sırasında İblis, yanında getirdiği ölçü aletini çıkararak insanlığın ona ne kadar borcu olduğunu ölçer. Shylock'un da mahkemeye, keseceği et parçasını tartmak için bir tartıyla gelmesi, yukarıda anlatılan öyküdeki İblis'i anımsatır. Shakespeare bu sahneyi yazarken bu Ortaçağ öyküsünü biliyor muydu? Bunun yanıtını vermek güç.[24] Ruhların ağırlığının tartılması Ortaçağ duvar resimlerinde görülebilir. Aynı zamanda, *The Castle of Perseverance* (*Sebat Kalesi*) gibi töre oyunlarında da benzer tartışmalar yer alır.

Shakespeare, özellikle Shylock karakterini boyutlandırabilmek için İbrani geleneklerini öğrenmek istemiş ve *Kutsal Kitap*'ın "Cenova" çevirisini okumuştu. Çünkü başlangıçta Yahudiler ve Yahudi tarihi üzerinde çok az bilgisi vardı. Shylock'un uzun uzun Yakup ve Lavan'a gönderme yapması, Esav'ın ve Hacer'in çocuklarının velayetini almak için Rahel'in başvurduğu hile, Shylock'un Sinagog'daki yemini, Yahudi geleneğindeki perhiz vb. hep bu çeviriden öğrendiği konulardı. Shylock'un ve diğer Yahudi kökenlilerin adlarını da bu kaynaktan elde etmiştir.

"Tekvin" (Yaratılış) bölümünün 10. ve 11. Baplarında, Shakespeare, ihtiyacı olan adları da bulmuştur. Tubal

---

24 Bkz. J.D. Rea, "Shylock and the Processus Belial," *Philological Quarterly*, 8 (1929), s. 311-13.

(Tekvin, 10/2), Cush, Ham'in büyük oğlu, Nimrod'un babası (Tekvin. 10/6-9), İbrahim'in kardeşi Haran'ın kızı Iscah'tan (11/29) Jessica adı türetilmiştir.[25] Nuh peygamberin oğulları Şem, Ham ya da Yaspet'in torunlarının adları bu bölümlerde iki kez geçmektedir (Tekvin 10/24 ve 11/12-13). Shylock'un adı büyük bir olasılıkla Şem'in torunu Şelah'tan ya da İbranice Şelak'tan türetilmiştir. Shylock'un karısı Leah'nın adı "Tekvin" 29. Ve 30. Baplarında geçmektedir.

Diğer Etkilenmeler

Hiçbir yazın ya da tiyatro yapıtı başka bir yapıtın etkisi olmadan yazılamaz. Shakespeare iyi bir okuyucuydu; ayrıca, iyi bir dinleyici olduğu söylenebilir. Çok kitap okuduğu, insanları gözlemlediği, olayları dikkatle izlediği yarattığı karakterlerden ve karakterlerin birbirleriyle olan ilişkilerinden anlaşılıyor. Ayrıca, her gün dostlarıyla konuşmaktan, tartışmaktan hoşlandığını da bazı belgelerden öğreniyoruz. Bazı Shakespeare uzmanlarına göre, Shakespeare V. perdeyi yazarken Chauser'in *The Legend of Good Women*'deki Thisbe, Dido ve Medea karakterleri, onu izleyen *Troilus and Criseyde* adlı yapıtı, önünde açık olarak duruyordu. Etkisi daha az olduğu sanılan Boethius'un *De İnstitutione Musica*, Lorenzo'nun müzik üzerine Jessica ile konuşmasına yardımcı olmuş olabilir.

Shakespeare yasaları iyi biliyordu; özellikle eşitlik ve adalet konularında –çoğu çağdaşı gibi– tartışmayı ve çekişmeyi seven biriydi. Onun bu yanı, IV. perdedeki mahkeme sahnesinde açıkça ortaya çıkar.[26]

---

25 J.L. Cardozo, *The Contemporary Jew in Elizabethan Drama*, Amsterdam 1925, s. 226.

26 Bkz. E.F.J. Tucker, "The Letter of the Law in *The Merchant of Venice*," *Shakespeare Survey*, 29, (1976), s. 93-101.

Shakespeare'in Roma komedyası hakkında da bilgisi olduğu anlaşılıyor; onun ilk oyunlarında biri olan *Yanlışlıklar Komedyası*, Plautus'un *Menaechmi* (*İkizler*) adlı oyunundan esinlenilmiş, ama daha ilginç bir duruma getirilmiştir. Ama Shylock ile kızı daha çok İtalyan halk tiyatrosu *Commedia dell'Arte*'deki Pantalone ile kızından esinlenilerek yaratılmıştır. Bunda Masuccio'nun öyküsü rol oynamıştır.

Venedik "Efsanesi"

Venedik "efsanesi" denilen şey, hiç kuşkusuz, oyunun kurgusunu etkilemiştir. Shakespeare ve çağdaşları için İtalya her bakımdan romantik bir ülkeydi; bu yüzden İngiltere'de yazılan birçok tragedya ve komedyanın konusu İtalya'da, özellikle de Venedik'te geçiyordu. Venedik'in kendine özgü bir çekiciliği vardı. Geleneği olan eski bir cumhuriyetti; siyasette becerikli, zengin ve adalet sisteminde örnekti. Bunun yanı sıra, eğlenceyi seven bir kentti, her yıl çok sayıda turist akınına uğrardı; bu turistlerin büyük bir kısmı da İngilizlerdi.[27] Shakespeare'in gerek yazılanlardan gerekse sözlü gelenekten Venedik hakkında bilgisi olduğu anlaşılıyor. Ama oraya gittiğine dair hiçbir belgeye rastlanmamıştır.

Venedik Taciri için önemli konulardan biri, uzak ülkelerle geliştirdiği ticaret hacmi açısından ünlenmesidir. Güçlü bir ticaret filosuna sahip olduğundan başka ülkelerin yapamadığı ticareti Venedik yapıyordu. Sözgelimi, Osmanlı İmparatorluğu ile yaptığı alışveriş bu ticaret hacminde epeyi yer tutuyordu. Örneğin, imparatorluk Venedik'ten

---

27 Bu gezginlerin en ünlülerinden biri Thomas Coryat'dı. 1608 yılında, Venedik'e gitmiş ve bu konuda *Coryat's Crudities: Hastily gobled up in five Moneths travells in France, Savoy, Italy...*

fes ithal ettikten sonra, sarığın yerini tutarak moda haline gelmiştir. İmparatorluktan Venedik'e ihraç edilen çedik pabuçlar da Venedik'te çok tutulmuştur. Hatta *Commedia dell'Arte* tiplerinin birçoğunun ayağında çedik pabuç olduğunu izliyoruz.

Ayrıca yabancılara karşı iyi davranıldığı için yabancıların en çok para harcadıkları kent durumundaydı. Turizmden elde ettikleri kazançla ticaret filosunu büyütüyorlardı. Bir de öteki kent cumhuriyetlerine olan farkı, adalet sisteminin katılığıydı. 1593-94 yıllarında Venedik'e giden Fynes Moryson, bir senatörün iki oğlunun öteki berikini taciz edip pis şarkılar söyledikleri için idam edildiklerini yazar.[28] Sir Lewis Lewkenor'un çevirdiği, Venedik ve Venediklilerden söz eden kitabında Contarini, kurdukları cumhuriyetin büyüklüğünden, prenslerinin ciddiyetinden, senatosunun ihtişamından, yasalarının dokunulmazlığından, insanlarının ılımlı olmasından ve eşitliği sevmelerinden söz eder.[29] Sözün kısası, Venedik, o dönemde Avrupa'nın başkentiydi.

Her ne kadar, Yahudiler yabancı sayılıyorlarsa da, inançlarında ve ticaretlerinde serbest bırakılıyorlardı. Bu o dönemde, Avrupa'nın hiçbir yerinde görülmeyen bir eğilimdi. Yalnızca özel bir giysi giymeleri gerekiyordu.[30] Yahudilerin kendi mahalleleri vardı, ağır vergi öderler, ama yine de iyi kazanırlardı. Yahudilere ticaret alanları kısıtlandığı için daha çok tefecilik yapmak zorunda kalırlardı. Shakespeare, bu ayrıntıların bir kısmını biliyordu. Örneğin Shylock getto'da değil, Venediklilerin yaşadığı mahallerinden birinde yaşar.

---

28 Bkz. David C. McPherson, *Shakespeare, Jonson and the Myth of Venice*, Newark, Del. 1990, s. 37.

29 *The Commonwealth and Government of Venice*, (1599); McPherson'dan aktarılmıştır.

30 Oyunun I. perdesi 3. sahnesinde "Yahudi gabardini"nden söz edilir. Bu doğrudur, Venedik'te Yahudi oldukları anlaşılsın diye üstünde sarı bir daire bulunan gabardin bir cüppe giyer ve sarı ya da kırmızı bir şapka ya da sarık takarlardı.

Bu yazımızda oyunun yorumunu bu oyunu sahneleyecek yönetmene bıraktık. Burada yoruma katkıda bulunabileceğine inandığımız bilgiler verdik. Sanırım oyunu sahneye koyacak yönetmen açısından da bu bilgiler yararlı olacaktır.

Özdemir Nutku, 2010

Kişiler

VENEDİK DÜKÜ	
PORTIA	Belmont Leydisi
NERİSSA	Portia'nın nedimesi
FAS PRENSİ ARRAGON PRENSİ	Portia'nın talibi
BALTHASAR STEFANO	Portia'nın uşağı
BASSANIO	Antonio'nun dostu, Portia'nın talibi
LEONARDO	Bassanio'nun uşağı
ANTONIO	Venedikli bir tüccar Bassanio'nun arkadaşı
GRAZIANO	Bassanio'nun dostu
LORENZO	Bassanio'nun dostu, Jessica'ya âşık
SALARINO	Antonio'nun dostu, Venedikli soylu
SOLANIO	
SALERIO	
SHYLOCK	Yahudi tefeci
JESSICA	Shylock'un kızı
LANCELOT GOBBO	Bir soytarı, önce Shylock'un sonra Bassanio'nun uşağı
YAŞLI GOBBO	Lancelot'un babası
TUBAL	Başka bir Yahudi tefeci
ZİNDANCI	

Venedik Cumhuriyeti ileri gelenleri, müzisyenler, subaylar ve Saray görevlileri.

I. Perde

1. Sahne

(Antonio, Salarino ve Solanio girerler.)

ANTONIO

Neden bilmem, bir sıkıntı var içimde.
Artık bıkkınlık geldi, sizi de bıktırdı dediğinize göre
İyi de, bu duygu nereden bulaştı bana,
Nereden buldum, nereden sahiplendim ona?
Ne anlama geliyor, nereden çıktı, bilmiyorum;
Bu sersemce sıkıntı öylesine kavramış ki beni
Kendimi tanıyamaz oluyorum neredeyse.

SALARINO

Aklınız fikriniz okyanusta,
Limana gelmek için yelken açmış gemilerinizde,
Akıntıların soylu efendileri, zengin beyleri gibi
Ya da gösteri arabaları gibi süzüldükleri denizlerde
Aklınız fikriniz önlerinde eğilen küçük tekneleri
Yukarıdan bakarak selamlayan,
Yelkenleri rüzgârla dolmuş teknelerinizde.

SOLANIO

İnanın efendim, benim de böyle riskli bir yatırımım olsaydı,
Aklım daha çok orada, beklentilerimin yanında olurdu.
Rüzgârın nereden estiğini öğrenmek için

Durmadan ot yolar havalara atardım.
Korunaklı limanlar, iskeleler, demirleme yerleri nereleri diye
Haritalardan başımı kaldırmazdım.
Hiç kuşkusuz, yatırımımın başına gelebilecek her şey
Beni korkuya salar, bu da beni üzüntüye boğardı.

SALARINO

Soğusun diye çorbama üflerken bile,
Bir fırtınanın denizde ne büyük bir felakete
Yol açacağını düşünür,
Sıtma nöbetine tutulmuş gibi titreyip dururdum.
Kum saatinin akan kumlarına bakmak yerine,
Denizdeki sığlıkları ve resifleri düşünürdüm,
Değerli yükle dolu gemim Andrew'u* kumlara saplanmış
Gabya çubuğunu, sanki mezarını öpmek ister gibi,
Omurgasının altına eğilmiş görürdüm.
Kiliseye gidince o kutsal taş yapı içinde
Korkulu kayaları düşünmeden edemezdim;
Narin teknemin bordasına değdikleri anda,
Baharat yükleri açılıp saçılıp denize dökülecekmiş,
Azgın dalgalar ipek kumaşlarıma bürünecekmiş,
O çok değerli mallar birden yok oluverecekmiş gibi gelirdi.
Şimdi bunu düşünüp kurmak mı,
Yoksa bu olasılıklar beni üzecek diye hiç kurmamak mı?
Onu bunu bilmem; bildiğim Antonio'nun aklı fikri malında,
Bu yüzden düşünceli.

ANTONIO

İnanın bana, sebep o değil. Çok şükür talihliyim,
Mallarım ne tek bir teknede ne de tek bir yerde;
Ayrıca bu yılın kazancı da bütün varlığım değil:
Bu yüzden malıma filan üzüldüğüm yok.

---

* *Andrew*, 1596 yılında Cadiz Limanı'nda İngilizler tarafından ele geçirilen San Andrés ya da Andrew adlı gemi.

SOLANIO

Öyleyse, âşıksınız.

ANTONIO

Daha neler!

SOLANIO

Âşık da değilsiniz, ee! O zaman şöyle diyebiliriz:
Neşeniz olmadığı için keyfiniz de yok
Hoplayıp zıplayıp oynuyor olsaydınız
Kederli olmadığınız için neşeniz olduğunu söylerdiniz;
O zaman gülümsemeniz de kolaylaşırdı.
İki yüzlü Janus* hakkı için,
Doğa zamanında garip kişiler yaratmış:
Ağlayan gaydacıya gülen papağan gibi,
Kiminin kahkaha atarken gözleri kısılır,
"Bu fıkra komik," diye Nestor bile yemin etse,
Kimi de suratını ekşitir,
Sırıtmaz dişlerini gösterecek kadar bile.

(*Bassanio, Lorenzo ve Graziano girerler.*)

İşte soylu hısımınız Bassanio geliyor,
Graziano ve Lorenzo da yanında. Şimdilik hoşça kalın,
Sizi baş başa bırakalım daha iyi dostlarla.

SALARINO

Daha değerli dostlar bu kadar erken davranmasaydı,
Sizi neşelendirinceye kadar yanınızda kalırdım.

ANTONIO

Sizin değeriniz yüksektir benim gözümde,
Anlaşılan görecek bir işiniz var,
Bunu fırsat bilip ayrılıyorsunuz benden.

---

* *İki yüzlü Janus*, mitologyada biri gülen, diğeri suratını asmış iki yüzü olan, ayrı yönlere bakan Roma Tanrısı. Aynı zamanda, birbirine ters yönelişleri gösteren trajik ve komik maskeleri ima eder.

SALARINO
İyi sabahlar sayın lordlarım!
BASSANIO
Size de iyi sabahlar saygıdeğer efendiler,
Ne zaman şöyle birlikte eğleneceğiz? Söyleyin, ne zaman?
Yabancıymış gibi davranıyorsunuz: Olur mu hiç öyle?
SALARINO
Uygun olduğunuz bir zamanda emrinize amadeyiz.
(*Salarino ile Solanio çıkarlar.*)
LORENZO
Lordumuz Bassanio, Antonio'yu bulduğunuza göre,
Biz de sizi baş başa bırakalım;
Ama lütfen akşam yemeği için
Nerede buluşacağımızı unutmayın.
BASSANIO
Unutmam, merak etmeyin.
GRAZIANO
Keyifsiz görünüyorsunuz Sinyor Antonio,
Hayatı fazlasıyla ciddiye alıyorsunuz,
Bu da hayatı size zehir eder,
İnanın, çok değişmişsiniz.
ANTONIO
Benim için hayat neyse odur, Graziano,
Hayat herkesin belli bir rol oynadığı sahnedir,
Benimki de somurtkan adam rolü.
GRAZIANO
Ben de soytarıyı* oynayayım bari:
Kırışıklarım neşeyle, kahkahayla gelsin,
Yüreğim ölümcül iniltilerle soğuyacağına
Karaciğerim şarapla ısınıp alevlensin:

---

* Graziano, Antonio'nun kabullendiği role karşı tercih ettiği rolü bir karşıtlık olarak getirir. Bilindiği gibi Graziano (ya da Gratiano) tipi *Commedia Dell'arte*'de komik doktordur.

Kanı kaynayan bir insan,
Niçin dedesinin mermer heykeli gibi öylece donup kalsın?
Uyanıkken niçin uyuklasın?
Huysuzluğa kapılıp sarılığa yakalansın?
Bak Antonio, beni iyi dinle,
Seni severim, beni sevgim konuşturuyor,
Öyle insanlar vardır ki, suratları durgun sudaki gibi
Yosunlardan bir örtüyle kaplanmıştır sanki,
İnatçı bir suskunluğu sürdürüp dururlar,
Böyle yapmakla sanırlar ki
Akıllı, ağırbaşlı ve çok zeki görünecekler;
Şöyle söyler gibidirler: "Ben bilicilerin efendisiyim,
Ben ağzımı açtığımda hiçbir köpek havlamasın."
Ya benim Antonio'm, ben öylelerini bilirim ki,
Hiçbir şey söylemedikleri için adları akıllıya çıkmıştır;
Eminim, ağızlarını bir açsalar,
Onların budalalıklarını lanetlememek için
Herkes kulaklarını tıkardı.
Neyse, daha fazlasını başka bir zamana bırakalım
Şu ahmak olduğu için çabuk avlanan
Tatlı su balığının melankolik yemiyle avlanmaya kalkma.
Hadi gidelim Lorenzo, şimdilik hoşça kalın;
Öğütlerime yemekten sonra devam ederim.

LORENZO

Eh, yemek sonrasına kadar kafa dinleyeceğiz öyleyse.
Şu suskun akıllı adamlardan biri ben olmalıyım
Graziano sayesinde hiç söz düşmüyor ki bana.

GRAZIANO

Benim yanımda iki yıl daha kalırsan,
Kendi sesini bile tanıyamazsın.

ANTONIO

Hadi güle güle. Bu vaazdan sonra
Benim de konuşasım geldi.

GRAZIANO

Hah şöyle, çünkü suskunluk ya kurutulmuş dana diline
Ya da evde kalmış kız kurusuna yaraşır.

(Graziano ile Lorenzo çıkarlar.)

ANTONIO

Bu da ne demek şimdi?

BASSANIO

Venedik'te Graziano kadar çok konuşup az şey söyleyen başka biri yoktur. Usturuplu sözleri, iki balya saman içinde iki buğday tanesini geçmez. Onları bulmak için bütün gün ararsın, bulduğunda da aramaya değmediğini anlarsın.

ANTONIO

Pekâlâ, söyle bakalım şimdi, gizlice hacca* gider gibi
Görmeye ant içtiğin o genç hanım kim?
Bugün bana söyleyeceğine söz vermiştin hani.

BASSANIO

Benim küçük gelirimin çok üstünde
Gösterişli bir şekilde yaşabilme isteğiyle,
Varımı yoğumu tamamen tüketmiş olmam
Senin bilmediğin bir şey değil Antonio.
Bu zengin yaşam tarzım kısıtlanacak diye de yakınmıyorum.
Ama şu anda tek amacım, bu savurganlıkla düştüğüm
Büyük borç yükünden başımı kurtarmaktır.
Sana Antonio, en çok da sana borçluyum
Hem para hem de sevgi borçluyum;
Şu borçlardan sıyrılıp kurtulabilmem adına
Sevginin lütfuna sığınıp bütün plan ve önerilerimi
Sayıp dökmeye geldim sana.

ANTONIO

Lütfen dostum Bassanio, her şeyi anlat bana
Eğer önerilerin de kişiliğin gibi onurluysa,
İnan ki, kesem gibi kendim ve bütün varlığım da
İhtiyaçların için emrinde olacaktır.

---

* Sevgililer için dinsel betimlemeler yapmak o dönemin modasıydı.

BASSANIO

Okul günlerimde, attığım oku kaybedince,
İkincisini de aynı yere, aynı şekilde atar,
İlkini bulmak için bu kez yönünü dikkatle gözlerdim.
Böylece, ikisini de kaybetmeyi göze alıp ikisini de bulurdum.
Çocukluğumdaki bu deneyimimden söz etmemin nedeni,
Şimdi söyleyeceklerimin de aynı açık yüreklilikle olması:
Çok şey borçluyum sana, ama dikkafalı bir çocuk gibi,
Sana olan borçlarımı da batırdım.
Ama lütfen, ilk oku attığın yere ikincisini de atarsan
Bu kez hedefe dikkatle bakarım,
Hiç kuşkum yok, ya ikisini birden bulurum
Ya da en azından ikincisini sana getirir,
İlki için teşekkürlerimle borçlu kalırım.

ANTONIO

Sen beni iyi tanırsın, böyle dolambaçlı sözlerle
Sevgimi sınayarak vaktini boşa harcıyorsun;
Bu konuda benden kuşku duyman,
Benim bütün varımı yoğumu batırmış olmaktan
Daha büyük haksızlık. Şimdi söyle,
Elimden gelen her şeyin sınırlarını bildiğine göre,
Yapmam gereken şeyin ne olduğunu söyle yeter.
Hadi konuş bakalım.

BASSANIO

Belmont'ta büyük bir mirasa konmuş güzel bir hanım var,
Güzel sözü az kalır, hayranlık uyandıracak kadar da erdemli.
Zaman zaman gözlerinden sessiz, ama hoş mesajlar aldım.
Adı Portia, hiç de aşağı kalır yanı yok,
Cato'nun kızı, Brutus'un Portia'sından*;
Bütün dünya da onun değerinin farkında,
Dünyanın dört bir kıyısından esen rüzgârlar

---

* Shakespeare, Portia'nın soyluluğunu dramatikleştirmek için onu *Julius Caesar* tragedyasındaki Brutus'un karısı Portia ile özdeşleştirmiştir.

Önüne katıp namlı talipler getiriyor sarayına,
Onun güneş sarısı bukleleri, altın postun tüyleri gibi,
Kıvrılarak süzülüyor şakaklarına,
Sarayının olduğu Belmont, Kolhis* sahili gibi şimdi
Portia için birçok İason geliyor oraya.
Ah Antonio, imkânlarım olsa da
Onlarla yarışabilsem; içimden bir ses,
Hiç kuşkusuz, talih senin yanında, diyor.

ANTONIO

Biliyorsun, şu anda bütün varlığım denizde,
Bugün elimde ne hazır param var
Ne de kısa zamanda para getirecek bir mal. Bu nedenle
Git araştır bakalım, Venedik'te ne kadar kredim varmış.
Elinden geleni yap, seni Belmont'a,
Güzel Portia'ya götürmeye yetecek parayı bul.
Hadi durma git araştır, bir yandan da ben bakınırım.
İster kredime karşılık verirler parayı
İster benim hatırım için, hiç fark etmez.

(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Portia ve nedimesi Nerissa girerler.)

PORTIA

İnan ki Nerissa, bu narin bedenim şu koskoca dünyadan usandı.

NERISSA

Güzel hanımım, üzüntüleriniz de zenginliğiniz kadar bol olsaydı, işte o zaman usanmaktan söz edebilirdiniz; demek ki bolluk içinde yüzüp bunalanlar da hiçbir şeyi olmayıp

---

* *Kolhis*, Kafkasların güneyinde, Karadeniz'in doğu sahilinde. Mitologyada İason'un altın postu ele geçirdiği yer.

aç olanlar gibi karamsar olabiliyor. Öyleyse, orta halli olmak az mutluluk sayılmaz: Aşırılık saçları zamansız ağartır, ama kararı kaçırmayanın ömrü uzar.

PORTIA

Güzel sözler bunlar, iyi de söylendi.

NERISSA

Bir de dinlenseydi, daha iyi olurdu.

PORTIA

Eğer iyi olanı yapmak bilmek kadar kolay olsaydı, küçük kiliseler katedrallere, yoksulların kulübeleri de kral saraylarına dönerdi. Kendi nasihatlerini dinleyen kişi ancak bir rahip olabilir. Yirmi kişiye birden ne yapması gerektiğini öğretebilirim, ama o yirmi kişiden biri olmaya gelince iş değişir. Beynimiz duygularımızı dizginleyecek yasalar koyabilir, ama ateşli tutkular soğuk kuralların üstünden atlayıp geçer: gençlik denilen çılgınlık öyle bir tavşandır ki kötürüm olan doğru bir öğüdün ağlarının üstünden atlayıverir. Her neyse, böyle akıl yürütmemin koca seçmeme yardımcı olacağını sanmam. Öff, şu "seçme" işi yok mu! İstediğimi seçmek de hoşlanmadığımı reddetmek de elimde değil ki! İşte yaşayan bir kızın iradesi, ölmüş bir babanın istek ve vasiyetiyle kıskıvrak bağlanmış. Ne zor değil mi, Nerissa, ne seçmek elimde ne de reddetmek.

NERISSA

Babanız erdemli bir insandı, böyle kutsal kişilere ölümlerinde güzel ilhamlar gelir; bu nedenle, babanızın taliplerinizi için tasarladığı şu altın, gümüş ve kurşun kutulardan birinin seçenin sizi kazanacağı düşüncesi, hiç kuşkusuz, hakkıyla sevebileceğiniz kimse doğru cevabı bulacaktır. Söylesenize, size talip soylu kişiler arasından hangisine kanınız daha çok kaynadı?

PORTIA

Hadi, sen sırayla adlarını say, ben de ne hissettiğimi söyleyeyim, sen de buna göre, eğilimimin derecelerini çıkarırsın.

NERISSA

Önce Napolili prens.

PORTIA

Hah, işte sana zekâsız, donuk, dikkafalı bir genç. Atlardan başka bir konusu yok. Marifetmiş gibi atlarını kendi nalladığı için övünüp duruyor. Korkarım anası bir nalbantla işi pişirmiştir.

NERISSA

Bir de şu hükümdar yetkisine sahip saraylı kont var.

PORTIA

Onun da somurtmaktan başka bir şey bildiği yok. Sanki "beni ister kabul et, ister etme," der gibi bir ifadesi var. En komik fıkraya bile gülmüyor; gençliğinde bu kadar görgüsüz ve uygunsuz kederler içinde olursa, korkarım yaşlanınca ağlayan filozofa* dönüşebilir. Bunlardan biriyle evleneceğime ağzında kemik tutan bir kurukafayla evlenirim daha iyi. İkisinden de beni Tanrı korusun!

NERISSA

Peki şu Fransız soylu Mösyö le Bon'a ne diyorsunuz?

PORTIA

Tanrı yarattığına göre, onu erkekten sayabiliriz. Doğrusu, alay etmenin günah olduğunu biliyorum, ama bu öylesi değil. Napolili prensten daha iyi bir atı var, konttan da daha iyi surat asmasını biliyor. Adam hiç kimsenin içinde herkes. Ardıç kuşu ötse, kalkıp oynamaya başlar. Kendi gölgesiyle kılıç tokuşturur bu. Onunla evlenmeye kalksam, yirmi kocayla evlenmiş olurum. Benden nefret etse onu bağışlarım, ama bana çılgınca tutulursa asla karşılık veremem.

NERISSA

Ya şu genç İngiliz baron Falconbridge'e ne dersiniz?

---

* Halkın kusurlu davranışlarını görüp ağlayan Efesli Heraklitos kastediliyor. Genellikle gülen filozof Demokritos ile karşılaştırılır.

PORTIA

Sen de biliyorsun, onunla hiçbir şey konuşamıyorum, ne o beni anlıyor ne de ben onu. Ne Latince, ne Fransızca ne de İtalyanca biliyor. Benim üç kuruşluk İngilizcem için de mahkemede yemin etsen başın ağrımaz. Yakışıklı bir adam, ama bir sözsüz oyun gösterisinde kim konuşabilir ki? Giyinişi de bir acayip! Bence cepkeni İtalya'dan, dizliği Fransa'dan, şapkası da Almanya'dan... Davranışını da her bir yandan almış.

NERISSA

Peki ya komşusu İskoç lordu için ne düşünüyorsun?

PORTIA

Şefkatli, yardımsever bir komşu: İngiliz'den kulak tozuna bir tokat ödünç almış, sonra imkân bulunca bunu geri ödeyeceğine yemin etmiş. Sanırım Fransız kefil olunca, bir şaplak daha yemeyi garantilemiş*.

NERISSA

Şu genç Alman'ı, Saksonya dükünün yeğenini nasıl buluyorsunuz?

PORTIA

Sabahları ayıkken bayağı, akşamüstü sarhoşken bayağının bayağısı. En iyi haliyle insanın biraz daha altında, en kötü haliyle hayvanın biraz daha üstünde. Başa gelecek belaların en kötüsü. Umarım, bir yolunu bulup ondan kurtulurum.

NERISSA

Eğer bir de doğru kutuyu seçerse, siz de onunla evlenmeyi reddederseniz babanızın vasiyetini yerine getirmemiş olursunuz.

---

* İngilizler ile İskoçlar arasında sık sık anlaşmazlıklar ortaya çıkıyordu. Nihayet 1596'da İngiltere kraliçesi Elizabeth ile İskoç kralı James, iki ülke arasında barış sağlamak için anlaşmaya varmışlardı. İki ülke arasındaki sınır kavgalarında Fransa'nın İskoçya'yı tutması İngilizleri sinirlendiriyordu.

PORTIA

Bu yüzden, ne olur ne olmaz diye yanlış sandığın üstüne bir bardak dolusu Ren şarabı koy; içinde şeytan olduğunu bilse bile, yine de dayanamaz, o kutuyu seçer. Bir süngere varmaktansa Nerissa, her şeyi yaparım.

NERISSA

Bu soylularla evlenirim diye korkmanıza hiç gerek yok, hanımım. Bana niyetlerini açıkladılar: Babanızın zoruyla yapılacak şu kutu seçimi dışında, başka bir yolla sizi kazanamadıkları takdirde, kendi ülkelerine dönüp sizi bir daha rahatsız etmeyecekler.

PORTIA

Sibylla* kadar uzun ömürlü olsam, ya babamın vasiyetinde istediği gibi evlenirim ya da Diana gibi bakire olarak ölürüm. Bu talipler takımının böyle makul olmaları doğrusu hoşuma gitti. Çünkü içlerinde yokluğuna düşkün olabileceğim bir tek kişi bile yok. Tanrı yollarını açık etsin!

NERISSA

Hanımım, hatırlıyor musunuz, hani babanızın sağlığında buraya Monferrat markisinin yanında bir Venedikli gelmişti: iyi eğitim görmüş bir askerdi.

PORTIA

Evet evet, Bassanio; adı buydu sanırım.

NERISSA

Doğru, hanımım; bu değersiz gözlerimin gördüğü erkekler arasında güzel bir kadına en layık olanı oydu.

PORTIA

Onu çok iyi hatırlıyorum; senin övgüne layık biri olduğunu da hatırlıyorum.

(*Bir hizmetli girer.*)

Ne var, ne oldu?

---

* *Sibylla*, mitologyada kadın Cumae kâhini. Sevgilisi Apollon, ona, avucunda tutacağı kum tanecikleri sayısınca ömür vermiş.

HİZMETLİ

Dört yabancı ayrılmadan önce izninizi istemek için aradı, madam. Beşincisinden, yani Fas emirinden bir haberci geldi: Efendisi emir bu gece burada olacakmış.

PORTIA

Şu giden dördüne güle güle dediğim kadar, bu gelen beşinciye gönülden hoş geldin diyebilseydim, gelişine memnun olabilirdim. Eğer ermiş karakterli, şeytan görünüşlü bir kimseyse, beni alacağına günahlarımı alsa daha iyi ederdi. Gel, Nerissa.

(*Hizmetli'ye*)

Hadi efendi, sen de düş önümüze. Bir talibe kapıyı kapatırken bir başkası kapıyı çalıyor.

(*Çıkarlar.*)

3. Sahne

(*Bassanio ile Yahudi Shylock girer.*)

SHYLOCK

Demek üç bin düka*, hımm?

BASSANIO

Evet bayım, üç ay için.

SHYLOCK

Demek üç ay için?

BASSANIO

Söylediğim gibi, Antonio kefilim olacak.

SHYLOCK

Antonio kefil olacak, hımm!

BASSANIO

Bana yardımcı olacak mısınız? Beni hoşnut edecek misiniz? Cevabınız nedir?

---

* İtalyan altın para birimi. Bir altın düka dokuz shilling değerindedir.

SHYLOCK

Üç bin düka, üç ay için ve Antonio da kefil.

BASSANIO

Cevabınız?

SHYLOCK

Antonio iyi bir insandır.

BASSANIO

Bunun aksine bir şey duydunuz mu?

SHYLOCK

Yoo, hayır, hayır, hayır. İyi adam deyişimin sebebi, bütün borçlarını ödeyebilecek bir adam olduğunu belirtmek içindi. Ama gel gör ki kefaleti belirsiz; varı yoğu dışarıda: bir gemisi Trablus yolunda, bir başkası Hint adalarına gidiyor. Ayrıca, Rialto'da öğrendim, bir üçüncüsü Meksika'daymış. Dördüncüsü İngiltere'ye doğru yola çıkmış. Diğer gemileri ise oraya buraya dağılmış. Gemi dediğin kereste, gemiciler ise insandır. O teknelerde tarla fareleri, lağım fareleri cirit atar. Deniz hırsızları, yani korsanları, kara soyguncuları vardır. Bunlar bir yana, tehlikeli denizler, fırtınalar, kayalar da cabası. Buna rağmen, kefiliniz yine de itibarlı biri. Üç bin altın düka; sanırım onun kefaletini kabul edebilirim.

BASSANIO

Güvenle kabul edebilirsiniz.

SHYLOCK

Kabul edebilmem için güvenmem gerekli; güvenmek için de düşünmeliyim. Antonio ile görüşebilir miyim?

BASSANIO

Bizimle yemek lütfunda bulunursanız.

SHYLOCK

(*Kendi kendine*)

Hıh, bana domuz eti koklatın diye mi? o Nasıralı peygamberinizin ne kadar cin varsa bedenine soktuğu o hayvanın etinden yedirin diye, değil mi! Sizinle mal satar, mal alırım,

sizinle konuşurum, sizinle yürürüm vesaire. Ama sizinle yemem, sizinle içmem, sizinle dua etmem. Rialto'da ne haberler var? Bu tarafa doğru gelen de kim?

(*Antonio girer.*)

BASSANIO

Bu, sinyor Antonio.

(*Bassanio ile Antonio uzakta konuşurlar.*)

SHYLOCK

(*Kendi kendine*)

Sanki kuyruk sallayan bir vergi tahsildarı,
Ondan nefret etmeme yeter Hıristiyan olması;
Ama nefretimi daha da arttırıyor
O aptalca alçakgönüllülüğü ile faizsiz para aktarması,
Venedik'te bizim tefecilik işimizi sarsması.
Bir punduna getirip kurt kapanı ile yere bir çakarsam
Yüzyılların hıncını çıkarırım ondan.
O, kutsal soyumuzdan nefret ediyor,
Nerede toplanmış bir tüccar grubu bulsa,
Bana, yaptığım pazarlıklara,
Haram dediği aldığım faize sövüp sayıyor.
Kavmime lanet yağsın onu bağışlarsam.

BASSANIO

Hey Shylock, işitiyor musun?

SHYLOCK

Şimdi hesaplıyordum elimde ne kadar var diye,
Hafızam yanıltmıyorsa, tahminime göre,
Şu anda tam olarak üç bin düka'yı çıkartamam;
Aman adam sende!
Tubal, soyumdan gelen varlıklı bir İbrani'dir,
O bana kredi açar. Yalnız durun!
Kaç aylığına demiştiniz?

(*Antonio'ya*)

Merak buyurmayın sayın sinyor;
Tam yüce kişiliğinizden söz ederken üstüne geldiniz.

ANTONIO

Shylock, aslında ben faizle ne borç verir ne de alırım,
Ama arkadaşımın acil ihtiyacı için bu ilkemi bozacağım.
(*Bassanio'ya*)
Biliyor mu ne kadar istediğini?

SHYLOCK

Evet, evet, üç bin düka.

ANTONIO

Ve üç ay vadeyle.

SHYLOCK

Unutmuşum; üç ay vadeyle;
(*Bassanio'ya*)
Bana söylemiştiniz.
Şimdi gelelim vereceğiniz senede;
Bir bakalım, ama bir dakika:
Siz faizle borç alıp vermem demiştiniz galiba.

ANTONIO

Hiç âdetim değildir.

SHYLOCK

Yakup, amcası Lavan'ın koyunlarını otlatırdı,
Bu Yakup kurnaz annesinin becerisi ile
Hazreti İbrahim'in soyundan gelen üçüncü peygamber oldu;
Evet, evet üçüncüsü.

ANTONIO

Ee, ne olmuş yani? Faiz mi alırdı?

SHYLOCK

Hayır, faiz almazdı, sizin bildiğiniz anlamda faiz değildi,
Doğrudan kâr sağlamadı. Bakın, Yakup ne yaptı:
Lavan'la anlaştı: Postu çizgili, benekli doğan bütün kuzular
Ücret diye onun payına düşecekti.
Güz sonunda koyunlar kızışınca koçlara yanaştı,
Bu yünlü hayvanlar çiftleşmeye başladığında,
Bu açıkgöz çoban değneklerin kabuğunu soydu,
Ve kabukları çiftleşen koyunların görecekleri yerlere koydu.

Bunları görerek gebe kalan koyunlar,
Çizgili, benekli yavrular doğurdu.
Bunların hepsi de Yakup'un oldu.
Bir işi becermenin bu da işte bir yolu.
Tanrı da kabul etti. Kazanç mubahtır;
Eğer insan çalmıyorsa Tanrı için de makbuldür.

ANTONIO

Yakup'un ya tutarsa diye girdiği bir serüvendi, bayım,
İşi sonuçlandırmak onun elinde değildi,
Bunu sonuçlandıran Tanrı'nın eliydi.
Faizin iyi bir şey olduğunu göstermek için mi anlattınız bunu?
Yoksa sizin altınınız ve gümüşünüz de koyunla koç mu?

SHYLOCK

O kadarını bilemem; ama aynı hızla üretirim onları.
İnanın bana Sinyor.

ANTONIO

Şunu iyi bil ki, Bassanio, işine geldiğinde
Şeytan da Kutsal Kitap'tan örnekler verebilir.
Kendine kutsal tanık bulan kötü bir ruh
Yüzüne gülen alçağın biridir,
Dışı iyi, ama içi çürümüş bir elma gibidir.
Ah şu sahtekârlık ne düzgün görünür dışarıdan!

SHYLOCK

Üç bin altın düka. Epeyce yüklü bir para.
On ikiden üç ayı çıkar; bakalım faizi ne tutar.

ANTONIO

Ee, Shylock, borçlanıyor muyuz sana?

SHYLOCK

Sinyor Antonio, Rialto'da, herkesin içinde,
Param ve faizciliğim yüzünden
Hep aşağılayıp durdunuz beni;
Ama ben omuz silkip sabırla katlandım bu hareketinize,
Çünkü acı da duysa sabretmektir kavmimizin özelliği.
Bana inançsız, boğazı kesilesice, köpek dediniz,

Ve tükürdünüz Yahudi giysilerime,
Hepsi de kendi işimi yürüttüğüm için.
Ama görüyorum ki, bana muhtaçsınız şimdi.
Her neyse. Şimdi bana gelip diyorsunuz ki,
"Shylock, bizim paraya ihtiyacımız var," öyle diyorsunuz,
Sakalıma tüküren, kapınıza gelen bir sokak köpeği gibi
Bana tekme atan siz, şimdi benden para istiyorsunuz.
Bilmem ki, şimdi ne söyleyeyim ben size?
"Bir köpekte para ne arar?
Bir köpek üç bin düka verebilir mi?"
Demem gerekmez mi?
Ya da bir köle gibi yerlere kadar eğilip kul köle ağzıyla
Titrek bir sesle, pesten alarak boynum eğik şöyle mi desem:
"Yüce efendim, son çarşamba günü bana tükürmüş;
Bir gün tekmelemiş, başka bir gün de köpek demiştiniz,
Gösterdiğiniz bu nezaket karşılığında
Şu kadar borç para verebilirim size."

ANTONIO

Aynı şeyleri sana yine söylerim,
Yine sana tükürürüm, yine seni tekmelerim.
Eğer bu parayı vereceksen dostuna veriyormuş gibi verme;
Dostluk, ne zaman anlamsız bir madenden döl almış ki?
Paranı düşmanına veriyormuş gibi ver ki,
Gününde geri alamazsan
Cezasını ödetesin yüzün kızarmadan.

SHYLOCK

Durun canım, bu kadar öfkelenmeyin!
Sizinle dost olmak, sevginizi kazanmak istiyorum,
Niyetim, beni utanca boğan lekelemelerinizi unutmak,
Şu anki ihtiyacınızı gidermek ve tek kuruş faiz almamak;
Ama siz beni dinlemiyorsunuz ki.
İyiliksever bir teklif bu.

BASSANIO

Keşke olsaydı.

SHYLOCK

İyilikseverliğimi göstereceğim size. Birlikte notere gidelim,
Orada bir borç senedi imzalayıp mühürleyin bana,
Sırf eğlencesine, diyelim ki: Filan günde, filan yerde,
Şartlarda belirtilen miktarı ödeyemezseniz eğer,
Karşılığında vücudunuzun istediğim yerinden
Yarım kilo etinizin kesilerek alınması bana yeter.

ANTONIO

Tamam, anlaştık. Böyle bir senet imzalayıp mühürlerim;
Hem de, Yahudi ne iyiliksevermiş, derim.

BASSANIO

Benim için böyle bir senedi kabul edemezsin!
Parasız kalayım daha iyi.

ANTONIO

Hadi dostum, korkma; gününde öderim borcumu.
Hatta en çok iki ay içinde,
Yani vadesi dolmadan bir ay önce;
Senetteki değerin üç kere üç katı para
Sanırım elime geçmiş olacak.

SHYLOCK

Ey Hazreti İbrahim, şu Hıristiyanlara bak,
Kendileri sıkı pazarlık ediyorlar diye
Başkalarının niyetinden kuşku duyuyorlar!
(Bassanio'ya)
Bana lütfen söyler misiniz:
Ödeme gününü geçirdi, diyelim,
Kararlaştırılan cezayı uygulayıp da ne kazanacağım?
İnsandan alınan yarım kilo et, ne alınır ne satılır,
Ne koyun etine benzer ne dana ne keçi etine.
Sırf hakkımda iyi düşünsün diye,
Dostluk elimi uzatıyorum ona.
Alırsa alsın; almazsa, iyi günler.
Sevgime karşılık lütfen haksızlık etmeyin bana.

ANTONIO

Tamam Shylock, senedi imzalayacağım.

SHYLOCK

O zaman hemen noterde buluşalım;
Bu eğlenceli senet için şartları yazdırın.
Ben de gidip dükaları toplayayım;
Bir de dikkatsiz bir sersemin
Kaygılandırıcı korumasına bıraktığım evime bakayım.
En kısa zamanda yanınıza gelirim.

(*Çıkar.*)

ANTONIO

Güle güle, iyi yürekli Yahudi!
Anlayışlı davrandığına göre,
İbraniliği bırakıp Hıristiyan olacak galiba.

BASSANIO

Bir alçağın iyilik ve niyetinden kuşku duyulmalı bence.

ANTONIO

Hadi canım, kaygılanacak bir şey yok bunda:
Vade gününden bir ay önce gemilerim döner nasıl olsa.

(*Çıkarlar.*)

II. Perde

1. Sahne

(Belmont. Portia'nın konağında bir salon.)

(Borular çalınır. Beyazlar giymiş Mağribi Fas emiri yine onun gibi giyinmiş maiyetiyle birlikte, Portia, Nerissa hizmetliler ile girerler.)

FAS EMİRİ

Tenimin rengi için beğenmezlik etmeyin beni;
Yan yana yaşadığım, birlikte yetiştiğim
Yanıp tutuşan güneşin verdiği gölgeli giysim o benim.
Phoebus'ün ateşinin buz saçaklarını zorlukla erittiği
Kuzeyde doğan en ak pak yaratığı getirin bana,
Aşkınız uğruna, ikimiz de birer kesik atalım elimize,
Görelim hangimizin kanı daha kırmızı.
İnanın, sayın bayan, nice yiğit korku duymuştur yüzümden;
Aşkım adına yemin ederim, ülkemin en gözde kızları da
Bu yüze tutulmuştur: rengimin değişmesini asla istemem,
Sadece, şu sizin aklınızı bir çelebilsem, soylu kraliçem.

PORTIA

Seçme konusunda bana yol gösteren
Bakire gözlerimin titiz rehberliği değil yalnızca.
Hem sonra kaderimin kurası
Gönlümce seçme hakkını vermiyor bana.

Ama babam, eğer beni sınırlamamış olsaydı,
Size söylediğim şartlarla, onun çizdiği yolla
Beni kazanacak olana varmamı istememiş olsaydı,
Şanlı emir, sizin de gönlümü kazanma şansınız
Şimdiye kadar gördüğüm taliplerin hiçbirinden az olmazdı.

FAS EMİRİ

Bu kadarı için bile teşekkür ederim size.
Öyleyse şansımı denemek için, lütfen kutulara götürün beni.
Hem Safevileri ve İran şehzadesini öldüren,
Hem Sultan Süleyman'a karşı üç meydan savaşı kazanan
Şu pala üzerine yemin ederim,
Sizi kazanmak uğruna sayın bayan,
Dünyanın en dik bakış gözlerinden daha dik bakabilir,
Dünyanın en korkusuz yüreğinden daha yürekli olabilir,
Bir ayının yavrusunu memeden koparıp alabilir,
Avını görünce kükreyen aslanla eğlenebilirim.
Ama heyhat!
Herkül ile Lichas, hangimiz üstün diye zar atsalar,
İş şansa kaldı mı, bakarsınız güçsüz olan kazanıverir.
Böylece Alkides de öfkeyle kölesine yenilir.
Elbette rehberim kör talih olursa,
Benim seçip bulamadığıma benden değersizi erişebilir;
Bana da tasamdan ölmek düşer.

PORTIA

Kader kısmet neyse boyun eğmelisiniz.
Ya seçme işine girişmeyecek
Ya da seçmeden önce yemin edeceksiniz:
Yanlış seçim yaparsanız,
Bir daha evlenme teklif etmeyeceksiniz,
Bu nedenle iyice düşünüp taşının.

FAS EMİRİ

Gerek yok. Şimdi, götürün beni kısmetime.

PORTIA

Önce kiliseye. Yemekten sonra da şansınızı denemeye.

FAS EMİRİ

O zaman talihim açık olsun!
Ya en kısmetlisiyim insanların ya da en lanetlisi.
(*Borular çalar. Çıkarlar.*)

2. Sahne

(*Soytarı Lancelot Gobbo yalnız başına girer.*)

LANCELOT

Elbette bir gün vicdanım şu efendim Yahudinin elinden kaçıp kurtulmama yanaşacak. Şeytan dirseğimin dibinde beni dürtüp kışkırtıyor, diyor ki: "Gobbo, Lancelot Gobbo, Lancelot'cuğum," ya da "Gobbo'cuğum," ya da "Lancelot Gobbo'cuğum, tabanları yağla, kirişi kır, kaç buradan." Vicdanım, "Yooo," diyor, "Sakın ha, dürüst Lancelot; sakın ha, dürüst Gobbo," ya da daha önceki gibi, "Dürüst Lancelot Gobbo, sakın kaçayım deme, tabanları yağlayıp kaçmak sana yakışmaz." Evet ama, şu gözü pek şeytansa, "Hadi fırla git!" diyor, "Hadi, durma koş," diyor. "Tanrı aşkına, cesaretini topla, kaç git," diyor şeytan. Ama vicdanım yüreğimin boynuna asılmış akıllı uslu sözler ediyor: "Dürüst dostum Lancelot, namuslu bir babanın evladı olarak –daha doğrusu namuslu bir ananın çocuğusun demeli; gerçekten de babam biraz şapır şupurmuş; yani şey gördü mü şeyi uyanırmış– garip bir düşkünlüğü varmış. Her neyse, Vicdanım diyor ki, "Lancelot, yerinde kal." "Kalma," diyor şeytan. Vicdanım, "Kal!" "Kalma." "Ey Vicdan," diyorum, "iyi öğüt veriyorsun; "Ey şeytan, iyi akıl öğretiyorsun." Vicdanımın sesini dinlersem, efendim Yahudinin yanında kalmam gerekiyor, tövbeler olsun, zaten o da bir çeşit şeytan değil mi! Yahudiden kaçıp gitsem, bağışlayın ama, bu kez de iblisin ta kendisi olan şeytanın emrine girdim demektir. Yahudi kesinlikle insan kılığında bir şeytan; vicdanıma ge-

lince vicdanım öylesine kaskatı bir vicdan ki, Yahudinin yanında kalmam için bana öğüt veriyor. Şeytan daha dostça akıl veriyor: kaçıyorum işte Şeytan, tabanlarım emrinde, kaçıyorum.

(*İhtiyar Gobbo girer, kördür ve bir sepet taşımaktadır.*)

GOBBO

Hey, delikanlı, rica ederim söyleyin, Yahudi efendinin evine hangi yoldan gidilir?

LANCELOT

(*Kendi kendine*)

Vay canına, bu beni tedarik eden babam. Kısmen kör, yo yo, hatta üç çeyrek kör olduğu için beni tanımadı. Şununla biraz şakalaşayım bari.

GOBBO

Delikanlı, size söylüyorum: Yahudi Efendi'nin evine nereden gidilir?

LANCELOT

İlk köşeden sağa dön, ama sonraki köşeden sola, daha sonraki köşeden hiçbir yere dönme, ama doğrudan aşağı dolan, Yahudinin evine gelirsin.

GOBBO

Kutsal ermişler hakkı için, ben bu yolu zor bulurum.
Söyler misiniz, yanında Lancelot diye biri vardı
Hâlâ onun yanında mı, değil mi?

LANCELOT

Genç Lancelot efendiden mi söz ediyorsunuz?

(*Kendi kendine*)

Bakın şimdi nasıl anafor yaratıp işi daha da karıştıracağım.
Genç Lancelot efendiden mi söz ediyorsunuz?

GOBBO

Ne efendisi, bayım, sadece yoksul bir adamın oğlu. Gerçi bana düşmez, babası namuslu, ama çok yoksul biridir; şükürler olsun geçinecek kadar varlıklıdır.

LANCELOT

Canım babası neyse ne, biz Efendi Lancelot'tan söz edelim.

GOBBO

Siz efendimin dostu, sadece Lancelot, efendim.

LANCELOT

*Ergo**, lütfen ihtiyar, *ergo* rica ederim, sadece genç efendi Lancelot'u mu kastediyorsun?

GOBBO

Evet, Lancelot'u kastediyorum, saygıdeğer efendim.

LANCELOT

Ergo Efendi Lancelot. Efendi Lancelot'tan söz etme babalık, çünkü bu genç centilmen Kader Kısmet denen şu çeşitli söylencelerdeki –ve hatta bilimlerdeki– Üç kız kardeş** yüzünden öldü. Yani kısacası, cennete gitti.

GOBBO

Meryem adına, Tanrı korusun! O çocuk ihtiyarlığımda benim bastonumdu, tek desteğimdi.

LANCELOT

(*Kendi kendine*)

Benim öyle bastona ya da ahır direğine, sopaya ya da asaya benzer yanım mı var? Baba, beni tanıdın mı?

GOBBO

Yazıklar olsun bana, seni tanıyamadım genç centilmen, rica ederim söyle: Oğlum –Tanrı ruhuna huzur versin– yaşıyor mu, öldü mü?

LANCELOT

Beni tanımadın mı, baba?

GOBBO

Ah efendim, yarı körüm ben, sizi tanıyamadım.

---

* *Ergo*, Latince "öyleyse, bundan dolayı, demek" anlamlarındadır. Lancelot kendini bir bilgin gibi göstermek için o dönemdeki akademisyenlerin kullandığı bu sözcüğü kullanıyor.

** Mitologyadaki kader, kısmet ve talihi simgeleyen üç yaşlı kadın kastediliyor.

LANCELOT

Gözlerin sağlam olsaydı bile yine beni tanımaktan kaçınırdın: Babanın akıllısı evladını tanır. Pekâlâ ihtiyar, sana haber vereyim.

(*Diz çöker.*)

Hayır duanızı alayım. Gerçek ortaya çıkar; cinayet uzun süre gizli kalmaz. Oğullar saklanabilir belki, ama gerçek er geç aydınlanır.

GOBBO

Rica ederim efendim, ayağa kalkın: siz kesinlikle benim oğlum değilsiniz.

LANCELOT

Ne olur artık bu şakayı bırakalım. Hayır duanı benden esirgeme: ben Lancelot'um, senin bir zamanlar minik yavrun, sonra oğlun, daha sonra da kazık kadar evladın olan kişiyim.

GOBBO

Oğlum olduğunuzu hiç sanmıyorum.

LANCELOT

Ben de ne diyeceğimi bilemiyorum artık. Ben Yahudinin adamı Lancelot. Karın Margery'nin de anam olduğuna eminim.

GOBBO

Adı gerçekten Margery! Eğer sen Lancelot'san, kesinlikle benim kanımdansın.

(*Lancelot'un kafasının arkasına dokunur.*)

Hey yüce Tanrım, bu ne sakal böyle! Çenendeki kıllar, benim katana Dobbin'in kuyruğundaki kıllardan daha fazla.

LANCELOT

Demek Dobbin'in kuyruğu da tersine uzuyor, o zaman. Onu son gördüğümde kuyruğundaki kıllar benim yüzümdekilerden fazlaydı.

GOBBO

Görmeyeli ne kadar değişmişsin! Efendinle aran iyi mi? Ona bir hediye getirdim. Şu sıra aranız nasıl?

LANCELOT

Evet, evet. Kendi adıma kaçmayı aklıma koyduğum için, biraz yol almadan arkama bakmaya hiç niyetim yok. Efendime gelince, fazlasıyla Yahudi. Bir de ona hediye mi verecek-sin? Ona yağlı bir ilmik ver, daha iyi! Kapısında aç kaldım; bak, kaburgalarımdaki her kemiği tek tek sayabilirsin. İyi ki geldin baba. Hediyeni efendi Bassanio'ya ver; adamlarına hep gıcır gıcır yeni giysiler alır. Onun hizmetine giremezsem, Tanrı'nın bile bulamayacağı kadar uzaklara kaçacağım.

(*Bassanio, Leonardo ve bir iki adamıyla girer.*)

Aa, kısmet ayağımıza geldi! İşte adamımız bu: Hadi yanına gidelim baba; Yahudiye hizmet eden Yahudi olsun.

BASSANIO

(*Adamlarından birine*)

Öyle yapabilirsin, ama elini çabuk tut, akşam yemeği en geç beşte hazır olsun. Şu davetiyeleri dağıt, uşak giysileri için sipariş ver; bir de Graziano'ya söyle hemen evime gelsin.

(*Adam çıkar.*)

LANCELOT

Hadi baba yanına gidelim.

GOBBO

Tanrı sizi kutsasın efendim.

BASSANIO

Çok teşekkür ederim. Bir şey mi istediniz?

GOBBO

Bu benim oğlum, efendim, yoksul bir çocukcağız.

LANCELOT

Yoksul bir çocukcağız, değil efendim; zengin Yahudinin adamı, babamın da arz edeceği gibi.

GOBBO

Sözün kısası, büyükçe bir estiği* var, yani size hizmet.

---

* Gobbo lügat paralıyor, "affection" diyeceğine "infection" diyor. Bunu dönüştürerek vermek istedim; "isteği" yerine "estiği" sözünü kullandım.

LANCELOT

Evet, yani sözün kısası ve uzunu şu ki, Yahudiye hizmet ediyorum, ama babamın da dediği gibi, isteğim şey.

GOBBO

Yüksek izninizle efendim, oğlumla efendisi pek de yakın dost sayılmazlar.

LANCELOT

Kısacası, gerçek şu ki, Yahudi bana haksızlık ettikten başka, ayrıca umarım ihtiyar babamın da belirteceği gibi.

GOBBO

Siz yüce efendimize lütfetmek* için bir tabak güvercin getirdim, isteğime gelince.

LANCELOT

En kısası, şu namuslu ihtiyardan yüce efendimin öğreneceği gibi bu istek benim için soygundur**. Siz bana bakmayın, ihtiyarlığına bakmayın, aslında zavallı adam, yani babam.

BASSANIO

İkiniz adına, bir kişi konuşsun. Ne istiyorsunuz?

LANCELOT

Sizin hizmetinize girmek efendim.

GOBBO

İşte işin özrü*** de burada efendim.

BASSANIO

(*Lancelot'a*)

Seni iyi tanıyorum. İşe alındın.

Efendin Shylock bugün benimle konuşurken

---

* Yine lügat paralıyor; "sunmak" diyeceği yerde lütfetmek gibi ters anlamda bir sözcük kullanıyor.

** "Impertinent", "terbiyesiz, arsız, küstah, münasebetsiz, kendini ilgilendirmeyen işe burnunu sokan" anlamlarındadır. Lancelot aslında "pertinent" "alakalı, ilgili, muvafık, uygun"dur demesi gerekirken bunun tam aksini söylüyor. Bunu da olabildiğince Türkçeye dönüştürmeye çalıştım.

*** Gobbo yine lügat paralıyor ve "effect" yerine "defect" diyor, yani işin "özü" bu diyeceğine, "özrü" diyor.

Seni tavsiye etti.
Zengin bir Yahudinin hizmetinden çıkıp benim gibi
Yoksul bir beyin hizmetine girmek iyi bir seçim mi
Bilemem.

LANCELOT

Hani şu ünlü atasözü* vardır ya, efendim; sizinle Yahudi arasında çok güzel bölüştürülmüş: size "Tanrı'nın inayeti," ona da "yeter"i düşmüş.

BASSANIO

İyi söyledin. Hadi baba, şimdi oğlunla git,
Sen de eski efendinin iznini iste,
Sonra da yerini sor, öğren, gel evime.

(*Adamlarından birine*)

Ona kapı yoldaşlarından daha süslü bir kıyafet verin:
Buna bizzat dikkat edin.

LANCELOT

Baba, yaşasın girdim. Sanki kafamda dilim yokmuş gibi, meramımı anlatamazmışım gibi... (Avucuna bakar) Ee, İtalya'da falı bu avuçtan daha güzel biri çıkıp Kutsal Kitap'a el bassa bile benim talihim yine güzel olur. Her neyse, önemsiz bir hayat çizgisi; işte şurada alacağım kadınları gösteriyor –vay vay, on beş karı hiçbir şey değil. On bir dul ile dokuz bakire'nin getirecekleri bir erkek için yeterli. Sonra üç kez denizden boğulmaktan kurtulacağımı gösteriyor. Bir de kuştüyü yatağın kenarında hayatım tehlikede. Burada bir iki önemsiz kaçamak da var. Eh, talih eğer kadınsa, bu iş için uygun bir kaltakmış. Baba, gel; göz açıp kapayana kadar Yahudiyle vedalaşırım.

(*Gobbo ile çıkar.*)

BASSANIO

Lütfen dostum Leonardo, şunu aklından çıkarma:
Bunlar satın alınacak, bir kısmı da düzenle taşınacak,

---

* Tanrı'nın inayeti yeterli bir donanımdır.

İşin bitince hemen geri dön, çünkü bu gece
En saydığım dostuma bir yemek veriyorum. Hadi durma!

LEONARDO

Elimden geleni yapacağım.

(Bassanio'dan ayrılır. Graziano girer.)

GRAZIANO

Efendin nerede?

LEONARDO

İşte orada efendim, yürüyor.

(Çıkar.)

GRAZIANO

Sinyor Bassanio!

BASSANIO

Graziano!

GRAZIANO

Sizden bir ricam var.

BASSANIO

Kabul ettim gitti.

GRAZIANO

Sakın hayır demeyin: Sizinle Belmont'a gelmek zorundayım.

BASSANIO

Zorundaysan, elbette. Ama beni dinle Graziano;
Senin sağın solun belli olmaz, biraz pervasızsın;
Ağzından çıkanı da kulağın duymaz;
Bunların bir kısmı sana yakışır,
Bizim gözümüzde kusur sayılmaz;
Ama seni tanımayanlar arasında çok göze batar.
Ne olur biraz kendini sık da, birkaç damla
İtidal damlat o uçarı ruhuna.
Yoksa hırçın davranışların gittiğim yerde
Beni gözden düşürür, umutlarım yok olur.

GRAZIANO

Sinyor Bassanio, beni dinleyin:
Eğer doğru dürüst giyinip ciddi tavırlar takınmazsam,

Saygıyla konuşmaz, küfrü azaltmazsam,
Cebime bir dua kitabı koyup vakur bakışlar fırlatmazsam,
Sıra duaya gelince, gözlerimi şapkamla kapatıp
İçimi çekerek "âmin" demezsem;
Ninesini memnun etmek için
İyi çalışılmış ciddi bir görünüşü,
Uygar davranışın bütün kurallarıyla yerine getirmezsem,
Bir daha hiçbir sözüme inanmayın.

BASSANIO

Pekâlâ, görelim bakalım.

GRAZIANO

Sadece bu gece dışında:
Bu gece yapacaklarımla sakın beni tartmaya kalkmayın.

BASSANIO

Hiç olur mu, bence en coşkulu halinde olmalısın bu gece,
Dostlarımız eğlenmek için gelecekler zaten.
Neyse şimdilik hoşça kal. Yapacak işlerim var benim.

GRAZIANO

Ben de Lorenzo ve arkadaşlarla buluşacağım.
Akşam yemeğinde görüşürüz.

(Ayrı yönlere çıkarlar.)

3. Sahne

(Jessica ile Lancelot girerler.)

JESSICA

Yazık, demek babamdan ayrılıyorsun artık.
Evimiz bir cehennem, sen, neşeli şeytan,
Bir ölçüde dağıtıyordun bu sıkıcı havayı.
Pekâlâ, hadi güle güle; işte sana bir düka.
Lancelot, bir de yemekte, yeni efendinin arkadaşı
Lorenzo'yu gördüğünde bu mektubu gizlice ver ona.
Hadi, hoşça kal! Babam görmesin seninle konuştuğumu.

LANCELOT

Elveda. Gözyaşlarım konuşmamı çengelliyor*. Güzeller güzeli kâfir, şirinler şirini Yahudi! Eğer alçak Hıristiyan'ın biri yolunu bulup sizi almazsa çok şaşırırım doğrusu. Ama hoşça kalın. Bu aptal gözyaşlarımın selinde erkekliğim boğuluyor sanki. Elveda.

(Çıkar.)

JESSICA

Güle güle sevgili Lancelot.
Ah, babamın evladıyım diye utanmam
Ne iğrenç bir günah!
Ama kızı olarak onun kanını taşısam da,
Ona hiç çekmemişim. Ah Lorenzo,
Eğer sözünü tutarsan, kurtulurum tasalarımdan;
Hem Hıristiyan olurum, hem de seni seven karın.

(Çıkar.)

4. Sahne

(Graziano, Lorenzo, Salarino ve Solanio girerler.)

LORENZO

Hayır, yemek vakti sıvışıp bizim evde kıyafetlerimizi giyer,
Maskelerimizi takar, bir saat içinde de döneriz.

GRAZIANO

Ama hiçbir hazırlığımız yok.

SALARINO

Meşaleciler ile de konuşmadık.

SOLANIO

Maharetle düzenlenmedikçe her şey berbat olur,
Vazgeçmek bence daha doğrudur.

---

* "Exhibit" sergiliyor, gösteriyor, teşhir ediyor, anlamlarında. Burada yine yanlış konuşmanın bir örneği var. "Inhibit" "engellemek, mâni olmak" fiilini kullanması gerekiyordu; yani "Gözyaşlarım konuşmamı engelliyor," demek istiyor. Bunu Türkçe söyleyişe çevirmeye çalıştım.

LORENZO

Şimdi saat tam dört; hazırlıklar için daha iki saatimiz var.

(*Lancelot bir mektupla girer.*)

Ee, arkadaşım Lancelot haberler nasıl?

LANCELOT

Mührünü açarsanız mutlaka öğrenirsiniz ne olduğunu.

LORENZO

Bu yazıyı tanıyorum, güzel bir elle yazılmış, güzel bir yazı bu.
O zarif, güzel el, yazdığı kâğıttan daha beyazdır.

GRAZIANO

Oo, bir aşk haberi ha!

LANCELOT

İzninizle efendim.

LORENZO

Nereye gidiyorsun?

LANCELOT

Şey, eski efendim Yahudiyi, yeni efendim Hıristiyan'ın evine yemeğe çağırmaya.

LORENZO

Dur bakalım, al şunu. Tatlı Jessica'ya de ki:
Onu düş kırıklığına uğratmayacağım. Gizlice söyle emi!
Hadi şimdi.

(*Lancelot çıkar.*)

Beyler, maskeli eğlence için gidip hazırlanır mısınız?
Ben bir meşaleci buldum bile.

SALARINO

O zaman ben hemen gidiyorum.

SOLANIO

Ben de.

LORENZO

Bir saat kadar sonra Graziano'nun evinde buluşalım.

SALARINO

İyi, orada oluruz.

(*Solanio ile çıkarlar.*)

GRAZIANO
O mektup güzel Jessica'dandı, değil mi?
LORENZO
İyisi mi her şeyi anlatayım sana.
Onu babasının evinden nasıl kaçıracağımı,
Ne kadar altın ve mücevheri olduğunu,
Hangi uşak giysilerini giyeceğini yazmış bana.
Eğer babası kazaen cennete gidecek olursa
O da sevgili kızının sayesinde olacakmış;
Ona hiçbir felaketin erişemeyeceğini,
Erişirse ancak Hıristiyan olmayan,
Güvenilmez babasının günahı yüzünden olacağını yazmış.
Hadi biz de gidelim;
(Mektubu Graziano'ya verir.)
Giderken yazdıklarını oku bak,
Benim meşalecim güzel Jessica olacak.
(Çıkarlar.)

5. Sahne

(Yahudi Shylock ve adamı soytarı Lancelot girerler.)
SHYLOCK
Pekâlâ, görürsün bakalım,
İhtiyar Shylock ile Bassanio arasındaki farkı anlamana
Kendi gözlerin hakem olacak. Hey Jessica!
Benim yanımda yaptığın gibi orada oburluk edemeyeceksin.
–Hey Jessica! Yan gelip horlamak da yok orada,
Giysi üstüne giysi yırtıp eskitemeyeceksin.
–Jessica diyorum!
LANCELOT
Jessica diyorum!
SHYLOCK
Sana çağır diyen oldu mu? Ben demedim.

LANCELOT

Siz sayın efendim, bana hep söylemeden hiçbir şey yapamazsın diye çıkışırdınız da.

(Jessica girer.)

JESSICA

Beni mi çağırdınız? Bir şey mi istediniz?

SHYLOCK

Bu akşam yemeğe davetliyim Jessica:
İşte anahtarlarım. Ama ne diye gidecekmişim ki?
Sevdikleri için çağırmadılar ya beni.
Yaltaklanıyorlar yalnızca.
Ama yine de toplayıp bütün nefretimi
O savurgan Hıristiyan'ın yemeğini parçalayıp yiyeceğim.
Jessica kızım, evim sana emanet.
Hiç de gitmek istemiyorum:
Huzurumu bozacak bir şeyler dolaşıyor başımda,
Dün gece para keseleri gördüm rüyamda*.

LANCELOT

Ne olur gidin, efendim. Genç efendim sizin utanmanızı** bekliyor.

SHYLOCK

Ben de onun.

LANCELOT

Sonra, efendim gizlice bir plan yaptılar. Orada maskeli bir eğlence göreceğinizi söylemeyeceğim ama görecek olursanız, Kara Pazartesi sabah altıda boşuna burnum kanamamış***; o yıl büyük perhizin Kül Çarşamba'sına**** rastladığı halde dört yıl ikindilerinde kanadıydı.

---

* İnanca göre rüyada para görmek kötü bir şeyin habercisiymiş.

** "Reproach" Elizabethan İngilizcesinde "utanılacak bir duruma getirmek" anlamındadır. Lancelot, lügat paralarken "approach" "yakınlaşmak, yaklaşmak" yerine "reproach" sözcüğünü kullanınca, Shylock da fırsat bilip "ben de onun," diyor.

*** O dönemde inanca göre burun kanaması kötüye işaretti, özellikle de kilise yemeklerinde.

**** Paskalya'nın ilk günü.

SHYLOCK

Ne, bir de maskaralık mı var? Beni dinle Jessica:
Kapıları kilitle. Davul sesini ve o boynunu eğerek
Cırtlak sesler çıkaran flütçüyü duysan bile
Pencere çerçevesine tırmanmaya kalkma,
Kafanı pencereden dışarıya çıkartıp da
O renk renk boyanmış maskelerle geçen
Hıristiyan soytarılarına bakma;
Evimin kulaklarını tıka, yani pencere kanatlarını kapa:
O kof ahmaklığın sesi girsin istemem
Haysiyetli evimin içerisine.
Yakup'un değneği adına yemin ederim,
Bu gece yemeğe hiç gidesim yok.
Ama gideceğim.
Hadi sen önden git, geleceğimi söyle.

LANCELOT

Ben önden gidiyorum efendim.
(Jessica'ya fısıldar)
Hanımım siz yine pencereden bakın:
Çünkü: Yahudi kızı için çok değerli olan
Bir Hıristiyan geçecek oradan.

SHYLOCK

Ne diyor, Hacer'in* soyundan gelen o fırlama?

JESSICA

Hiç, "Hoşça kalın hanımım" dedi, o kadar.

SHYLOCK

Oldukça yufka yürekli bir maskara, ama obur mu obur.
Kendini geliştirmeye gelince salyangoz hızında,
Gün boyu uyuyor yaban kedisinden fazla.
Bal vermeyen arıyı barındırmam ben kovanımda;
Onu bu yüzden gönderiyorum, gitsin de

---

* Hazreti İbrahim'in, karısının hizmetçisi, Mısırlı Hacer'den bir oğlu olur. Hacer Yahudi değildir, bu yüzden Shylock tarafından bir aşağılama simgesi olarak kullanılır.

O adamın borçlu kesesini har vurup harman savurmasına
Yardım etsin diye. Hadi içeri Jessica.
Bakarsın hemen döner gelirim.
Dediğimi yap; kapıları sımsıkı kapa:
İşini güvenli yapan, dönüşte kendini güvende bulur;
Aklı başında olanlar için eskimeyen bir mesel.
(Çıkar.)

JESSICA

Elveda; eğer talihim açık olursa,
Ben bir baba kaybederim, sen de bir kız.
(Çıkar.)

6. Sahne

(Graziano, Salarino ve Maskeliler girerler.)

GRAZIANO

Lorenzo'nun, bize altında bekleyin dediği cumba bu.

SALARINO

Randevu saatini geçirdi.

GRAZIANO

Saatini geçirmesi şaşılacak şey doğrusu,
Çünkü âşıklar hep saatin önünde koşar.

SALARINO

Hele kurulu düzeni korumaya değil de,
Yeni bir aşk sözleşmesini mühürlemeye hazırlanıyorsa,
On kat daha hızlı uçar Venüs'ün güvercinleri*.

GRAZIANO

Bu hep böyledir. Ziyafete otururkenki iştah
Kimde kalır ziyafetten kalkarken?
İlk adımlarını attığı zamanki gibi,
Ona öğretilen karmaşık hareketleri,

---

* Mitologyada Venüs'ün arabasını güvercinler uçurur.

Yeniden büyük bir şevkle yapabilecek bir at var mı?
İnsanlar bir şeyi sahiplenmekten çok
Kovalamaktan hoşlanırlar.
Nasıl genç bir aristokrat ya da savurgan bir oğul gibi,
Flamalarla donanmış bir tekne,
Onu kucaklayan ve okşayan uçarı rüzgârın yardımıyla
Açılır enginlere demirli duyduğu koydan!
Sonra da nasıl savurgan oğul gibi,
Omurgası rüzgârdan harap olmuş, yelkenleri parça parça,
Uçarı rüzgârın elinde kurumuş, kırılmış, yoksullaşmış,
Kadidi çıkmış bir dilenci gibi döner geri!

(*Lorenzo girer.*)

SALARINO

İşte Lorenzo da geliyor. Sonra konuşuruz bunları.

LORENZO

Sevgili dostlar, geç kaldığım için bağışlayın beni;
Geç kalmam işlerim yüzünden.
Eğer siz de bir güneş hırsızlığına girişirseniz,
Ben de o durumda beklerim gerektiği kadar.
Gelin, kayınbabam Yahudi işte burada oturuyor.
Hey kimse yok mu?

(*Jessica bir oğlan kılığında pencerede görünür.*)

JESSICA

Kimsiniz? Yemin ederim bu ses yabancım değil,
Ama emin olmak için kimsiniz söyleyin!

LORENZO

Lorenzo, senin âşığın.

JESSICA

Evet, Lorenzo'sun, benim gerçek aşkımsın,
Başkasını bu kadar sevebilir miyim?
Senin olup olmadığımı bilebilir mi senden başkası?

LORENZO

Tanrı ve senin düşüncelerin tanıktır ki sen benimsin.

JESSICA

Al, şu kutuyu; zahmetine değer.
İyi ki şimdi gece, beni göremiyorsun;
Yoksa kılığımdan ve bu değiş tokuştan çok utanırdım.
Ama aşkın gözü kördür ve sevenler
İşledikleri ufak tefek suçları göremezler;
Beni böyle oğlan kılığında görselerdi eğer,
Cupid bile kıpkırmızı kesilirdi utancından.

LORENZO

Hadi aşağı in, benim meşalecim olacaksın.

JESSICA

Ne, şu yüz kızartan halime ışık mı tutacağım?
Zaten her şey yeterince gerçek, yeterince ortada.
Bu iş, her şeyi açığa çıkarır sevgilim,
Benim tanınmamam gerekir oysa.

LORENZO

Öylesin zaten tatlım, bu sevimli oğlan kılığıyla.
Ama hemen gidelim. Çünkü sır saklayan gece
Kaçıp gidecek neredeyse,
Hem Bassanio'nun şölenine bekliyorlar bizi.

JESSICA

Kapıları kilitleyeyim,
Kendimi biraz daha altınla süsleyeyim,
Hemen geliyorum.

(Pencereden çekilir.)

GRAZIANO

Şu külahım hakkı için, soylu biri ve Yahudi değil.

LORENZO

Onu yürekten sevmiyorsam, lanet olsun bana.
Akıllı mı akıllı, bilebildiğim kadarıyla;
Güzel mi güzel, gözlerim beni aldatmıyorsa,
Sadık mı sadık, kanıtlarıyla ortada;
İşte bunun için, o hep olduğu gibi
Akıllı, güzel, sadık bir kadın olarak kalacak

Benim kararlı ruhumda.

(Jessica girer.)

Hah geldin mi? Hadi beyler, gidelim!

Bizi bekliyor maskeli dostlarımız.

(Jessica ile çıkar.)

(Antonio girer.)

ANTONIO

Kim var orada?

GRAZIANO

Sinyor Antonio!

ANTONIO

Ayıp, ayıp Graziano, ötekiler nerede?

Saat dokuz: Herkes sizi bekliyor.

Maskeli eğlence yok bu gece:

Rüzgâr çıkmak üzere.

Bassanio birazdan yola çıkacak.

Sizi aramaları için yirmi kişi gönderdim.

GRAZIANO

Benim için hava hoş: Yelken açıp bu gece

Yola çıkmaktan daha zevkli bir şey olamaz bence.

(Çıkarlar.)

7. Sahne

(Borular öter. Portia, adamlarıyla,

Fas Emiri maiyetiyle girerler.)

PORTIA

Perdeleri açın, kutuları gösterin soylu emire!

(Perdeler açılır, üç kutu ortaya çıkar.)

Şimdi buyurun seçin.

FAS EMİRİ

Birincisi altından; üstünde şöyle yazıyor:

"Beni seçen, birçok erkeğin istediği şeye kavuşur."

İkincisi gümüşten; şunları vaat ediyor:
"Beni seçen, layığı neyse onu bulur."
Üçüncüsü kasvetli kurşundan: uyarısı da dosdoğru ve kaba:
"Beni seçen vermeyi bilmeli, tüm fedakârlığı göze almalı."
(Portia'ya)
Doğruyu seçtiğim nereden anlaşılacak?

PORTIA

Birinde benim resmim var, prens,
O kutuyu seçerseniz, sizinim demektir.

FAS EMİRİ

Tanrının biri bari seçmem için yol gösterse!
Dur bakalım: şu yazılara bir daha göz gezdirelim hele.
Şu kurşun kutu ne diyor?
"Beni seçen vermeyi bilmeli, tüm fedakârlığı göze almalı."
Vermeyi bilmeli: niçin? Kurşun için mi?
Kurşun için fedakârlık mı?
Bu kutu insanı tehdit ediyor. Her şeyini feda edecek kişi
Karşılığında da bir çıkarının olmasını ister.
Altın gibi aklı olan boyun eğmez böyle değersiz şeylere.
Öyleyse, kurşun için ne bir şey veririm
Ne de fedakârlık ederim.
Peki, şu bakire rengiyle gümüş kutu ne diyor ki?
"Beni seçen, layığı neyse onu bulur."
Layığı neyse onu bulur! Dur orada bakalım Fas emiri
Ve kendi değerini tarafsızca şöyle bir tart.
Sana verilen değerle itibarın denkse
Yeterince layıksın. Ama şu "yeterince",
Yeterli olmayabilir hanımefendiye ulaşmaya.
Ama layık olmamdan kuşku duymak da
Kendi erdemlerimi küçümsediğim için zayıflık olur.
Layık olduğum kadar, –evet, layığım bu hanımefendiye!
Doğuştan da, malım mülkümle, görgüm ve soyumla da
Layığım; ama her şeyden öte sevgimle layığım ona.
Daha ileri gitmesem de bunu mu seçsem acaba?

Yine de şu altın kutudaki yazıya bir baksam:
"Beni seçen, birçok erkeğin istediği şeye kavuşur."
Elbette ya, hanımefendi işte bu! Bütün dünya onu istiyor:
Dünyanın dört bir yanında geliyorlar onu görmeye,
Onun mihrabını öpmeye, bu ölümlü ermişe yüz sürmeye.
O Karakum bozkırları, Arabistan'ın uçsuz bucaksız çölleri,
Güzel Portia'yı görmeye gelen prenslerin
İşlek kervan yolları oldu şimdi.
Denizler krallığının göklere tüküren şahlanmış başı bile,
Engel olamıyor yabancı ruhların gelmesine,
Hepsi denizleri aşıp geliyorlar güzel Portia'yı görmeye.
Şu üç kutudan birinde Portia'nın kutsal resmi gizli.
Peki kurşun kutunun için de olabilir mi?
Böyle bayağı bir şeyi düşünmek bile
Lanetlenmeye yeter. Bu tıpkı onu mumlu bir kefenle,
Kapkara bir mezara kapamak gibidir.
Peki ya şu altından on kat değersiz,
Gümüş içine kapatılmış olabilir mi?
Ah şu günahkâr düşünce!
Böylesine bir mücevherin altından daha az değerde
Bir yere konulduğu hiç görülmüş müdür?
Altından melek resmi basılmış bir para var İngiltere'de
Ama bu melek yalnızca bir kabartma;
Oysa buradaki melek yatıyor altın bir yatak içinde.
Verin şu altın kutunun anahtarını bana.
İşte seçimimi yapıyorum, ne çıkarsa bahtıma!

PORTIA

Öyleyse, buyurun anahtarı prens;
Eğer resmim oradaysa, ben sizinim.

(*Fas Emiri kutuyu açar.*)

FAS EMİRİ

Lanet olsun! Bu da ne? Bir kurukafa,
Göz çukurunda da dürülmüş bir kâğıt var.
Okuyalım şunu:

(Okur)

"Parıldayan her şeyi altın sanma;
Sık işitmişindir bunu, sakın aldanma.
Dış görünüşüme bakan,
Bu yüzden hayatını satan
Sayısız bunca insan.
Yaldızlı mezarlardan gözün kamaşır,
Ama içlerinde kurtlar kaynaşır.
Yürekli olduğun kadar akıllı olsaydın,
Bedenen gençsin, ama aklen olgun olsaydın
Cevabını bu kâğıttan almazdın.
İşin bitti artık, hadi sana uğurlar ola!"
Hem de nasıl, boşa gitti bunca çaba.
Mutluluğa elveda, yalnızlığa merhaba!
Hoşça kal Portia!
Uzun uzun vedalaşamam,
Sızlayan yüreğim uygun değil buna.
Kaybedenler ancak böyle veda ederler.

(Borular çalar. Fas emiri maiyetiyle çıkar.)

PORTIA

Kibar bir ayrılış. Şimdi şu perdeleri çekin,
Bunun gibi olanlar, beni hep böyle seçsin.

(Adamlarıyla birlikte çıkar.)

8. Sahne

(Salarino ve Solanio girerler.)

SALARINO

Bassanio'nun yelken açtığını gördüm,
Graziano da onunla birlikteydi;
Eminim, Lorenzo onlarla teknede değildi.

SOLANIO

Densiz Yahudi, yaygarayla dükü ayağa kaldırmış,
Birlikte Bassanio'nun teknesini aramaya çıkmışlar.

SALARINO

Çok geç kalmış, gemi çoktan ayrılmış.
Ama birisi düke ihbar etmiş,
Lorenzo ile sevgilisi Jessica'yı bir gondolda
Birlikte gördüklerini söylemiş.
Ayrıca Antonio da, Bassanio ile teknede olmadığı
Konusunda güvence vermiş.

SOLANIO

Ben o köpek Yahudinin sokaklarda attığı çığlık kadar,
Garip, öfke kusan, birbirini tutmayan,
Kudurmuş bir çığlık hayatımda duymadım:
"Ah Kızım! Paracıklarım! Vah kızım!
Bir Hıristiyan'a kaçtı! Ah benim Hıristiyan dükalarım!
Adalet! Yasalar! Paracıklarım ve kızım!
Bir mühürlü torba, mühürlü iki torba dolusu düka,
Çifte dükalar*, kızım benden çaldı!
Ya mücevherlerim! İki büyük taş, iki değerli taş!
Hepsini kızım çaldı! Adalet! Kızımı bulun getirin bana!
Taşlar onda, dükalar da!"

SALARINO

Venedik'te ne kadar velet varsa, hepsi peşine takılmış,
Bağırıp duruyorlar: "Değerli taşları, kızı, paracıkları!" diye.

SOLANIO

Bizim Antonio, borcunu zamanında ödese iyi olur,
Yoksa bedeli çok ağır olur.

SALARINO

Doğru ya, iyi aklına geldi.
Dün bir Fransız ile konuşuyordum; bana dedi ki:
Fransa ile İngiltere arasındaki dar denizde**
Ülkemize ait yüklü bir tekne batmış.
Bunu duyunca, Antonio geldi aklıma,
İçimden dua ettim onunki olmasın diye.

---

* Bir düka'nın iki misli değeri olan İtalyan dükası.

** Manş Denizi.

SOLANIO

Bence bu duyduğunu Antonio'ya da söylemelisin;
Ama birden söyleme de sarsılmasın.

SALARINO

Yeryüzüne onun kadar iyi biri gelmemiştir.
Bassanio ile Antonio'nun ayrılışlarını izledim;
Bassanio ona en kısa zamanda döneceğini söyleyince,
O, "Hiç gerek yok; benim yüzümden işinde acele etme,
Zamanın akışına bırak kendini.
Yahudiyle benim aramdaki sözleşmeye gelince,
Bunu sevdalı aklına hiç getirme:
Keyfine bak, sana en yakışanı
Aşkını göstermektir sevgiline," dedi.
Tam bunları söylerken gözleri doldu;
Başını çevirdi ve elini Bassanio'nun omzuna attı
Son derece duygulu bir hareketle Bassanio'nun elini sıktı.
Böylece ayrıldılar.

SOLANIO

Sanırım, dünyayı Bassanio var diye seviyor.
Hadi, gidip onu bulalım,
Üstüne çöken durgunluğu atması için
Gidip biraz eğlendirip onu canlandıralım.

SALARINO

Evet, öyle yapalım.

(Çıkarlar.)

9. Sahne

(Nerissa ve bir hizmetli girerler.)

NERISSA

Hadi hadi, çabuk, lütfen; aç şu perdeyi.
Arragon prensi yeminini etti,
Seçimini yapmak için neredeyse burada olur.

(Hizmetli perdeyi açar, üç kutu ortaya çıkar. Borular çalar. Arragon prensi maiyeti ve Portia girerler.)

PORTIA

İşte soylu prens kutular orada.
Eğer içinde resmim olan kutuyu seçerseniz,
Doğrudan nikâh törenine geçebilirsiniz.
Ama seçiminizde yanılırsanız lordum,
Derhal buradan gitmelisiniz.

ARRAGON

Üç şeye dikkat etmek için yemin ettim az önce:
Birincisi, hangi kutuyu seçtiğimi kimseye söylemeyeceğim.
İkincisi, eğer doğru kutuyu seçemezsem,
Evlenme niyetiyle asla bir kızla ilişkiye girmeyeceğim.
Son olarak da, şansım yaver gitmezse
Derhal sizden ayrılıp gideceğim.

PORTIA

Değersiz şahsım için bu zahmete girenler
Önceden bu şartları tutmaya yemin ettiler.

ARRAGON

Zaten ben de buna hazırladım kendimi.
Dilerim, gönlümdeki umuda talihim yardım etsin.
Altın, gümüş ve adi kurşun.
"Beni seçen vermeyi bilmeli, tüm fedakârlığı göze almalı."
Vermem ve fedakârlık yapmam için daha güzel olmalıydın.
Ya şu altın kutu ne diyor? Bir bakalım:
"Beni seçen, birçok erkeğin istediği şeye kavuşur."
"Birçok erkeğin istediği..." Şu "birçok" ile kastedilen
Sanırım yalnızca dış görünüşe göre seçen
Budala kalabalıklar;
Akılsız gözlerinin gördüğünden daha fazlasını öğrenmeden,
Kentin içersini araştırmadan,
Yuvasını tehlikelere, hatta zora ve kazalara açık
Kentin dış duvarlarında ören kırlangıç gibidir bunlar.

Birçok erkeğin istediğini ben seçmem;
Çünkü ben öyle avamın yaptığı gibi
Bir şeyin üzerine hemen atlayamam,
O barbar yığınıyla kendimi bir tutamam.
Öyleyse sen, ey gümüş hazine sandığı,
Bir daha söyle bana senin arma düsturun nedir.
"Beni seçen, layığı neyse onu bulur."
Çok da doğru bir söz; kim kaderi aldatabilir ki,
Erdemin damgası olmadan nasıl onurlu olunabilir?
Kimse hak etmediği onuru taşımaya kalkmasın.
Ah keşke soyluluk, unvanlar, görevler
Yalan dolanla kazanılmasa da,
O yüce onur, onu taşıyanın erdemleriyle ortaya çıksa!
Kim bilir şimdi başı açık kaç kişi şapka giyerdi o zaman!
O zaman emreden kaç kişi emir alırdı acaba!
O zaman gerçek onur tohumundan toplanıp alınmış
Kim bilir kaç yoksul köylü çıkardı ortaya!
Acaba ne kadar onur toplanırdı
Samanların altından, zamanın çöplüğünden
Işıldasınlar diye yeniden.
Evet, benim seçimime gelelim.
"Beni seçen, layığı neyse onu bulur."
Ben layık olduğumu iddia ediyorum.
Verin anahtarını; kısmetim neyse çıksın ortaya
(Gümüş kutuyu açar.)

PORTIA

(Kendi kendine)
Orada bulduğun şey için fazla duraksadın.

ARRAGON

Bu da ne? Göz kırpan bir soytarı resmi
Bir kâğıt tomarı uzatıyor bana.
Okuyalım. Hiç benzemiyorsun sen Portia'ya!
Hiç benzemiyor umutlarıma ve layık olduğuma!
"Beni seçen, layığı neyse onu bulur"muş ha!

Bir soytarı kellesinden fazlasını hak etmedim mi yani?
Ödülüm bu mu? Bu kadarına mı layığım?

PORTIA

Yanılmak ile yargılamak ayrı işlerdir,
Birbirine karşıt eylemlerdir.

ARRAGON

Ne yazıyormuş?
(Okur)
"Bu gümüş kutu yedi kez ateşte sınandı en az;
Yedi kez düşünülmemiş karar da hatasız olamaz.
Kimi insan bir resmi öpüp durur;
Ama bu hayali bir mutluluktur.
Dışı gümüş kaplı soytarı kesinlikle çoktur dışarıda,
Görüldüğü gibi onlardan bir tanesi de burada.
Yatağını herhangi bir eşle paylaşsan bile
Hep ben olacağım kafanın içinde.
Hadi artık, işin bitti; acele et, yoluna git."
Ben burada kaldıkça, aptallığım artacak galiba.
Bir budala kafasıyla gelmişim kur yapmaya,
İkisiyle birlikte dönüyorum şimdi yurduma.
Elveda sevgili bayan, yeminimi tutacağım,
Üzüntümü sabırla içime atacağım.
(Borular çalar. Arragon maiyetiyle çıkar.)

PORTIA

İşte mum da pervaneyi böyle yakar.
Ah bu çıkarcı, kendini beğenmiş budalalar!
İş seçmeye gelince,
Mantıklarına yenik düşüp yanlış seçim yaparlar.

NERISSA

Eskiler boşuna dememişler:
"Asılmak da evlenmek de kader kısmet işidir," diye

PORTIA

Hadi, kapat perdeyi Nerissa.
(Nerissa perdeyi kapatır. Haberci girer.)

HABERCİ

Leydim nerede?

PORTIA

Burada. Ne istediniz lordum*.

HABERCİ

Madam, atla Venedikli bir genç geldi, kapıda bekliyor,
Efendisinin buraya doğru yaklaştığını bildirmek için gelmiş;
Efendisinin sevgi ve saygılarını ilettiğini
Ve gönülden kopma armağanlar getirdiğini bildiriyor.
Daha önce işine bu kadar uygun bir aşk elçisi görmemiştim:
Yazın bereketini müjdeleyen bir nisan günü bile,
Atını mahmuzlayıp önden gelen
Ve efendisinden haber getiren
Bu adam kadar sevimli olamaz.

PORTIA

Tamam tamam, bu kadarı yeter.
Adamı överken öyle bir bayram havasına girdin ki,
Az sonra akraban olduğunu bile söyleyebilirsin.
Hadi gel Nerissa.
Şu aceleci Cupid'in kibar habercisini
Görmek için sabırsızlanıyorum.

NERISSA

Ey Aşk Tanrısı, ne olur gelen Bassanio olsun!

(Çıkarlar.)

---

* Portia, habercinin "leydim" hitabı üzerine, alaylı bir biçimde soylu olmayan birine "lordum," diye hitap ederek nazire yapıyor.

III. Perde

1. Sahne

(Solanio ile Salarino girerler.)

SOLANIO

Rialto'dan haber var mı?

SALARINO

Bilmem ki, Antonio'nun değerli mallarla yüklü bir gemisinin Manş Denizi'nde battığı dedikoduları dolaşıyor ortalıkta, şu Goodwins denilen, o çok tehlikeli ve ölümcül sığ kayalıklarda, dediklerine göre orada birçok büyük gemi enkazı yatıyormuş. Elbette, dedikodu denen kadının sözüne ne kadar güvenilirse!

SOLANIO

Dilerim o da, ağzı kokmasın diye zencefilli çörek yiyen ya da komşularına üçüncü kocasının ölümüne nasıl ağladığı masalını anlatan dedikoducu kadın kadar yalancıdır. Ama ne yazık ki, işin doğrusu kelime oyunları yapmadan ya da lafı fazla dolaştırmadan söylemek gerekirse sevgili Antonio, saygıdeğer Antonio –of, onun adına yakışır bir sıfat bulamıyor insan–

SALARINO

Hadi, koy noktayı artık.

SOLANIO

Ne! Ne dedin? Kısacası, bir gemisini kaybetmiş.

SALARINO

Dilerim, bu kayıp sonuncusu olur.

SOLANIO

Şeytan araya girmeden, "âmin" derim bu söze; işte Yahudi kılığıyla biri bu yana doğru geliyor.

(Shylock girer.)

Oo, merhaba Shylock! Piyasada ne var ne yok?

SHYLOCK

Kızımın uçup kaçtığını pekâlâ biliyordunuz; hem de herkesten, herkesten iyi biliyordunuz.

SALARINO

Elbette. Ben kendi hesabıma onu uçuran kanatları yapan terziyi de tanıyorum.

SOLANIO

Shylock da, kendi hesabına kuşun uçmaya hazır olduğunu biliyordu; zamanı geldi mi hepsi yuvalarını bırakmaya eğilimlidirler.

SHYLOCK

Bu yüzden lanetlendi o.

SALARINO

Orası kesin, hele yargıcı şeytan olursa.

SHYLOCK

Benim etim, benim kanım bana başkaldırdı!

SOLANIO

Bu yaşta da baş mı kaldırıyor? Kopar at onu, ihtiyar ceset!

SHYLOCK

Kızım, benim etimden, benim kanımdan, diyorum size.

SALARINO

Senin etinle onunki arasındaki fark, kara abanoz ile fildişi arasındaki farktan fazladır; kanlarınız arasındaki fark da, ucuz kırmızı şarap ile beyaz Ren şarabı arasındaki farktan fazladır. Her neyse, söylesene, Antonio'nun denizde hiç kaybı olmuş mu, olmamış mı?

SHYLOCK

Hah işte, yanlış bir pazarlık da orada yaptım. Rialto Borsası'nda kafasını nadiren çıkarmaya cesaret edebilen batakçı, savurgan herifin teki; borsaya gelirken şık giyinmeyi ihmal etmeyen bir dilenci. Sözleşmesine baksın o. Bana tefeci demeyi hiç ihmal etmez; ama sözleşmesine dikkat etsin. Sırf Hıristiyan cömertliğini göstermek için borç vermesini bilir: sözleşmesine iyice baksın.

SALARINO

Ne olmuş yani, borcunu zamanında ödeyemezse, etini kesecek değilsin ya. Hem ne işine yarar ki bu?

SHYLOCK

Balık yemi olarak kullanılır. Hiç kimseyi doyurmasa bile, intikamımı besler. Beni aşağıladı, beni yarım milyondan etti, kaybettiklerime güldü, kazancımla alay etti, halkımı hor gördü, işlerimi engelledi, dostlarımı benden uzaklaştırdı, düşmanlarımı kışkırttı. Peki, bütün bunlara sebep neydi? Ben Yahudiyim de ondan. Yahudinin gözleri yok mu? Yahudinin elleri, organları, bedeni, duyguları, sevgileri, tutkuları yok mu? Aynı yiyeceklerle beslenmiyor mu? Silahla yaralanınca aynı acıyı duymuyor mu? Aynı hastalıklara yakalanmıyor mu? Aynı ilaçlarla iyileşmiyor mu? Kışın soğuğunu, yazın sıcağını bir Hıristiyan gibi duymaz mıyız? Etimizi kesseniz bizim de kanımız akmaz mı? Gıdıklarsanız, gülmez miyiz? Bizi zehirleseniz ölmez miyiz? Bize haksızlık yaparsanız öcümüzü almayacak mıyız? Her şeyde benzediğimize göre, bunda da benzeyeceğiz elbette. Bir Yahudi, bir Hıristiyan'a haksızlık ederse, karşısında göreceği hoşgörü ne? İntikam. Bir Hıristiyan bir Yahudiye haksızlık ederse, Hıristiyan töresine göre karşılığı ne olmalı? Elbette intikam! Bunu sizlerden öğrendim, sizlere uygulayacağım. Zarar verici bir şey, ama öğrettiklerinizden daha iyisini yapacağım.

(*Antonio'nun bir adamı girer.*)

ADAM

Baylar, efendim Antonio, evinde her ikinizle de görüşmek istiyor.

SALARINO

Biz de her yerde onu arıyorduk.

(*Tubal girer.*)

SOLANIO

İşte aynı kavimden biri geliyor. Bunlara uygun bir üçüncüsü daha olması için, Şeytanın Yahudiye dönüşmesi gerek.

(*Solanio, Salarino ve adam çıkarlar.*)

SHYLOCK

Ne haber Tubal? Cenova'dan bir haber var mı? Kızımı bulabildin mi?

TUBAL

Burada ondan söz edildiğini duydum, ama onu bulamadım.

SHYLOCK

Ya işte işte gördün mü bak, işte işte. Frankfurt'ta bana iki bin dükaya mal olan elmaslarım gitti. Bugüne kadar o lanet* kavmimizin üstüne inmemişti; şimdiye kadar hiç hissetmemiştim onu. Yalnız o iki bin düka, ya o değerli mi değerli mücevherler. Keşke kızımın ölüsü ayaklarımın dibinde yatıyor olsaydı, mücevherler de kulaklarında olsaydı! Keşke ayaklarımın dibinde tabutta yatsaydı da, dükalarım da tabutun içinde olsaydı! Onlardan da mı haber yok? Neden ama? Onu ararken ne kadar harcadınız, bilmiyorum. Vah vah, zarar üstüne zarar! Hırsız o kadar şeyi alıp gitsin, sonra da hırsızı bulmak için bir o kadar daha harcansın. Üstüne üstlük, ne tatmin var, ne intikam; uğursuzluk dersen o da benim omuzlarıma binmiş. Benim sesim dışında inilti çıkmıyor, benim döktüklerim dışında bir damla gözyaşı yok.

---

* Matta 23:38'e gönderme "Bakın, eviniz ıssız bırakılacak!"

TUBAL

Uğursuzluk başkalarının başına da gelebiliyor. Cenova'da duyduklarıma göre Antonio'nun...

SHYLOCK

Ne, ne, ne? Uğursuzluk mu dedin?

TUBAL

Trablus'tan gelen bir gemisi batmış.

SHYLOCK

Şükürler olsun Tanrım! Şükürler olsun! Doğru mu bu, doğru mu?

TUBAL

Batan gemiden kurtulan birkaç denizciyle konuştum.

SHYLOCK

Sana teşekkür ederim azizim Tubal. İyi haber bu, iyi haber. Ha hay!

Demek Cenova'da duydun ha?

TUBAL

Yine duyduğum kadarıyla kızın Cenova'da bir gecede seksen düka altını harcamış.

SHYLOCK

İşte şimdi bağrıma bir hançer sapladın. Bu, bir daha altınlarımı göremeyeceğim demek. Bir oturuşta seksen düka ha! Tam seksen düka!

TUBAL

Venedik'e dönerken Antonio'nun alacaklıların bazısı ile birlikteydim; iflas etmekten başka çaresi kalmadığına yemin ettiler.

SHYLOCK

Bak buna sevindim işte. Onu mahvedeceğim, fitil fitil burnundan getireceğim. Doğrusu bu habere çok sevindim.

TUBAL

Onlardan biri bana bir yüzük gösterdi, bir maymuna karşılık ona bu yüzüğü vermiş.

SHYLOCK

Yerin dibine batsın! Sen bana işkence ediyorsun, Tubal. O benim turkuaz* yüzüğümdü. Bekârken Leah** vermişti bana. Bir orman dolusu maymuna bile değişmezdim onu.

TUBAL

Ama kesinlikle Antonio'nun işi bitti.

SHYLOCK

Evet öyle, çok doğru. Hadi Tubal, bana bir icra memuru bul. Onunla iki hafta önceden anlaş. Hele bir borcunu zamanında ödemesin, yemin ederim onun yüreğini sökerim. Ondan bir kurtulduk mu, Venedik'te istediğim pazarlığı yaparım artık. Hadi sevgili Tubal, şimdi git, sinagogda buluşalım.

(Ayrı yönlere çıkarlar.)

2. Sahne

(Bassanio, Portia, Graziano, Nerissa ve hizmetliler girerler. Perdeler açılmıştır, üç mücevher kutusu görülmektedir.)

PORTIA

(Bassanio'ya)

Yalvarırım, telaş etmeyin
Seçiminizi yapmadan önce birkaç gün bekleyin;
Çünkü yanlış kutuyu seçtiğiniz anda
Birbirimize kavuşamayız bir daha.
Onun için sabırlı olun biraz.
İçimden bir ses –eğer aşk değilse bile–
Sizi kaybetmek istemediğimi söylüyor bana;

---

* Karı kocayı huzura kavuşturacağına inanılan nikâh yüzüğü. Hastanın sağlığı bozulunca solar, sağlığına kavuşunca parlardı.

** Shylock'un karısı.

Siz de çok iyi bilirsiniz ki,
Nefret bu tarzda söyletmez böyle bir şeyi.
Eğer beni iyi anlamadınızsa
–Gerçi bir kız duygularını düşünmeli, ama söylememeli–
Benim için bu riski göze almanızdan önce
Bir ya da iki ay kadar konuk etmek isterdim sizi.
Doğru seçim yapmayı öğretebilirdim size,
Ama o zaman da bozmuş olurdum yeminimi.
Asla yapamam bunu da. Yani beni bulamayabilirsiniz;
Eğer öyle yaparsanız,
Yeminimi bozmayı istetecek duruma sokar,
Bana günah işletirdiniz.
O sizin sihirli gözleriniz, beni büyüleyip iki parça etti.
Bir parçam sizin, öteki parçam da öyle.
Benim diyecektim, ama benim olan zaten sizin,
Öyleyse hepsi sizin. Ah şu günahkâr zamanlar,
Demir parmaklıklar koyuyor insanla hakları arasına;
İşte böyle, sizin olmama rağmen, sizin olamıyorum.
Sonuç olumsuz olursa, benim değil kaderin canı cehenneme.
Çok fazla konuştum; ama bu süreyi yavaşlatmak içindi,
Sırf seçiminiz geciksin diye
Onu uzatıp zaman kazanmak için yaptım.

BASSANIO

Bırakınız seçeyim, çünkü gördüğünüz gibi,
Hayatım bir işkence çarkında geçiyor.

PORTIA

İşkence çarkında mı Bassanio? İtiraf et öyleyse,
Nasıl ihanet karıştı sevgimize?

BASSANIO

Kaygı denen o çirkin ihanetten başkası değil,
Bu vesveseli yapıyor beni, çıkaramıyorum aşkımın tadını.
Karla ateş ne kadar dost olabilirse,
İhanet ile aşkım da o kadar dost olabilir.

PORTIA

Ya, ama işkence çarkında konuştuğunuza göre,
Korkarım bu, zora gelip her şeyi söyleyenlerin sözü gibi.

BASSANIO

Canımı bağışlayın, gerçeği itiraf edeyim.

PORTIA

Pekâlâ, itiraf edin, canınız bağışlansın.

BASSANIO

"İtiraf" ve "Aşk", itirafımın tam bir özeti olurdu.
İfademin tüm ipuçlarını işkencecim verdiğine göre,
Bundan daha tatlı bir işkence hiç olur mu!
Ama şimdi götürün beni alınyazıma ve kutulara.

PORTIA

Hadi öyleyse, gidelim. Birinin içinde ben kilitliyim.
Eğer beni seviyorsanız, bulup çıkaracaksınız.
Nerissa, sizler kenara çekilin şöyle,
Müzik çalınsın o seçimini yaparken.
Çünkü kaybederse, kuğuların sonu* gibi,
Solup gidecek müzik eşliğinde.
Şunu da ekleyeyim bu benzetmeye uygun olsun diye:
Gözlerim onun yüzdüğü ırmak,
Onun su dolu ölüm döşeği olsun.
Kazanırsa, o zaman müzik ne olabilir?
O zaman da müzik, yeni taç giyen bir kral önünde
Sadık bendeleri eğilirken çalan tören boruları olur.
Yine o zaman, gün ağarırken, bir aşk serenadı**
Hayaller içindeki güveyin kulağına süzülür
Ve onu düğüne çağıran gizemli bir melodi olur.
İşte gidiyor. Feryat eden Troya halkının
Deniz canavarına kurban ettiği bakireyi kurtaran

---

* Söylentiye göre, ölmek üzere olan kuğular bir kereye özgü olmak üzere şarkı söylerlermiş.

** Düğün günü sabahı güveyin çalgıcılarla gelip gelinin yatak odası penceresi önünde aşk şarkısı söyleme geleneğine bir gönderme.

Alkides kadar vakur, ama sevgisi ondan daha üstün*.
Şimdi o kurban benim, diğerleri de Troyalı kadınlar,
Ağlayıp sızlayarak işin sonun görmek için toplanmışlar.
Git, Herkül! Sen yaşarsan, ben de yaşarım.
Bu dövüşü ben, çatışmanın içindeki senden
Çok daha büyük bir heyecanla izliyorum.

(*Müzik. Bassanio mücevher kutuları üzerindeki düşüncelerini söylerken bir şarkı başlar.*)

BİR HİZMETLİ

Söyle nerede doğar sevda
Gönülde mi, akılda mı?
Neyle beslenir o böyle?

HEPSİ

Söyle, söyle.

BİR HİZMETLİ

Doğduğu yer gözlerdedir,
Güzel bir bakışla beslenir;
Ölümü ise kendi beşiğinde gelir.
Hep birlikte çalalım
Sevda çanlarını, başlayalım:
Dan ding dong.

HEPSİ

Dan ding dong.

BASSANIO

(*Altın kutuya hitap eder*)

Dış görünüş çoğu kez yansıtmaz içinin ne olduğunu.
Oysa dünya hâlâ süslerle avunup aldanıyor.
Hukuku ele alalım: duruşmada en yoz, en çürük dava bile,
Etkili bir ses ve sözcüklerle kötülüğü gizlemiyor mu?
Dinde de böyle: bir bilgiç ortaya çıkar,
İğrenç bir günahı kutsar,

---

* Alkides'in (Herkül'ün) deniz canavarıyla dövüşmesi, bakire Hesione'ye âşık olmasından değil, ödül olarak kızın babasının armağan edeceği atlar içindi.

Buna da kendine göre, kutsal kitapta bir dayanak arar;
İşin yüceliğini birtakım süslerle saklar.
Dışarıdan bakıldığında meziyetmiş gibi gösterilmeyecek
Kötülük yoktur yeryüzünde.
Yürekleri kum tepecikleri gibi sahte
Kim bilir kaç ödleğin suratında
Herkül ile çatık kaşlı Mars'ın sakalı vardır,
Oysa içlerinde ciğerleri süt beyazıdır?*
Uzattıkları saç sakalla
Sanki korkulacak birileriymiş gibi görünürler.
Güzelliğe bakın: Ağırlığına göre satın alınır,
Doğallığın üstünde bir mucize yaratır;
Ne kadar fazla kullanılırsa o kadar hafifletir.
O dalgalı, kıvrım kıvrım sarı saçlar,
Rüzgârla cilveleşip oynaşan bukleler
Çoğu kez ikinci el kellelerin çeyizidir,
Mezarlardaki kuru kafalardan miras kalmıştır**.
Yani süs dediğin çok tehlikeli bir denizin aldatıcı sahilidir,
Hintli bir güzelin yüzünü örten de göz alıcı tül peçesidir.
Kısacası, en akıllı insanları bile kafeslemek için
Yalan dolanla dolu zamanımızın göstermelik gerçeğidir.
Bu yüzden, sen gözalıcı altın, Midas'ın zor lokması,
Seninle işim yok benim.
(*Gümüş mücevher kutusuna*)
Seni de istemiyorum soluk yüzlü,
Herkesin uşağı, sefil köle***.
Ama sen zavallı kurşun,
Vaatte bulunmak şöyle dursun, tehdit eden bir halin var,

---

* Elizabeth döneminde, karaciğerin cesaret kaynağı olduğuna, yeterli kan almadığında karaciğerin soluklaştığına, bunun da insanı korkak ve tabansız yaptığına inanılırdı.

** O dönemde, perukların büyük bir kısmı ölen insanların saçlarından yapılırdı.

*** Günlük yaşamda en sık kullanılan para birimi olduğu için köle diyor.

Ama sadeliğin parlak sözlerden daha fazla etkiledi beni,
Seni seçiyorum ben. Dilerim sonu sevinç getirsin.

PORTIA

(*Kendi kendine*)

Nasıl da uçup gitti bütün o yoğun hisler,
O kuşku dolu düşünceler, vakitsiz duyulan üzüntüler,
Yeşil gözlü kıskançlık ve o tir titreten kaygı.
Ah aşk, toparla kendini! Dizginle çılgınlığını!
Sevincini ölçülü bir şekilde dök ortaya, aşırıya kaçma!
Tanrım, fazla geliyor verdiğin mutluluk bana;
Biraz azaltmazsan, tıkanıp kalacağım.

BASSANIO

(*Kurşun kutuyu açar.*)

Bakalım ne var burada?
Güzel Portia'nın resmi. Hangi yarı tanrının eli
Yaratılanın kendisine bu kadar yaklaşabildi?
Bu gözler hareket mi ediyor yoksa!
Ya da benim gözlerimle birleştiği için mi
Öyle görünüyorlar? İşte o baldan soluğuyla
Aralanmış acımasız dudaklar.
Böylesine tatlı bir engel, en yakın dostları bile
Koparıp ayırır birbirinden.
Saçlarını yaparken, ressam bir örümcek gibi
Sırmadan ağlar örmüş,
Sineğin avlanmasından çok daha çabuk
Erkeklerin yüreği tuzağa düşsün diye.
Ya o gözleri, ressam nasıl görebilmiş de yapmış o gözleri?
Çünkü daha ilkini yaparken
O gözün büyüsü ressamı kör ederdi,
Bence boyayamazdı ikincisini.
Övgülerim, nasıl bu resmin değerini biçmede yetersizse,
Bu resim de aslının ardından ancak topallayarak gider.
İşte bu da kaderimi içeren kâğıt tomarı.

(*Okur*)

"Seçimini yaparken görünüşe kapılmıyorsun,
Bahtın açık, seçimin hep doğru olsun!
İşte talih kuşu kondu başına,
Kaderine razı ol, yenisini arama.
Hoşnutsan yaptığın seçimden
Mutluluğun için kısmetini bırakma.
Sevgilin neredeyse dön ona şimdi
Ve onu öperek göster sevdiğini."
İncelikle yazılmış bir not. Güzel bayan, izninizle,
Bu notun verdiği yetkiye dayanarak geldim alıp vermeye.
Hani bir ödül için yarışan iki kişiden biri
Düşünür ya halkın gözünde beğenildiğini,
Alkışları ve herkesin coşkulu seslerini işitir,
Başı döner, ama kuşku hâlâ içini kemirir,
Sorar kendine: bu övgü dolu alkışlar bana mı diye;
Bu yüzden, sevgili bayan, üç kez soracağım ben de,
Siz doğrulamadan, imzanız ve onayınız olmadan
Bunların hepsi gerçekten doğru mu inanamam.

PORTIA

Lord Bassanio, işte görüyorsunuz
Nerede durduğumu, kendim gibi olduğumu.
Kendim için olsaydı sadece,
Aşırıya kaçmazdım dileğimde,
Üstünmüş gibi görünmeyi asla düşünmedim.
Ama sizin için,
Üç kez, yirmi kat kendim olsaydım derim,
Bin kez daha güzel, on bin kez daha zengin;
Sadece yücelebilmek için sizin gözünüzde,
Erdemde, güzellikte, varlıkta, dostluklarda
Sayıların üstüne çıkabilseydim keşke.
Oysa sahip olduğum her şeyimle bir hiçim en sonunda;
Bilgisiz, eğitimsiz, deneyimsiz bir kız;
İşin sevinilecek yanı,
Henüz gençtir, bir şeyler öğrenebilir;

Daha da sevinilecek şey,
Öğrenemeyecek kadar aptal değildir;
En sevinilecek olan ise,
İnce ruhu, efendisi, eğitmeni, kralı olan
Sizin yönlendirmenize teslim edilecektir.
Bütün benliğim, sahip olduğum her şey artık sizindir.
Şimdiye kadar bu güzel konağın sahibi bendim,
Uşaklarımın efendisi, kendimin kraliçesiydim.
Bundan böyle bu ev, uşaklar
Ve karşınızda duran ben, siz lorduma aidiz.
Bu yüzükle birlikte size veriyorum her şeyi,
Ondan ayrılır, onu kaybeder ya da başkasına verirseniz
Aşkınızı yok olmuş biliniz,
O zaman benim reddetme hakkım olacak sizi.

BASSANIO

Madam, ne diyeceğimi bilemiyorum bu sözlerinize.
Hayat damarlarımdaki tutkum konuşturuyor beni
Şu anda öyle altüst ki bütün melekelerim;
Sevilen bir prensin güzel konuşmasından hoşlanan halktan
Nasıl bir uğultu gelirse;
Tek tek çıkarken anlamı olan sesler,
Kalabalıkta nasıl anlamsız bir sese dönüşürse,
Benim halim de şimdi tıpkı öyle.
Eğer bu yüzük bu parmaktan ayrılırsa,
Hayatım da bu bedenden ayrılır gider.
O zaman "Bassanio öldü" deyin hiç çekinmeden.

NERISSA

Lordum ve leydim, şimdi sıra bizde,
Burada duran bizlerin arzularına kavuşma,
Dileklerinin yerine getirilme, sevinçle haykırma sırası bizde:
Lordum, leydim "kutlu olsun, mutluluklar dileriz size!"

GRAZIANO

Lordum Bassanio ve aziz leydi,
Gönlünüzce mutluluklar dilerim size,

Eminim, benim size dilemediğimi siz de dilemezsiniz.
Sizler aranızdaki bağlılık sözleşmesini
Resmiyete döktüğünüz gün, rica ederim,
Ben de evleneyim.

BASSANIO

Bütün kalbimle, yeter ki sen bir eş bul.

GRAZIANO

Teşekkürler, sayın lordum, siz bana buldunuz bile.
Gözlerim, lordum, sizinkiler kadar hızlıdır.
Siz hanımı gördünüz, ben nedimesini.
Siz sevdiniz, ben de sevdim; bunda gecikme
Size nasıl uygun değilse, bana da değil.
Sizin kaderiniz şuradaki kutulara bağlıydı,
Benimki de öyleymiş demek;
Kan ter içinde kaldım gönlünü kazanıncaya dek,
Ağzım kurudu durmadan aşk yeminleri etmekten,
Sonunda, eğer verilen sözde durulursa,
Şuradaki güzelden söz aldım,
Talihiniz yaver gider de, hanımı kısmetinize çıkarsa,
Aşkımı kabul edecekti.

PORTIA

Bu doğru mu Nerissa?

NERISSA

Doğru efendim, eğer sizce de uygunsa.

BASSANIO

Ya sen Graziano, niyetin ciddi mi?

GRAZIANO

Evet öyle lordum.

BASSANIO

Evliliğiniz, düğün şölenimiz için büyük onurdur.

GRAZIANO

(Nerissa'ya)

İlkinin oğlan olacağına onlarla bin dükaya bahse girelim.

NERISSA

Ne yani, ortada bir şey yokken para mı koyalım o işe?

GRAZIANO

Şaka şaka, o işte asla kazanamayız, hele hazır değilken şeyi.
Şu gelenler de kim? Ha, Lorenzo'yla yabancısıymış*.
Ne, yanlarında da benim Venedikli eski dostum Salerio!
(*Lorenzo, Jessica, Salerio ve bir haberci girerler.*)

BASSANIO

Lorenzo, Salerio hoş geldiniz!
Tabii buradaki yeni konumum,
Size hoş geldiniz deme hakkı veriyorsa bana.
(*Portia'ya*)
İzninizle sevgili Portia
Hoş geldiniz demek istiyorum
Can dostlarımla, yurttaşlarıma!

PORTIA

Ben de lordum, baş üstünde yerleri var.

LORENZO

Teşekkür ederim efendim. Lordum,
Niyetim, aslında buraya gelip sizi görmek değildi;
Ama yolda Salerio'ya rastladım,
Çok ısrar edince onunla gelmek zorunda kaldım.

SALERIO

Israr etmemin bir nedeni vardı lordum,
Sinyor Antonio selamını gönderdi.
(*Bassanio'ya bir mektup verir.*)

BASSANIO

Bu mektubu açarken söyleyin lütfen,
Benim can dostum nasıl?

SALERIO

Hasta değil lordum, moralini saymazsak,
İyi de sayılmaz, ama manevi yönden durgun,
Mektubu açıklıyor durumunu.
(*Bassanio mektubu açar ve okur.*)

---

* Henüz Hıristiyan olmadığından Jessica'ya yabancı diyor.

GRAZIANO

Nerissa, şu yabancı hanımın yanına git, hoş geldin de.
Elini ver Salerio. Venedik'te ne var ne yok?
Tüccarlar kralı, iyi yürekli dostumuz Antonio nasıl?
Biliyorum, sevinecektir başarımıza.
Altın postu bulan İason'larız biz.

SALERIO

Keşke onun kaybettiği altın postu da bulsaydınız.

PORTIA

(*Kendi kendine*)
Çok kötü bir haber olmalı o kâğıtta,
Bassanio'nun yanaklarının rengi uçtu.
Sevdiği bir dostu mu öldü yoksa
Aksi takdirde, dünyada başka hiç bir şey sarsamazdı
Kendine bu kadar hâkim olan bir insanı.
Ne, giderek de kötüleşiyor galiba!
İzninizle Bassanio, ben artık sizin yarınızım,
O kâğıtta yazılan şeylerin yarısı da benim olmalı.

BASSANIO

Ah sevgili Portia, şimdiye kadar,
Bir kâğıt üzerine yazılmış en tatsız sözler bunlar.
Soylu bayan, size aşkımı ilk açıkladığımda
Sahip olduğum bütün varlığım
Damarlarımdan akan kandadır demiştim:
Bir centilmen olarak doğruyu söylemiştim.
Oysa sevgili bayan, hiçbir şeyim yok derken,
Meğer ne kadar böbürleniyormuşum.
Varım yoğum bir hiçtir yerine,
Aslında hiçten de beter demeliydim.
Doğrusunu isterseniz, para durumumu düzelteyim diye
Çok yakın bir dostumu işin içine soktum,
Onun can düşmanına borçlanmasına sebep oldum.
İşte mektup bu, bu kâğıt sanki dostumun bedeni,
Ve açılmış bir yara her kelimesi,

Canı gidiyor her damla kanla.
Peki ama Salerio, başarısız mı oldu bütün girişimleri de?
Biri bile kurtulmadı mı? Trablus'tan, Meksika'dan,
İngiltere'den, Lizbon'dan, Berberistan'dan
Ve Hindistan'dan gelen teknelerin biri bile
Tüccar gemisi katili kayalıkların
Ölümcül dokunuşlarından kurtulamadı, ha?

SALERIO

Biri bile kurtulamadı lordum.
Ayrıca öyle görünüyor ki,
Borcunu ödeyecek parası olsaydı bile,
Yahudi o parayı kabul etmeyecekti.
Hayatımda hiç böyle insan kalıbına girmiş
Gözü dönmüş, kana susamış,
Bir insanı yok etmeyi kafasına koymuş
Bir yaratık görmedim.
Gece gündüz demiyor, dükü sıkıştırıp duruyor:
"Adalet yerine getirilmezse,
Nerede kalır devletin bağımsızlığı,"
Diyerek tehditler savuruyor.
Yirmi tüccar, devletin ileri gelenleri
Ve bizzat dükün kendisi, bunların hepsi
Onu yola getirmeye çalıştılar, ama nafile,
Hiçbiri onu bu intikamcı davasından vazgeçiremedi:
"Hak, adalet, senedim," diye tutturmuş gidiyor.

JESSICA

Ben oradayken, hemşerileri Tubal ile Chus'a
"Aldığı borcun yirmi katını verseler,
Yine de Antonio'nun etini isterim," diye
Yemin ettiğini duymuştum.
Şunu çok iyi biliyorum lordum:
Eğer yasalar, yetkililer ya da devlet onu durduramazsa
Zavallı Antonio'nun durumu çok kötü olur.

PORTIA

(Bassanio'ya)

Başı bu kadar dertte olan senin can dostun, değil mi?

BASSANIO

Hem de en can dostum, tanıdığım en iyi insan,
Başkalarına yardım konusunda
En iyi huylu, en yorulmak bilmez insan,
Bugün İtalya'da yaşayan insanların birinde bile,
Ondaki o belirgin, eski Romalı onurunu göremezsin.

PORTIA

Ne kadar borcu var Yahudiye?

BASSANIO

Benim yüzümden üç bin düka.

PORTIA

Ne, o kadarcık mı? Altı bin verin, yırtın atın senedini.
Bassanio yüzünden
Böyle bir dostun kılına zarar gelmesindense
Altı bini ikiyle çarpın, olmazsa, onu da üçe katlayın.
Ama önce benimle kiliseye gelin ve karım diyebilin bana;
Sonra da Venedik'e gidin, doğruca dostunuza;
Çünkü Portia'nın yanında yatamazsınız
Huzurunuz olmadıkça.
Bu ufak borcun yirmi mislini ödeyecek altın alın yanınıza.
Borcu ödedikten sonra getirin can dostunuzu buraya.
Nedimem Nerissa ile ben de,
Bakirelerle dullar nasıl yaşıyorlarsa öyle yaşarız.
Hadi artık, düğün günü gideceğinize göre,
Dostlarınızı güler yüzle karşılayın, gösterin neşenizi:
Madem elde ettim büyük değerinizi
Ben de değerinizi bilip öyle severim sizi.
Ama dostunuzdan gelen şu mektubu bir dinleyeyim hele.

BASSANIO

(Okur)

"Sevgili Bassanio, gemilerimin hepsi kayboldu, alacaklılarım acımasız oldu, durumum çok kötü, Yahudiye borcu-

mun günü geldi; ödeyemediğim için yaşamam imkânsızlaştığına göre seninle benim aramızda artık alacak verecek kalmadı; ama ölmeden belki seni görebilirim. Yine de sen bilirsin. Eğer sevgin buraya gelmene yetmiyorsa, bu mektubu dikkate alma."

PORTIA

Sevgilim, her şeyi bir yana bırakın, hemen gidin!

BASSANIO

Sizin rızanızı aldığıma göre,
Gitmek için acele etmeliyim,
Ama buraya döndüğümde,
Hiçbir yatak beni taşıdığı için suçlu olmayacak
Hiçbir dinlenme aramıza giremeyecek.
(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Yahudi Shylock, Solanio, Antonio ve Zindancı girerler.)

SHYLOCK

Zindancı, ona dikkat et. Bana merhametten de söz etme.
Karşılıksız borç para veren budala bu işte.
Zindancı, dikkat et ona.

ANTONIO

Dinle bak, iyi yürekli Shylock.

SHYLOCK

Anlaşma anlaşmadır. İstemiyorum aleyhte konuşmanı.
Yemin ettim hakkımı alacağıma.
Durup dururken bana "köpek" demeyi biliyorsun ama,
Madem bir köpeğim ben, öyleyse sakın dişlerimden.
Dük benim hakkımı mutlaka verecektir,
Bana bak, aşağılık zindancı, şaşıyorum sana
O istedi diye, hapishane dışında
Onunla birlikte dolaşacak kadar salak olmana.

ANTONIO
Lütfen, dinle beni.
SHYLOCK
Hakkımı istiyorum; seni de dinlemek istemiyorum.
Hakkımı istiyorum; bunun için artık konuşma.
Sakın beni o hoşgörülü, bön budalalardan sanma:
Baş sallayan, kararından dönen, duygulanıp gevşeyen
Hıristiyan arabulucuları gibi değilim ben. Bırak peşimi.
Konuşulacak bir şey yok. Anla artık hakkımı istediğimi.
(Çıkar.)
SOLANIO
İnsan arasına karışmış, çok inatçı bir it bu.
ANTONIO
Bırakın gitsin. Boş yere peşinden gidip
Gereksiz ricalarda bulunmayacağım artık.
O canımı almak istiyor; nedenini de biliyorum:
Zaman zaman bana gelip ondan yakınan birçok borçluyu
Elinden kurtarmıştım.
Bu yüzden nefret ediyor benden.
SOLANIO
Eminim dük bu anlaşmadaki cezanın uygulanmasına
Asla izin vermeyecektir.
ANTONIO
Dük, karşı gelemez yasanın işleyişine,
Bu kentin ticareti ve kazancı
Bütün uluslara açık olduğuna göre,
Venedik'te birlikte yaşadığımız yabancılara verilen haklar
İnkâr edilecek olursa
Bu, gölge düşürür devletin adalet anlayışına.
İyisi mi sen git.
Bu dertler, kayıplar beni o kadar yıprattı ki,
Bu durumda yarın kanlı alacaklıma verecek
Yarım kilo etim bile kalmamıştır herhalde.
Hadi, Zindancı gidelim. Tanrım yalvarırım sana,

Bassanio gelse de, borcunu ödediğimi görse,
Başka bir şey istemem!
(*Çıkarlar.*)

4. Sahne

(*Portia, Nerissa, Lorenzo, Jessica, Balthasar ve Portia'nın bir adamı girerler.*)

LORENZO

Madam, gerçi bunu sizin huzurunuzda söylüyorum ama,
Gerçekten de soylu ve üstün bir arkadaşlık anlayışınız var,
Lordunuzun yokluğuna
Böylesine katlanışınız açıkça belli ediyor.
Ama böyle davranmakla kime saygı gösterdiğinizi,
Nasıl gerçek bir beyefendiye huzur verdiğinizi,
Kocanızı, lordumu çok seven birine
Yardım ettiğinizi bilseydiniz;
Herhangi bir iyilik yapma isteğinden
Daha fazla gurur duyardınız.

PORTIA

İyilik yapmaktan şimdiye kadar asla pişman olmadım,
Şimdi de olmam; görüşüp konuşan, birlikte vakit geçiren,
Ruhları aynı aşk boyunduruğunu taşıyan iki insanın
Kişilikleri, huyları ve duyguları da birbirine benzer.
Mademki bu Antonio lordumun can dostu,
Lorduma benzeyen biri olmalı. E öyleyse,
Benim ruhumun benzerinin
O cehennem azabını telafi etmek için
Çok az bir bedel ödemişim.
Bu galiba biraz övünmek gibi oldu;
Onun için bırakalım artık bu konuyu.
Başka şeylerden söz edelim:
Lorenzo, lordum dönünceye kadar

Size bırakıyorum evimin bakımı ile yönetimini.
Bana gelince, Tanrı'ya gizli bir adağım var;
Yalnızsa Nerissa ile ben,
Onun kocası ve lordum dönünceye kadar
Dua ve ibadetle geçireceğiz vaktimizi.
İki mil ötede bir manastır var, bir süre orada kalacağız.
Bu sorumluluğu reddetmemenizi istiyorum,
Sevgim ve bazı ihtiyaçlar zorladı beni
Sizden bunu istemeye.

LORENZO

Madam, canı yürekten hazırım bütün emirlerinize.

PORTIA

Adamlarım bilirler ne istediğimi:
Lord Bassanio ve benim yerime,
Siz ve Jessica'yı ev sahibi bilecekler.
Tekrar görüşünceye kadar hoşça kalın şimdi.

LORENZO

Size güzel düşünmeler ve mutlu saatler dilerim!

JESSICA

Ben de günlerinizin gönlünüzce geçmesini dilerim efendim.

PORTIA

Dilekleriniz için teşekkür ederim.
Ben de size aynı güzellikleri dilerim.
Hoşça kal Jessica.

(Jessica ve Lorenzo çıkarlar.)

Evet Balthasar,
Şimdiye kadar nasıl dürüst ve sadık kaldınsa,
Aynen öyle kalmanı isterim bundan sonra da.
Al şu mektubu, gücünün verdiği olanca hızla
Yetiştir bunu Padova'ya.
Orada kuzenim Doktor Bellario'ya bunu kendi elinle ver,
O da sana bazı belgelerle giysiler verecek;
Lütfen onları düşünce hızıyla
Venedik'e kalkan gemilerin bulunduğu iskeleye getir.

Hadi fırla şimdi, lafla zaman kaybetme.
Ben senden önce orada olurum.

BALTHASAR

Hanımım, olanca hızımla gidiyorum.
(Çıkar.)

PORTIA

Hadi gel Nerissa, henüz bilmediğin
Yapacak bir işimiz var.
Daha bizi düşünmelerine vakit kalmadan
Kocalarımızı göreceğiz.

NERISSA

Onlar bizi görecek mi?

PORTIA

Görecekler. Ama öyle bir kılığa bürüneceğiz ki,
Bizde olmayan o şeyi var sanacaklar.
Birer delikanlı kılığına girdiğimizde
Bahse tutuşurum seninle;
İkimizin daha yakışıklısı ben olurum,
Hançerimi şöyle yiğitçe bir fiyakayla taşırım,
Sesimi kaval sesi gibi,
Erkekle çocuk sesi arası kalınlaştırırım,
Kadınsı minik adımlar yerine, erkeksi adımlar atarım,
Böbürlenen gençler gibi,
Kavgadan, kız bozmadan söz ederim,
Usturuplu yalanlar kıvırırım:
Kibar hanımların peşime nasıl düştüklerini,
Ben onları reddettikçe hasta olup öldüklerini anlatırım;
Artık çok geç, onlara bir şey yapamazdım ki der
Ama sonra da pişman olup
Keşke ölümlerine sebep olmasaydım diye düşünürüm.
Böyle yirmi ham yalanı ardı ardına sıraladım mı
On iki aydan sonra okulu bıraktığıma herkes yemin eder.
O palavracı kabadayıların adi numaralarından
Bende uygulayabileceğim binlercesi var.

NERISSA

Neden erkeğe döneceğiz ki?

PORTIA

Ayıp, ne biçim soru o!
Sanki fesat biriymişsin gibi!
Neyse, gel şimdi, bahçe kapısı önünde araba bekliyor;
Planımı arabada anlatırım; acele et,
Çünkü bugün yirmi mil yol kat edeceğiz.

(Çıkarlar.)

5. Sahne

(Lancelot ile Jessica girerler.)

LANCELOT

Evet, elbette; bildiğiniz gibi, babaların günahını çocuklar ödermiş; bu yüzden, inanın ki sizin için endişeliyim. Sizinle hep açık konuştum; durumunuzu gördükçe şimdi de açıkça sizi tahrik ediyorum*. Bu nedenle keyfinizi hiç bozmayın, aslında sizin lanetlenmiş olduğunuzu düşünüyorum. Sizi rahatlatacak bir kurtuluş umudunuz olabilir ve bu da piç bir umut olabilir.

JESSICA

Nasıl bir umutmuş bu, söyler misin?

LANCELOT

Yani yarı yarıya bir babadan olmamış olduğunuzu umut edebilirsiniz; kısacası Yahudinin kızı olmayabilirsiniz.

JESSICA

Çok piç umutmuş gerçekten! Bu durumda anamın günahlarını devralmış oluyorum.

---

* Lancelot'un lügat paralamalarından biri daha; "cogitation" " tasavvur etme, tasarlama, düşünüp taşınma" yerine, "agitation" "kışkırtma, tahrik etme, heyecan duyma" vb. sözcüğünü kullanıyor, böylece ortaya garip ve komik tümce çıkıyor.

LANCELOT

Haklısınız. Korkarım siz hem babanız hem de ananız tarafından lanetlenmişsiniz. Böylece, ben babanız Skilla'dan kaçarken, ananız Kharibdis'in* kucağına düşüyorum. Anlayacağınız, her iki taraftan da lanetlenmişsiniz.

JESSICA

Beni kocam kurtaracak; o beni Hıristiyan yaptı.

LANCELOT

E, iyi halt etmiş! Zaten önceden de yeterli Hıristiyan vardı, hatta şurada birlikte ve birbirimizden kopuk her birimiz bu kadar kalabalıkta yaşamaya çabalarken. Böyle önüne geleni Hıristiyan yapmaya kalkarlarsa domuz fiyatlarını gör sen. Herkes domuz yemeğe başlarsa, çok geçmez tonlarca paraya bile tütsülenmiş domuz pastırması bulamayız artık.

(*Lorenzo girer.*)

JESSICA

Bu dediklerini kocama söyleyeceğim Lancelot; işte o da geliyor.

LORENZO

Karımı böyle kıyı köşeye sıkıştırmaya kalkarsan Lancelot, yakında seni kıskanmaya başlarım sonra.

JESSICA

Bizim için korkmana hiç gerek yok Lorenzo. Zaten Lancelot ile bozuştuk. Bana açıkça diyor ki: Bir Yahudinin kızı olduğum için öbür dünyada bana merhamet etmeyeceklermiş. Bir de şöyle diyor: Yahudileri Hıristiyan'a döndürmekle sen devletin iyi bir yurttaşı sayılmazmışsın, çünkü domuz etinin fiyatını yükseltiyormuşsun.

LORENZO

(*Lancelot'a*)

---

* Skilla ve Kharibdis, Yunan mitolojisindeki deniz canavarları.

Sen şu zencinin karnını nasıl şişirdiğini açıklayabilirsen, ben de bunu devlete haydi haydi açıklarım. Mağribi* kadını gebe bırakmışsın Lancelot!

LANCELOT

Mağribinin karnı ne kadar büyürse, hiç iffetli bir kadın olmasa bile, o kadar makbuldür benim gözümde.

LORENZO

Budalalar nasıl da beceriyor sözcüklerle oynamayı! Sanırım yakında zekâsı en uygun olanların hepsi susacak, sadece papağanların sohbeti rağbet kazanacak. Hadi bakalım efendi, içeri gir de yemek için hazırlanmalarını söyle.

LANCELOT

Çoktan hazırlandı, herkesin iştahı kabardı.

LORENZO

Hey Tanrım! Ne laf ebesiymişsin sen de! Öyleyse yemeği hazır etmelerini söyle.

LANCELOT

O da tamam efendim; iş bir örtüye kaldı.

LORENZO

Peki, ört öyleyse!

LANCELOT

Yoo hayır, örtemem efendim, ben haddimi bilirim**.

LORENZO

Laf cambazlığı için fırsat buldu ya! Nükte yapma becerinin hepsini bir defada göstermek zorunda mısın? Lütfen, basit bir adamın söylediklerini çarpıtmadan basit bir şekilde anla: git arkadaşlarının yanına, masayı örtmelerini, et servisini yapmalarını söyle, biz de yemeğe gelelim.

---

* O dönemde "moor", mağribi sözcüğü zenciler için kullanılıyordu. Nitekim Othello da Mağribi olmasına karşın, tiyatroda genellikle zenci olarak temsil edilmiştir.

** Lancelot, "cover sözcüğüyle yine bir sözcük oyunu yapıyor: Lancelot'un başını örtmesi, yani şapkasını giymesi istenmiş gibi davranıyor. Bilindiği gibi uşaklar, efendilerin önünde şapkaları ellerinde durmalıydı.

LANCELOT

Masa servisi yapılacak, etin üstü örtülecek, sizin yemeğe gelmenize gelince, onu da paşa gönlünüz bilir efendim.

(Çıkar.)

LORENZO

Ah şu ince farkları görebilme yeteneği,
Nasıl da yerine oturttu sözcükleri!
Bir ordu dolusu güzel sözle doldurmuş belleğini soytarı,
Bundan çok daha üstün yerlerde,
Nice soytarı bilirim ben, aynıdır donanımları,
Soyut bir söz yakaladıklarında bile
Karşı koyarlar çarpıcı bir şekilde.
Ya sen iyi misin Jessica?
Şimdi söyle bakalım tatlı sevgilim benim:
Lord Bassanio'nun karısını beğendin mi?

JESSICA

Hem de çok beğendim.
Bence Lord Bassanio artık düzgün bir hayat sürmeli;
Çünkü o kadar harika bir eşe sahip olmuş ki,
Cennetin bütün mutluluklarını bu dünyada bulmuş bile
Bu yüzden, eğer onun bu dünyadaki değerini bilmezse
Hiç düşünmesin cennete gitmeyi.
Farz et, iki Tanrı göksel bir bahse tutuşmuşlar,
Ödül olarak da iki dünyalı kadın koymuşlar,
Bunlardan biri Portia olsa,
Karşısındaki kadının yanına
Ek olarak bir şeyler koymak gerekirdi,
Çünkü bu zavallı barbar dünyada
Portia'nın bir eşi daha olamaz.

LORENZO

O nasıl bir kadınsa, işte senin de
Öyle bir kocan var benim gibi.

JESSICA

Yo hayır, bunda da fikrimi sorman gerekir.

LORENZO

Soracaktım zaten. Ama önce yemeğe gidelim istersen.

JESSICA

Yo, iştahım varken, bırak iltifat edeyim biraz.

LORENZO

Hayır, ne olur sofrada söyle söyleyeceğini,
Çünkü o zaman nasıl konuşursan konuş;
Bunu da hazmedip anlarım başka şeylerle birlikte.

JESSICA

Eh hadi doyuralım seni.

(Çıkarlar.)

IV. Perde

1. Sahne

(Dük, devletin ileri gelenleri, Antonio, Bassanio, Salerio, Graziano, memurlar ve hizmetliler girerler.)

DÜK

Peki, Antonio burada mı?

ANTONIO

Evet, hazırım ekselansları.

DÜK

Senin için üzgünüm. Taş yürekli bir hasma,
Acımaktan aciz, içinde bir dirhem merhamet olmayan
İnsanlık dışı bir sefile cevap vermeye geldin.

ANTONIO

Ekselanslarının onun bu katı tavrını yumuşatmak için
Büyük zahmetlere girdiklerini duydum,
Ama madem inat ediyor,
Ve yasanın hiçbir maddesi onun hasedini aşamıyor.
Madem beni onun habis niyetinden koruyamıyor;
Hıncına karşılık dayanma gücümü koyuyorum ben de
Zorbalığına ve öfkesine karşı tek silahım da
Sessizce katlanmak olacak yapacaklarına.

DÜK

Biriniz gidin, çağırın Yahudiyi mahkemeye.

SALERIO

Kapıda bekliyordu; işte geliyor lordum.

(Shylock girer.)

DÜK

Yol açın, gelsin şöyle karşıma geçsin.
Shylock, sanırım herkes ve elbette ben de,
Senin bu hain bahaneni, kararın son anına kadar
Sürdüreceğini düşünüyoruz; yine sanırız ki,
Şu senin görünüşteki garip zulmünden sonra
Daha da garip bir biçimde
Merhamet gösterip pişman olacaksın.
Şimdi sen ceza olarak şu zavallı tüccarın bedeninden
Yarım kilo et kesilsin diye diretiyorsun,
Ama bununla sadece hakkını kaybetmekle kalmayacaksın,
İçindeki insanlık duygusu ve sevgisi ile
Borcun bir kısmından da vazgeçeceksin,
Onun kayıplarına bir göz atıp ona merhamet edeceksin.
Şu soylu tüccarın son zamanlarda
Üst üste sırtına yığılan kayıplarını düşün,
Onunla kader birliği yap, fazla baskıda da bulunma.
Ödün vermeyen, yürekleri çakmaktaşı sertliğinde
İnatçı Türkler ve duyarlık, incelik nedir bilmez
Tatarlar gibi olma.
Hepimiz bir beyefendiye yaraşan
Anlayışlı bir yanıt bekliyoruz senden Yahudi.

SHYLOCK

Daha önce maksadımı ekselanslarına iletmiştim;
Senedin vadesinde paramı alırım diye
Kutsal Sebt günü üzerine yemin etmiştim.
Eğer bunu inkâr ederseniz, kentin ayrıcalığını*
Ve Venedik'teki özgürlüğü yıldırım çarpsın.
Şimdi bana sorabilirsiniz:

---

* Venedik kentine verilen "bağımsız şehir imtiyazı"nı kastediyor.

Üç bin dükayı geri almak varken,
Niye bir ölçü ölü eti alıyorsun diye.
Buna cevap vermeyeceğim, ama diyelim ki,
Keyfim öyle istedi de ondan; oldu mu?
Evime bir fare musallat olsa sözün gelişi,
Onu zehirlesinler diye on bin duka vermez miyim?
Nasıl, bu yanıt da mı olmadı?
Kimi insan vardır,
Hoşlanmaz ağzı açık domuz kellesinden*,
Kimi de çılgına döner kedi gördü mü,
Bazısı da burnundan üfleyerek gayda çalana
Gülmekten çişini donuna kaçırır.
Duyguya gelince: Tutkulu insanların ruh durumu
Sevgisine ya da nefretine göre değişir.
Gelelim şimdi cevaba:
Biri neden ağzı açık domuz kellesinden hoşlanmaz,
Öbürü neden kendi halindeki zararsız kediden,
Başka biri neden koyun derisinden tulum üfleyenden?
Bunlar neden kendilerini tutamıyorlar da,
Hem kendilerini hem de başkalarını utandırıyorlar?
Bu yüzden hiçbir sebep gösteremem, hatta göstermem,
Böyle bile bile zararı göz alabilmemde,
Antonio'ya duyduğum derin nefretin
Ve hiç değişmeyen tiksintimin
Rolü olduğunu söylemekten öte bir cevabım yok;
Aldınız mı şimdi cevabınızı?

BASSANIO

Bu bir cevap değil, duygusuz herif,
Acımasız davranışını da mazur göstermez.

SHYLOCK

Sizin hoşunuza gidecek cevaplar vermek zorunda değilim.

---

* Lokantalarda ve ziyafet sofralarında pişmiş, açık ağzına bir meyve konulan domuz kellesi. O dönemde çok makbul bir yiyecekmiş.

BASSANIO

Herkes sevmediğini böyle öldürür mü?

SHYLOCK

Öldürmek istemeden insan nefret eder mi?

BASSANIO

Her incinme hemen nefrete yol açmaz.

SHYLOCK

Ne yani, yılan ikinci kez mi soksun?

ANTONIO

Lütfen, Yahudi ile tartışmayı bırak.
Kumsala gidip gelgit dalgalarına
"Bugün fazla yükselme," desen daha iyi;
"Kuzusunu yiyip niye anasını meletiyorsun," diye
Kurda sorsan daha iyi;
Dağlardaki çamlar göklerden esen rüzgâra tutulduğunda
Tepelerinin sallanmasına ve ses çıkarmasına
Engel olmaya çalışman daha iyi;
O her şeyden katı Yahudi yüreğini yumuşatmaktansa
Dünyanın en sert şeyini yumuşatmaya çalışman
Çok daha mantıklı. Bu yüzden yalvarırım sana,
Başka öneride bulunma ona, başka yola da başvurma,
Bırak en kısa ve uygun yoldan mahkeme karar versin,
Ve Yahudi de muradına ersin.

BASSANIO

(Shylock'a)

Senin üç bin dükana karşılık işte altı bin.

SHYLOCK

Altı bin dükanın her bir parçası altı parça olsa
Altı parçanın her teki bir düka olsa
Yine de almam. Ben senedimin karşılığını istiyorum.

DÜK

Merhamet göstermezsen, nasıl merhamet umabilirsin?

SHYLOCK

Yanlış bir şey yapmadım ki hükümden korkayım!
Aranızda satın alınmış birçok köle var.

Eşeklerinize, köpeklerinize, katırlarınıza yaptırdığınız
Ne kadar adi ve aşağılık iş varsa
Aynısını layık görürsünüz onlara da;
Çünkü adamları para verip aldınız.
Peki şimdi size, "Onlara özgürlüklerini verin,
Mirasçılarınızla evlendirin" desem!
Niye bunlar yük altında bu kadar ter döküyorlar?
Onlar da sizler gibi kuş tüyü yataklarda yatsınlar,
Onlar da sizin damak tadınızla beslensin!
Cevap olarak "O köleler bizim," dersiniz.
Benim de size cevabım aynı.
Ondan istediğim yarım kilo et parçası
Çok pahalıya patladı: O et benim malım ve alacağım.
Eğer buna karşı çıkarsanız, yazıklar olsun yasalarınıza!
Venedik'in kararlarında kimseyi zorlayamazsınız.
Hakkımı istiyorum. Cevap verin, alacak mıyım?

DÜK

Bu davayı sonuçlandırabilmek için çağırdığım
Bellario adlı bilgin bir hukuk doktoru var,
Bugün buraya gelemezse eğer
Yetkime dayanarak mahkemeyi tatil edebilirim.

SALERIO

Lordum dışarıda bir haberci var
Padova'dan yeni gelmiş,
Doktordan mektup getirmiş.

DÜK

Getirin mektubu! Haberciyi de çağırın!

(Salerio çıkar.)

BASSANIO

Neşelen Antonio! Hadi dostum, biraz cesaret!
Benim yüzümden bir damla bile kanın akmadan
Kendi etimi, kanımı, kemiklerimi, hepsini veririm Yahudiye.

ANTONIO

Ben sürünün hastalıklı, hadım edilmiş koçuyum,
Kesilmeye en uygun olanı.

Meyvenin en zayıfı erken yere düşermiş;
Bitti artık. Senin tek yapacağın iş uzun yaşamak
Ve mezar taşının yazıtını yazmak.

(*Salerio ve avukat kâtibi kılığında Nerissa girerler.*)

DÜK

Padova'dan, Bellario'dan mı geliyorsun?

NERISSA

Her ikisinden de lordum.

(*Bir mektup verir*)

Bellario ekselanslarına saygılarını sunar.

(*Shylock, ayakkabısının tabanında bıçağını biler.*)

BASSANIO

Ne diye bu kadar hırsla bıçağını biliyorsun?

SHYLOCK

Şuradaki batakçıdan hakkımı kesip almak için.

GRAZIANO

Aslında bıçağını ayakkabının tabanında değil,
Ruhunda biliyorsun, iğrenç Yahudi.
Ama hiçbir şey, hatta celladın baltası bile,
Sendeki garezin yarısı kadar vahşi ve keskin değildir.
Senin içine işleyecek bir dua yok mu?

SHYLOCK

Hayır, senin zekânın erişebileceği hiçbir dua yok.

GRAZIANO

Tanrı belanı versin, haddini bilmez köpek,
Kabahat senin gibilerin yaşamasına göz yuman adalette!
Neredeyse senin yüzünden inancımdan dönüp
Hayvan ruhunun insan bedenine geçtiğini söyleyen
Pythagoras'a inanacağım.
Belli ki köpeksi ruhun bir kurttan* gelme,

---

* O dönemde, tefeciler genellikle "kurt" olarak anılırdı. On altıncı yüzyıl yazınında kurt "haset"in simgesiydi. On altıncı yüzyıldan on yedinci yüzyıl sonuna kadar Avrupa'da böyle yırtıcı hayvanlar mahkeme edilir ve asılırdı.

İnsanları parçaladığı için onu astıklarında
Zalim ruhu darağacından kaçmış
Ve sen o takdis edilmemiş ananın karnında yatarken
Belli ki uygun bulup içine girmiş;
Çünkü isteklerin tıpatıp kurdunki gibi,
Kana susamış, doymak bilmez ve yırtıcısın.

SHYLOCK

Senetteki mührü sökemeyeceğine göre,
Böyle bağırıp çağırarak ciğerlerine zarar veriyorsun.
Sen önce şu zekânı onar delikanlı,
Yoksa bir daha düzeltilemeyecek kadar çökecek.
Ben adalet için buradayım.

DÜK

Bellario'dan gelen mektupta
Mahkememize genç ve bilgili bir doktor tavsiye edilmiş.
Nerede o?

NERISSA

Burada, hazır. Onu kabul edip etmeyeceğinizi bilmediği için,
İzninizi bekliyor.

DÜK

Bütün kalbimle izin veriyorum.
Birkaç kişi koşup nezaketle getirsin üstadı.
(Üç dört kişi çıkar.)
Bu arada mahkeme Bellario'nun mektubunu dinlesin:
(Okur)
Haberciniz siz ekselanslarının mektubunu getirdiğinde çok hastaydım, bu mazeretimi anlayacağınızdan eminim. Ama haberciniz geldiği sırada şans eseri Roma'dan genç bir hukuk doktoru dostum da ziyaretime gelmişti; adı Balthasar'dır. Tüccar Antonio ile Yahudi arasındaki anlaşmazlığı kendisine açtım. Birlikte pek çok kitap karıştırdık. Düşüncelerimi ona aktardım, onun bilgisiyle bu bir kat daha arttı –ama gördüm ki onun bu konudaki bilgisi benimkinden üstünmüş– Bu bakımdan kendisini ne kadar tavsiye etsem azdır.

Israrım üzerine, ekselanslarının emirlerini yerine getirmek için benim yerime geliyor. Sizden ricam: Bu gencin geride bıraktığı yılların azlığına bakıp bilgi açısından da yetersiz olduğunu sanmayın, çünkü böyle genç bir bedende böylesine olgun bir kafaya ömrümde hiç rastlamadım. Kendisini yüce huzurunuza kabul etmek lütfunda bulursanız, onun değerini kendi gözlerinizle göreceğinize inanıyorum.

(*Portia, Balthasar olarak hukuk doktoru kıyafetinde yanında üç dört kişiyle girer.*)

Bilgin Bellario'nun yazdıklarını duydunuz.

Hah işte, bu gelen o doktor olmalı.

Elinizi verin. Yaşlı Bellario'dan mı geliyorsunuz?

PORTIA

Evet lordum.

DÜK

Hoş geldiniz. Yerinize geçin.

Dava konusu olan anlaşmazlığı biliyor musunuz?

PORTIA

Konu hakkında ayrıntılarına kadar bilgilendim.

Hangisi tüccar, hangisi Yahudi?

DÜK

Antonio ile yaşlı Shylock, ikiniz de öne çıkın.

PORTIA

Adınız Shylock mu?

SHYLOCK

Adım Shylock.

PORTIA

Bu açtığınız oldukça tuhaf bir dava,

Ancak aykırı değil Venedik yasalarına,

Uygun bütün kurallara.

(*Antonio'ya*)

Karşısında zor durumda olan sizsiniz, değil mi?

ANTONIO

Evet, kendisi öyle diyor.

PORTIA

Senet yaptığınızı kabul ediyor musunuz?

ANTONIO

Ediyorum.

PORTIA

Öyleyse Yahudi merhamet göstermeli.

SHYLOCK

Beni buna zorlayacak bir güç var mı? Söyler misiniz?

PORTIA

Zorlama yoktur merhametin özünde.
Cennetten yağan ferahlatıcı yağmur gibidir
Süzülür gelir aşağıya, yeryüzüne.
İki kez kutsanmıştır: Hem verene hem alana rahmettir.
O kudretlerin üstünde en büyük kudrettir.
Tahtındaki krala tacından daha çok yakışır.
Hükümdar asası geçici kudretin simgesidir,
Yürekleri titreten hükümdar korkusu gibi
Hükümranlıkta o korkunun dayandığı şeydir.
Oysa merhametin yeri bütün bunların üstündedir.
O kralların yüreğinde taht kurmuştur;
Yüce Tanrı'nın bir özelliğidir,
Merhamet adaleti yumuşattığı zaman
Dünyasal güç tanrısal güce yaklaşır.
Bu yüzden Yahudi, dileğin adalet olsa bile,
Dikkate al söylediklerimi: Adalet uygulanacak olsa
Hiçbirimiz kurtulamazdık.
Dua ederken hep merhamet dileriz,
Yine bu dua sayesinde merhametli olmayı öğreniriz.
Bunları söylememin nedeni,
Yumuşatsın istedim senin istediğin adaleti;
Ama isteğinde ısrarlıysan adil Venedik mahkemesi
Şu tüccarın mahkûmiyet kararını vermek zorundadır.

SHYLOCK

Yaptıklarımdan ben sorumluyum! Yasa uygulansın
Anlaşma gereği cezası verilsin.

PORTIA

Parayı ödeyemiyor mu?

BASSANIO

Evet, işte mahkeme huzurunda,
Paranın iki katını, onun adına öneriyorum.
Bu yetmezse on katını ödemeyi,
Karşılığında ellerimi, başımı,
Yüreğimi koymayı üstleniyorum.
Bu da yetmiyorsa, o zaman işin içinde
Anlaşma isteği değil, kötü bir niyet var demek.
Size yalvarıyorum, bir kez olsun yasayı
Kendi yetkinizle yorumlayın.
Doğru bir şey yapmak için azıcık yanlış yapın,
Bu acımasız şeytanın azgın arzusuna gem vurun.

PORTIA

Bu olmaz. Venedik'te konulmuş yasaların üstünde
Hiçbir güç yoktur. Sonra bu bir emsal olur,
Aynı örnek öne sürülüp bir sürü yanlış
Peş peşe birbirini izler devlet içinde. Hiç olmaz.

SHYLOCK

Daniel* gökten inmiş de yargıç olmuş,
Evet bir Daniel! Ey genç ve bilge yargıç,
En derin saygılarımı sunarım size.

PORTIA

Lütfen, şu senede bir bakayım.

SHYLOCK

Hemen pek saygıdeğer doktor, işte burada.

PORTIA

Shylock, alacağının üç katı öneriliyor sana.

---

* Shylock, *Apocrypha*'daki Susanna ile yaşlılar öyküsüne bir gönderme yapıyor. Daniel tarafsızlığı ve bilgeliği ile ünlenmişti. Ayrıca, Eski Ahit'te Daniel'in bir adı da Balthasar'dır.

SHYLOCK

Yemin ettim, yemin ettim! Yemin borcum var Tanrı'ya!
Yeminimi bozup ruhumu azaba mı sokayım?
Yoo, Venedik'te böyle şey olmaz.

PORTIA

Tamam, bu senedin vadesi dolmuş;
Buna göre, Yahudinin yasal olarak
Tüccarın kalbine yakın bir yerden
Kendi eliyle yarım kilo et kesmeye hakkı var.
(*Shylock'a*)
Merhametli ol. Verdiğinin üç katını al,
Bırak şu senedi yırtayım.

SHYLOCK

Anlaşma maddelerine göre alacağımı alınca yırtarım.
Sizin değerli bir yargıç olduğunuz anlaşılıyor;
Yasayı biliyorsunuz, yorumunuz kusursuz.
Yasanın örnek bir temel direği olan sizden
Yine o yasa adına talep ediyorum, karara geçin.
Ruhum üzerine yemin ederim,
Hiç kimsenin dil dökmesi beni hakkımdan caydıramaz.
Ben senedimin peşindeyim.

ANTONIO

Mahkemenin karara geçmesini yürekten rica ediyorum.

PORTIA

Öyleyse karar şu:
Göğsünü Yahudinin bıçağına hazırla.

SHYLOCK

İşte soylu bir yargıç! Mükemmel bir genç adam!

PORTIA

Anlaşmaya göre, verilmesi gerekli olan ceza,
Yasanın ruhuna ve amacına tam olarak uyuyor.

SHYLOCK

Çok doğru. Ey bilge ve dürüst yargıç!
Aslında göründüğünden çok daha fazla olgunmuşsun!

PORTIA

(Antonio'ya)

Öyleyse aç göğsünü.

SHYLOCK

Evet, göğsü. Senette öyle yazıyor;
Öyle değil mi soylu yargıç?
"Kalbin yakın bir yerden" diyor tam tamına.

PORTIA

Evet, öyle. Eti tartmak için terazi var mı?

SHYLOCK

Hazır, burada.

PORTIA

Kan kaybından ölmesin diye yarayı sarması için
Kendi hesabına bir de cerrah tutman gerekiyor Shylock.

SHYLOCK

Bu anlaşmada belirtilmiş mi?

PORTIA

Bu şekilde belirtilmemiş, ama ne olmuş yani?
İnsanlık açısından yapman iyi bir şey olur.

SHYLOCK

Bulamıyorum; senette böyle bir şey yok.

PORTIA

Sen tüccar, bu konuda söyleyecek bir şeyin var mı?

ANTONIO

Pek az. Kendimi topladım, sonucuna hazırım.
Elini ver bana Bassanio; elveda!
Bu duruma senin yüzünden düştüm diye kederlenme asla,
Çünkü kader bu olayda
Alışılandan daha iyi davrandı bana;
Genellikle para pul tükendikten sonra
İzin verir zavallıcıkların yaşamasına;
Gözleri çukura kaçmış, alnı kırışmış,
Yoksul bir ihtiyarlığa katlansınlar diye.
İşte kader bu uzun sürecek sefaletten

Ve eziyetten kesip kurtaracak beni.
Sevgilerimi ilet değerli eşine.
Antonio'nun sonu ne şekilde geldi, anlat ona.
Seni ne kadar sevdiğimi söyle,
Ben öldükten sonra iyi konuş hakkımda.
Bu hikâye sona erince; bırak o karar versin
Bir zamanlar Bassanio'nun bir dostu olup olmadığına.
Sen bir dost kaybedeceğine üzül yeter,
Çünkü o dost hiç üzülmüyor, senin borcunu ödeyeceğine.
Yahudi yeterince derin keserse,
O an tüm kalbimle toptan ödemiş olurum olur biter.

BASSANIO

Antonio, benim bir eşim var, hayat kadar değerli;
Ama ne bu hayat ne eşim ne de şu dünya
Senin canından daha değerli değil.
Seni kurtarabileceğimi bilsem,
Hepsinden vazgeçerdim,
Bunların hepsini bu iblise kurban ederdim.

PORTIA

(Kendi kendine)

Karın burada olup bunları duysaydı,
Herhalde sana pek müteşekkir olmazdı.

GRAZIANO

Benim de sevdiğim bir karım var.
Keşke göklere uçup bir güç edinseydi,
Bu it oğlu it Yahudiyi yola getirseydi.

NERISSA

(Kendi kendine)

İyi ki arkasından söylüyorsun dileğini,
Yoksa evin huzuru epey kaçabilirdi.

SHYLOCK

(Kendi kendine)

Hıristiyan'dan bu kadar koca olur işte.
Benim de kızım var. Kocasının Hıristiyan değil de

Barabas soyundan biri olmasını tercih ederdim!
Boşa vakit geçiriyoruz.
Hükmü yerine getirin lütfen.

PORTIA

Bu tüccarın etinin yarım kilosu senindir,
Yasa izin veriyor, mahkeme uygun görüyor.

SHYLOCK

Evet, en adil yargıç.

PORTIA

Bu eti göğsünden kesmek zorundasın,
Yasa izin veriyor, mahkeme uygun görüyor.

SHYLOCK

Tamam en bilgili yargıç! İşte hüküm!
(*Antonio'ya*)
Hadi, hazırlan!

PORTIA

Bekle biraz; bir şey daha var.
Bu anlaşma sana bir damla bile kan vermiyor;
Burada sadece "yarım kilo et" ifadesi görülüyor.
Sadece hakkın olan yarım kilo etini al.
Ama keserken bir damla bile Hıristiyan kanı dökersen,
Venedik yasaları uyarınca,
Malın mülkün nen varsa
El konulur, hepsi Venedik devletine aktarılır.

GRAZIANO

Yaşa dürüst yargıç! Dinle Yahudi! Yaşa bilgin yargıç!

SHYLOCK

Yasa böyle mi?

PORTIA

Yasa maddesini kendin görebilirsin;
Madem adalet isterim deyip duruyorsun,
Adalet bulacağına emin olabilirsin,
Hem de istediğinden fazlasını.

GRAZIANO

Yaşa bilgili yargıç! Bak Yahudi! Gör bak, bilgili yargıcı!

SHYLOCK

Önerileni kabul ediyorum o zaman.
Alacağımın üç katını verin, Hıristiyan serbest kalsın.

BASSANIO

İşte para.

PORTIA

Durun! Yahudi adalet istiyor. Durun acele etmeyin!
Senette ne yazılıysa onu alacak!

GRAZIANO

Ah Yahudi ah! Dürüst bir yargıç! Çok bilgili bir yargıç!

PORTIA

Bundan dolayı et kesmeye hazırlan:
Kan akıtmadan, ne az ne fazla
Tam yarım kilo et kesmeye bak,
Yarım kilodan fazla ya da az alırsan,
Bu takdirde, alacağın parça
Tam olarak yirmide birinden daha hafif
Ya da ağır olursa; hatta terazinin kefesi
Tek bir saç telinin ağırlığı kadar oynarsa,
Ölürsün ve bütün mallarına el konur.

GRAZIANO

İkinci bir Daniel bu, öyle değil mi Yahudi!
İmansız herif, şimdi seni kündeye getirdim işte.

PORTIA

Yahudi neden duraksadın? Alsana alacağını.

SHYLOCK

Borç verdiğim kadarını verin, gideyim.

BASSANIO

İşte senin için hazırladım.

PORTIA

Mahkeme huzurunda bunu reddetti.
Onun tek istediği adaletti;
Anlaşmada ne yazılıysa onu kabul etmek zorunda.

GRAZIANO

Bu bir Daniel derim yine, ikinci bir Daniel!
Bu kelimeyi bana öğrettiğin için teşekkürler Yahudi.

SHYLOCK

Hiç değilse verdiğim kadarını alamaz mıyım?

PORTIA

Anlaşmada belirtilen dışında hiçbir şey alamazsın,
Onu da alırken dikkat etmezsen yandın Yahudi.

SHYLOCK

Pekâlâ, şeytan görsün yüzünü!
Burada daha fazla kalıp sizi dinleyecek değilim.

PORTIA

Dur bakalım Yahudi,
Yasaların seni bağlayan başka bir yönü daha var.
Venedik yasalarına göre, bir yabancının
Dolaylı ya da dolaysız
Herhangi bir vatandaşın canı kastettiği kanıtlanırsa,
Mal ile mülkünün yarısı mağdura verilir;
Öteki yarısı da devlet hazinesine aktarılır.
Suçlunun hayatı yalnızca dükün merhametine kalır;
Başka hiçbir merciinin yetkisi yoktur bu konuda.
Bana göre, sen şimdi bu durumdasın.
Çünkü davranışların açıkça gösteriyor ki
Dolaylı, aynı zamandan dolaysız yollardan
Davalının canına kastetmiş bulunuyorsun.
Sonra az önce belirttiğim
Maddenin de kapsamına giriyorsun.
Bu yüzden diz çök ve dükten merhamet dile.

GRAZIANO

Yalvar da kendini asman için izin versin sana!
Ama varın yoğun devlete gittiğine göre,
İp alacak paran bile yoktur şimdi
Bu yüzden devlet hesabına asılmalısın.

DÜK

(Shylock'a)

Aramızdaki duygu farkını görebilmen için
Sen istemeden bağışlıyorum hayatını.
Mal ve mülkünün yarısı Antonio'nundur,
Kalan yarısı ise devletin olacaktır.
Alçakgönüllü davranman bu cezayı yeterli saydırabilir.

PORTIA

Yani devlete kalan yarısı, Antonio'nunki değil.

SHYLOCK

Yoo, canımı, her şeyimi alın! Bağışlamayın!
Evimi tutan dayanakları alınca zaten evimi de alıyorsunuz;
Geçim kaynağımı elimden alınca
Zaten canımı da alıp götürüyorsunuz.

PORTIA

Ona nasıl bir merhamet gösterebilirsiniz Antonio?

GRAZIANO

Bedava bir yağlı ilmik, başka bir şey değil, Tanrı aşkına!

ANTONIO

Lordum, dük hazretlerinin ve yüce mahkemenin izniyle,
Mallarının yarısıyla ilgili cezanın kaldırılması
Benim için tatmin edicidir;
Ancak koruma altına alınan öteki yarısı,
O öldüğünde, kızını kaçıran delikanlıya verilmek üzere,
Emaneten bana bırakılsın. İki dileğim daha var:
Bunların ilki: Ona yapılan bu iyilik karşılığında
Derhal Hıristiyan olmalı; öteki:
Bu mahkeme tarafından yasal bir belge düzenlenmeli
Öldüğünde bütün varı yoğu
Damadı Lorenzo ile kızı Jessica'ya kalmalı.

DÜK

Elbette, hepsini yapacak, yoksa az önce verdiğim
Bağışlama kararımı geri alırım.

PORTIA

Razı mısın Yahudi? Ne dersin?

SHYLOCK
Razıyım.
PORTIA
(Nerissa'ya)
Kâtip, bir bağış belgesi hazırlayın.
SHYLOCK
Lütfen izin verin gideyim buradan,
Kendimi iyi hissetmiyorum. Belgeyi gönderin, imzalarım.
DÜK
Peki, gidebilirsin. Ama imzalamayı unutma.
GRAZIANO
(Shylock'a)
Vaftiz töreninde iki vaftiz baban olacak.
Yargıç ben olsaydım, on baban daha* olurdu.
O zaman vaftiz kurnasına değil, darağacına giderdin.
(Shylock çıkar.)
DÜK
Bayım, sizi bizim eve yemeğe davet ediyorum.
PORTIA
Naçiz kulunuzu bağışlayınız ekselansları.
Bu gece Padova'ya doğru yola çıkmalıyım.
Bu yüzden hemen buradan ayrılmak zorunayım.
DÜK
Vaktiniz olmamasına üzüldüm.
Antonio, bu beyefendiyi ödüllendirmelisiniz
Bence ona fazlasıyla borçlusunuz.
(Dük maiyetiyle çıkar.)
BASSANIO
(Portia'ya)
Pek değerli efendim, ben ve arkadaşım
Sizin bilgeliğiniz sayesinde
Bugün çok ciddi bir cezadan kurtulduk.

---

* İdam cezası veren yargıçlar kurulu on iki kişiden oluşuyordu.

Nazik ilginiz ve zahmetlerinize karşılık
Yahudiye verecek olduğumuz üç bin dükayı
Size teklif etmekten onur duyuyoruz.

ANTONIO

Ayrıca, bunun ötesinde, size sonsuza kadar
Sevgi ve hizmet borcumuz olacak.

PORTIA

İşinden tatmin olan karşılığını da almış demektir,
Sizi kurtarmakla tatmin olduğum için
İşimin karşılığını aldım sayıyorum kendimi.
Bundan başka bir karşılık hiç aklıma gelmedi.
Bir dahaki karşılaşmamızda,
Tanımazlık etmeyin beni.
Esen kalın, izninizle, ben gidiyorum.

BASSANIO

Sayın bayım, bu konuda ısrar ediyorum.
Bu bir ücret değil,
Bizi anmanızı sağlayacak bir armağan,
Lütfen, bana iki şey lütfediniz:
Beni geri çevirmeyin ve beni bağışlayın.

PORTIA

Madem bu kadar ısrar ediyorsunuz, kabul ediyorum.
(*Antonio'ya*)
Eldivenlerinizi verin bana, hatırınız için giyerim onları.
(*Bassanio'ya*),
Sevginizin anısı olarak sizden bu yüzüğü alayım.
Elinizi çekmeyin, başka bir şey istemeyeceğim sizden,
Dostluk aşkına bunu benden esirgemeyin.

BASSANIO

Bu yüzüğü mü bayım? Ama o çok ucuz bir şey.
Bunu size vererek kendimi utandırmam.

PORTIA

Bundan başka hiçbir şey istemeyeceğim,
Nedense o yüzüğü şimdi daha da ister oldum.

BASSANIO

Maddi değerinden çok manevi değeri var bu yüzüğün,
Size Venedik'in en değerli yüzüğünü vermek için
Her bir yanı aratacağım,
Ama bu yüzük için ne olur beni bağışlayın.

PORTIA

Görüyorum ki, vaatlerinizde cömertsiniz.
Önce dilenmeyi öğrettiniz,
Sonra da dilenciye verilecek cevabı öğretiyorsunuz.

BASSANIO

Sayın bayım, bu yüzüğü bana karım verdi,
Parmağıma takarken yemin ettirdi:
Onu satmayacaksın, kaybetmeyeceksin
Ve kimseye vermeyeceksin diye.

PORTIA

Bir şeyi hediye etmek istemediklerinde
Erkekler hep bu bahaneye sığınır.
Karınız eğer aklı başında biriyse,
Benim bu yüzüğü ne kadar hak ettiğimi çok iyi bilir.
Siz onu bana verdiniz diye
Sonsuza dek kızgın kalamaz size.
Her neyse, sağlıkla kalın.

(*Portia ve Nerissa çıkarlar.*)

ANTONIO

Bassanio, lordum, verin şu yüzüğü ona.
Onun bizim için yaptıklarıyla benim sevgimi,
Karınızın memnuniyetine karşı değerlendirin
Kararınızı öyle verin.

BASSANIO

Hemen Graziano, koş ve yetiş ona.
Ona bu yüzüğü ver, yapabilirsen eğer
Onu Antonio'nun evine getir. Hadi çabuk!

(*Graziano çıkar.*)

Hadi gel, biz de gidelim oraya.

Sabah erkenden düşeriz Belmont yoluna.
Hadi Antonio.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Portia ve Nerissa aynı kıyafette girerler)

PORTIA

Yahudinin evini bul, bu belgeyi ona ver, imzalat!
Bu gece yola çıkarsak,
Kocalarımızdan bir gün önce evde oluruz.
Lorenzo bu belgeye çok sevinecek.
(Graziano girer.)

GRAZIANO

Nihayet yakaladım sizi, yakışıklı efendim.
Lordum Bassanio, düşünüp taşındıktan sonra
Bu yüzüğü size gönderdi.
Yemeğe kalmanızı diliyor.

PORTIA

Bu imkânsız.
Ama yüzüğü teşekkürlerimle kabul ettiğimi
Lütfen kendisine iletin. Bu arada,
İhtiyar Shylock'un evini yardımcıma gösterir misiniz?

GRAZIANO

Elbette.

NERISSA

Bayım, sizinle bir şey konuşacağım.
(Portia'ya fısıldar)
Bakalım ben de kocamın yüzüğünü alabilecek miyim?
Onu ölünceye kadar saklayacağına yemin ettirmiştim.

PORTIA

(Nerissa'ya fısıldar)
Emin ol, alabilirsin. Yüzükleri erkeklere verdik diye

Kim bilir ne yeminler edecekler;
Ama biz hem sözle, hem yeminle baskın çıkarız onlara.
Hadi! Acele et! Nerede beklediğimi biliyorsun.

(Çıkar.)

NERISSA

Hadi gidelim, şu evi gösterin bana.

(Çıkarlar.)

V. Perde

1. Sahne

(Lorenzo ile Jessica girerler.)

LORENZO

Ay pırıl pırıl parlıyor. Buna benzer bir gecede
Tatlı bir imbat istekle öperken ağaçları
Ve ağaçlar hiç ses çıkarmazken; böyle bir gecede işte
Sanırım Troilus çıkmış Troya surlarına
İçlerinden birinde Cressida'nın yattığı
Grek çadırlarına bakmış
Uzun bir ah çekmiş ruhunun derinliklerinden.

JESSICA

Yine böyle bir gecede
Thisbe korka korka çiğ damlasının üstünden atlarken
Aslanın gölgesini önünde görmüş
Ve ödü patlayıp kaçmış.

LORENZO

Yine böyle bir gecede,
Dido azgın bir denizin kıyısında durmuş,
Ve elindeki söğüt dalını sallayarak
Kartaca'ya dön diye seslenmiş sevgilisine.

JESSICA

İşte böyle bir gecede,

Medea, yaşlı Aeson'u gençleştiren
Tılsımlı otları toplamış.

LORENZO

İşte böyle bir gecede,
Jessica varlıklı babasını atlatmış,
Beş parasız sevgilisiyle
Venedik'ten Belmont'a kaçmış.

JESSICA

Yine böyle bir gecede,
Genç Lorenzo yemin etmiş onu çok sevdiğine
Her biri yalan çıkan bin bir yeminle
Gönlünü çalıp kaçmış.

LORENZO

Yine böyle bir gecede,
Güzel Jessica küçük hırçın kızlar gibi,
Sevgilisine iftira etmiş,
Ama Lorenzo onu affetmiş.

JESSICA

Eğer kimse gelmeseydi,
Bu gece oyununda yenerdim seni.
Ama bak ayak sesleri.

(*Haberci Stefano girer.*)

LORENZO

Gecenin sessizliğinde böyle koşa koşa gelen kim?

STEFANO

Bir dost.

LORENZO

Bir dost mu, hangi dost? Adınız ne, söyleyin dostum!

STEFANO

Adım Stefano; hanımımdan haber getirdim,
Gün ağarmadan burada Belmont'ta olacak.
Yol kenarındaki her haçın önünde durup diz çöküyor
Ve mutlu bir evliliği olsun diye dua ediyor.

LORENZO

Kim var yanında?

STEFANO

Bir keşişle ile nedimesinden başka kimse yok.
Efendim döndü mü acaba, lütfen söyler misiniz?

LORENZO

Henüz dönmedi. Haber de alamadık ondan.
Lütfen artık içeri girelim Jessica,
Evin hanımını usulünce karşılamak için hazırlanalım.
(*Soytarı Lancelot girer.*)

LANCELOT

Tattara tiritiri ti! Tittiri taratara ta!

LORENZO

Kim o bağırıp çağıran?

LANCELOT,

Tattara, Bay Lorenzo'yu gördünüz mü, Bay Lorenzo tiritiri ti?

LORENZO

Kes bağırmayı be adam: işte buradayım.

LANCELOT

Tattara!
(*çevresine göz gezdirir*)
Hani nerede?

LORENZO

Burada.

LANCELOT

Görürsen ona söyle, hanımımdan bir kurye geldi, çantası* iyi haberle dolu. Hanımım, gün ağarmadan burada olacakmış.
(*Çıkar.*)

---

* Lancelot, ağzıyla yaptığı boru sesini bolluk simgesi olan ve *cornucopia* denilen içi meyveyle dolu boynuz şeklindeki boruyla karşılaştırır. Anlaşılmayacağı için burada "boru" sözcüğünü "çanta"ya dönüştürdük.

LORENZO

Sevgilim, içeri girip orada bekleyelim.
Hayır gerek yok; niçin içeri girelim ki?
Dostum Stefano, hanımının gelmek üzere olduğunu,
Bir de karşılamak için müzisyenlerin dışarı çıkmasını
Lütfen içerdekilere söyler misiniz!
(*Stefano çıkar.*)
Şu ay ışığı kıyıda ne de güzel uykuya dalmış!
Burada oturalım, müzik sesi süzülsün kulaklarımıza
Hoşgörülü dinginlik ve gece
Müziğin nağmeleriyle kaynaşmış
Tatlı bir uyum yaratmış.
Otur Jessica. Bak gökyüzü nasıl da altın kâselerle
Baştan başa pırıl pırıl kaplanmış.
Göğün görebildiğin en ufacık küresi bile,
Yörüngesinde dönerken melekler gibi şarkı söyler,
Masum bakışlı melekler gibi koro halinde geçerler.
Ölümsüz ruhların içindeki uyum işte bu,
Ama bir gün çürümeye mahkûm olan bu topraksı giysi
Tenimizde kaldıkça duyamayız biz onu.
(*Müzisyenler girer.*)
(*Müzisyenlere*)
Hey, gelin bakalım! Bir ilahiyle Diana'yı uyanık tutun.
Tatlı dokunuşlarla hanımınızın kulağına erişin
Ve müziğinizle onu eve getirin.
(*Müzik başlar.*)

JESSICA

Güzel bir müzik duyduğumda, asla neşelenemem.

LORENZO

Bütün varlığınla kendini müziğe veriyorsun da ondan.
Örneğin, oradan oraya koşturan yabanıl bir sürü düşün,
Ya da yaşı gereği kanı kaynayan, hoplayıp zıplayan,
Var gücüyle kişneyen, kükreyen, ele avuca sığmayan
Bir grup alıştırılmamış tay; bu taylar bir boru sesi işitse

Ya da bir melodi kulaklarına kadar gelse
Bakarsın bir anda hepsi olduğu yerde donup kalır,
Müziğin tatlı gücü ile o vahşi gözleri birden yumuşayıverir.
Bu yüzden şair şu öyküyü uydurmuş:
Orpheus'un müziğini duyan her şey,
Ağaçlar, kayalar, ırmaklar
Ne kadar duyarsız, katı, azgın olursa olsunlar,
O müzik onları kendisine çekip mest edermiş.
Müzikten etkilenmeyecek hiçbir varlık yoktur dünyada.
Müziği içinde duymayan
Ya da tatlı seslerin uyumundan etkilenmeyen insan
Hainliğe, düzenbazlığa, gaddarlığa müsaittir.
Sezgileri gece kadar yavan ve belirsizdir,
Duyguları Erebus kadar karanlıktır.
Güvenilmez bu tür insanlara. Müziği dinleyin.

(*Kendi kimlikleriyle Portia ile Nerissa yaklaşırlar.*)

PORTIA

Şu görünen aydınlık sofamda yanan mumun alevi.
O küçücük mumun ışığı nerelere kadar ulaşıyor!
Bir iyilik de bu kötü dünyada böyle ışıyor.

NERISSA

Ay parlakken mumu fark etmemiştik.

PORTIA

Şöhretin büyüğü küçüğünü karartır da ondan.
Kralın vekili, yokluğunda kral kadar parlak sayılabilir,
Ama kral bir gün gelip yerine geçince,
Bir ırmağın okyanusa boşalması gibi vekilin içi boşalıverir.
Dinle, müzik!

NERISSA

Sizin müzisyenleriniz madam, evden geliyor.

PORTIA

Hiçbir şey güzel değil yerinde olmadıkça.
Bence bu müzik gündüzden daha hoş geliyor kulağa.

NERISSA

Bu etkisini sessizliğe borçlu madam.

PORTIA

Ortada dinleyen kimse yoksa
Tarlakuşu kadar tatlı öter karga.
Eğer bülbül de gündüz vakti
Kazlar tıslarken ötseydi,
Sesini çalıkuşundan ayırt etmek imkânsız olurdu.
Kim bilir neler, yerinde ve zamanında olduğu için
Beğenilmiş ve değerli bulunmuştur!
(*Lorenzo ile Jessica'yı görür.*)
Hey, müziği kesin!
(*Müzik sesi kesilir.*)
Ay Endymion'la* uykuya dalmış
Hiç uyandırılmak istemez.

LORENZO

Eğer yanılmıyorsam, bu Portia'nın sesi.

PORTIA

Körün guguk kuşunu tanıdığı gibi,
O da beni berbat sesimden tanıdı.

LORENZO

Sevgili leydim, hoş geldiniz evinize.

PORTIA

Kocalarımızın sağlığı için dua ediyorduk,
Dileriz dualarımız kabul olmuştur da başarmışlardır.
Döndüler mi?

LORENZO

Henüz değil madam;
Ama bir haberci geldi, yoldaymışlar.

---

* Endymion, ay tanrıçası Selena'nın âşık olduğu yakışıklı genç çoban. Selena yanında kalması için bir mağarada onun sonsuza dek uyumasını sağlamıştır. Böylece istediği zaman onu ziyaret edebilmekteydi. Burada Portia, Lorenzo ile Jessica'yı görünce, bu örnekle onların da sonsuza dek birlikte olmaları dileğinde bulunmaktadır.

PORTIA

Nerissa içeri gir ve hizmetlilere tembih et:
Bizim yokluğumuzdan kimseye bir kelime etmesinler;
Sen de Lorenzo, Jessica sen de.

(Boru sesi gelir.)

LORENZO

Kocanız yaklaştı demektir. Onun borusuydu.
Biz boşboğaz değiliz madam. Merak etmeyiniz.

PORTIA

Bu gece kasvetli bir güne benziyor.
Ondan biraz daha soluk sadece
Hani güneşin çıkmadığı günler gibi.

(Bassanio, Antonio, Graziano ve adamları girerler. Graziano ile Nerissa bir köşede kucaklaşır ve kendi aralarında konuşurlar.)

BASSANIO

Siz güneş yokken dışarı çıktığınızda
Dünyanın öteki tarafı gibi gündüz oluyor burası da.

PORTIA

Hafif bir ışık vermek isterim, ama kendim hafif olmayayım;
Çünkü kadının hafifliği kocayı ağırlaştırıp mutsuz eder*.
Ama Bassanio benim yüzümden asla böyle olamaz.
Yine de Tanrı ne isterse o olur! Evinize hoş geldiniz lordum.

BASSANIO

Teşekkür ederim madam. Dostuma hoş geldiniz deyin.
İşte o insan, işte Antonio,
Sonsuza kadar her şeyimle ona bağlı olduğum kişi.

PORTIA

Birçok nedenden ona borçlu olduğunuz insan,
Duyduğuma göre, size bağlılığı onu epey sıkıntıya sokmuş.

---

* Shakespeare pek sevdiği sözcük oyunlarını yapıyor: "light" sözcüğünü "ışık" ve "hafif" anlamlarıyla, "heavy," sözcüğünü de hem "ağır" hem de "mutsuz" anlamlarıyla kullanıyor.

ANTONIO

Bana bol bol ödenenden daha fazla değil.

PORTIA

Evimize safa geldiniz efendim.
Konukseverliğimiz sadece sözlerden ibaret kalmamalı,
Bu nedenle artık iltifatlı sözlere son verelim diyorum.

GRAZIANO

(Nerissa'ya)

Şu gökteki ay adına yemin ederim, bu haksızlık!
İşin doğrusu, onu yargıcın kâtibine verdim.
Madem yüzüğü alana gönül verirmişsiniz,
Dilerim, hadım ederler o uğursuz herifi!

PORTIA

Şimdiden kavgaya mı başladınız? Nedir konu?

GRAZIANO

Hepi topu altın bir halka parçası,
Onun bana verdiği değersiz bir yüzük
İçinde o bıçakçıların süs diye bıçaklara kazıdığı
Basmakalıp dizelerden vardı:
"Beni sev ve terk etme."

NERISSA

Yüzüğün değeriyle içindeki yazının ne ilgisi var şimdi?
Size onu verdiğimde bana yemin etmiştiniz,
Ölünceye kadar takacağınıza söz vermiştiniz,
Güya mezarınızda bile parmağınızda olacaktı.
Benim için olmasa bile, ettiğiniz o ateşli yeminler için
Biraz saygı duyup o yüzüğü vermemeliydiniz.
Hem de bir yargıç kâtibine ha!
O kâtibin yüzünde bir tek tüy çıkarsa
Tanrı da yargıcım olup beni yargılasın.

GRAZIANO

Gelişip erkek olunca çıkacak elbette.

NERISSA

Evet, eğer bir kadın erkek olursa.

GRAZIANO

Bak, genç bir delikanlıya vermedimse ellerim kırılsın.
Oğlan şaşkın bücürün biriydi,
Yargıcın kâtibi sizden daha uzun değildi,
Ücret yerine yüzüğü istedi, başımın etini yedi.
Bir türlü hayır demenin yolunu bulamadım.

PORTIA

Açık konuşayım, kabahat sizde,
Yeminlerle parmağınıza taktığınız,
Karşılıklı güvenle etinize perçinlenen
Ve eşinizin ilk armağanı olan yüzüğü,
Ufacık bir bahaneyle başkasına vermemeliydiniz.
Ben de sevgilime bir yüzük vermiş,
Asla ayrılmasın ondan diye yemin ettirmiştim.
Kendisi işte burada.
Kimseye vermeyeceğine ben kefil olabilirim,
Dünyanın zenginliklerini verseler bile,
Çıkarmaz parmağından.
Doğrusu Graziano, eşinizin hatırını kırıp onu üzdünüz;
Onun yerinde ben olsaydım, çılgına dönerdim.

BASSANIO

(*Kendi kendine*)

Hey Tanrım, keşke şu sol elimi keseydim de
Yüzüğü korurken kaybettim diyebilseydim.

GRAZIANO

Lordum Bassanio da, yüzüğünü yargıca verdi;
Adam o kadar yalvardı, o kadar ısrar etti ki,
Ama doğrusu, yargıç da bunu hak etti.
Hiç üşenmeden bütün yazıları yazan kâtip oğlan da
Israrla benim yüzüğümü istedi.
Ne oğlanı ne de efendisini razı edebildik
Yüzüklerden başka bir şeye.

PORTIA

(*Bassanio'ya*)

Hangi yüzüğü verdiniz lordum?
Umarım, benden aldığınızı değildir.

BASSANIO

Hatamın üstüne bir de yalan ekleyebilseydim,
İnkâr edebilirdim, ama gördüğünüz gibi,
Yüzük parmağımda değil artık, gitti.

PORTIA

Anlaşılan yalan gönlünüzden sadakat de öyle gitmiş,
Tanrı tanığım olsun, o yüzüğü görene kadar
Yatağınıza asla gelmem.

NERISSA

(Graziano'ya)
Ben de gelmem, yüzüğümü görene kadar.

BASSANIO

Sevgili Portia, yüzüğü kime verdiğimi bilseydiniz,
O yüzüğü kimin için verdiğimi bir anlayabilseydiniz,
Ne için verdiğimi bir sezebilseydiniz,
Yüzükten başka hiçbir şey kabul etmeyince
O yüzükten nasıl gönülsüzce ayrıldığımı görebilseydiniz,
Eminim üzüntünüz biraz olsun yatışırdı.

PORTIA

Eğer o yüzüğün gücünü bir bilseydiniz,
Onu size verenin yarı değerini anlayabilseydiniz,
O yüzüğü elinizde tutmanın onurunu sezebilseydiniz,
Yüzükten o zaman asla ayrılmazdınız.
Eğer siz onu korumaya yeterince hevesli olsaydınız,
Hangi erkek taşıdığı bu bağlılık simgesini
Israrla sizden isteyecek kadar düşüncesiz
Ve incelikten yoksun olabilir?
Nerissa neye inanacağımı öğretti bana:
Tanrı kahretsin beni, o yüzüğü bir kadına vermedinizse!

BASSANIO

Hayır, şerefim, hayatım üzerine yemin ederim madam,
Kadın filan değildi, medeni hukuk doktoruydu,

Üç bin düka önerimi reddedip yüzüğü istedi;
Ben de bunu reddettim.
Can dostumun hayatını kurtardığı halde,
Küsüp gitmesine aldırmadım.
Ne diyebilirdim ki, tatlı sevgilim?
Peşinden adam göndermek zorunda kaldım.
Kaba davrandığım düşüncesiyle çok utanmıştım.
Böylesine apaçık bir nankörlükle
Şerefime leke sürdürmezdim.
Beni bağışlayın sevgili leydim,
Ama gecenin şu kutsal kandilleri üzerine yemin ederim;
Siz de orada olsaydınız,
O değerli doktora yüzüğü vermem için
Siz de bana yalvarırdınız.

PORTIA

O doktor evimin yakınından geçmese iyi olur.
Madem yemin edip koruyacağınızı söylediğiniz
O sevdiğim mücevher onun elinde artık,
Ben de sizin kadar cömert ve serbest olabilirim.
Benim olan hiçbir şeyi ondan esirgemem,
Bedenim de onundur, kocamın yatağı da.
Onu yakından tanımaya kararlıyım.
Hem de kesin olarak! Evden uzaklaşmayın sakın;
Argos* gibi peşimden ayrılmayın.
Eğer ayrılırsanız ve beni yalnız bırakırsanız,
Hâlâ sahip olduğum şerefim üzerine ant içerim,
O hukuk doktorunu hiç düşünmeden yatağıma alırım.

NERISSA

Ben de kâtibini.
Bu yüzden kulağına küpe olsun bu sözler,
Yoksa kendi başımın çaresine bakarım.

---

* Argos Panoples, Yunan mitolojisindeki yüz gözlü dev.

GRAZIANO

Bak da görelim. Ama sakın elime düşmesin;
Çünkü yakalarsam o kâtibin kamışını kırarım.

ANTONIO

Bu tartışmalara ben sebep olduğum için çok üzgünüm.

PORTIA

Siz hiç üzülmeyin efendim. Bize şeref verdiniz.

BASSANIO

Portia, bu kaçınılmaz hatam için beni affediniz,
İşte buradaki dostların huzurunda,
İçinde kendimi gördüğüm o güzel gözleriniz adına
Yemin ederim ki,

PORTIA

Bakın duydunuz mu!
Her iki gözümde kendini görüyormuş,
Her gözde bir yüzünü yani.
Demek yeminini orada gördüğü iki yüzüyle ediyor,
Güvenilir yemin diye buna derim ben.

BASSANIO

Yoo, bakın dinleyin. Bu hatamı bağışlayın artık,
Ben de şerefim üzerine yemin ederim ki,
Size karşı ettiğim yemini bir daha hiç bozmayacağım.

ANTONIO

Ben onun iyiliği ve maddi durumu için
Bedenimi rehine vermiştim.
Kocanızın yüzüğünü alan kişi olmasaydı
O beden çoktan yok olmuştu.
Aynı anlaşmayı yine yapıyorum,
Onu bir daha asla yemininden döndüremeyeceğine
Bu kez de ruhumu koyuyorum.

PORTIA

Öyleyse siz kefil oluyorsunuz.
Bunu ona verin ve söyleyin ona
Bunu öncekinden daha iyi korusun.

ANTONIO

İşte Lord Bassanio,
Yemin edin bu yüzüğü kimseye vermeyeceğinize.

BASSANIO

Aman Tanrım, bu doktora verdiğim aynı yüzük!

PORTIA

Ondan da ben aldım. Kusura bakma Bassanio,
Bu yüzük karşılığında onunla yattım.

NERISSA

Sen de beni bağışla, sevgili Graziano,
Çünkü doktorun kâtibi o bücür oğlan da
Bu yüzük karşılığında dün gece benimle yattı.

GRAZIANO

Vay be, bu tıpkı düzgün yolların yazın onarılması gibi,
Daha buna layık olmadan boynuz mu taktık?

PORTIA

Bu kadar salaklaşıp kabalaşmayın!
Bakıyorum hepinizin aklı karıştı.
Alın şu mektubu, boş vaktinizde okursunuz.
Padova'dan geliyor, Bellario'dan.
Mektupta, Portia'nın doktor,
Nerissa'nın da kâtibi olduğunu göreceksiniz.
Sizin hemen arkanızdan yola çıktığıma,
Biraz önce de döndüğüme Lorenzo tanıktır.
Daha evime bile girmedim. Hoş geldiniz Antonio,
Beklediğinizden daha iyi haberlerim var size.
Mektubun mührünü hemen sökün.
Orada göreceksiniz: gemilerinizin üçü
Tam yükleriyle limana girmişler bile.
Bu mektubun benim elime nasıl geçtiğini bilemezsiniz.

ANTONIO

(*Mektubu okur.*)
Dilim tutuldu!

BASSANIO
Demek doktor sizdiniz ve ben sizi tanıyamadım ha!
GRAZIANO
Beni boynuzlayan o kâtip sizdiniz ha!
NERISSA
Evet, ama erkek oluncaya kadar
Böyle bir niyeti olmayan kâtip.
BASSANIO
Sevgili doktor, sen benim yatak yoldaşım olacaksın.
Ben olmadığım zaman da karımla yatarsın.
ANTONIO
Tatlı bayan, bana hayat ve yaşama sevinci verdiniz,
Okuduğuma göre, gemilerim kesinlikle
Limana girip demir atmışlar.
PORTIA
Gelelim size Lorenzo!
Size de kâtibimin güzel haberleri var.
NERISSA
Evet, hem de ücretsiz olarak veriyorum.
İşte bu belgeyi alın: O zengin Yahudiden
Size ve Jessica'ya özel bir armağan,
Ölümünden sonra malı mülkü sizin.
LORENZO
Sevgili bayanlar, açlıktan ölenlerin yoluna
Göklerden Tanrı'nın nimetini yağdırıyorsunuz siz.
PORTIA
Sabah olmak üzere.
Ama eminim, merakınızı giderecek kadar
Bütün olan bitenden haberdar değilsiniz.
İçeri girelim, orada istediğinizi sorabilirsiniz bize,
Biz de her şeyi olduğu gibi anlatırız size.
GRAZIANO
Peki, öyle olsun. Nerissa'mın yemin edip cevap vereceği
İlk sorum şu: Tercihi nedir, yarın geceye kadar beklemek mi,

Yoksa gün doğumuna iki saat daha varken
Hemen yatağa girmek mi?
Sabah olsa bile, bir an önce hava kararsın isterdim,
Doktorun kâtibiyle yatmayı dilerdim.
Doğrusu bundan böyle tek bir kaygım olacak:
O da Nerissa'nın mücevherini korumak.
(*Çıkarlar.*)